

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА
ІМЕНІ КОРОЛЯ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**

**МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ**

**«Сучасний стан розвитку економіки, управління та рекламної
діяльності України»**

(27 лютого 2014 року)

м. Івано-Франківськ

2014

Матеріали науково-практичної конференції молодих вчених та студентів (27 лютого 2014 р.). Збірник. – Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького, 2014 р. – ____ с.

Відповідальна редакційна група:

- Острогляд О.В.** проректор з наукової роботи, кандидат юридичних наук, доцент – **співголова оргкомітету**
- Щурик М.В.** доктор економічних наук, професор – **заступник голови оргкомітету;**
- Зварич Р.В.** проректор по заочно-дистанційному навчанню, член-кор. УАН, к.ю.н., доцент – **заступник голови оргкомітету;**
- Борович О.В.** завідувач кафедри обліку і аудиту, кандидат економічних наук, доцент – **член оргкомітету;**
- Тимоць М.В.** завідувач кафедри фінансів і кредиту, кандидат економічних наук – **член оргкомітету;**
- Івашків Т.С.** декан економічного факультету, кандидат економічних наук, доцент – **член оргкомітету;**
- Гнатків І.В.** голова студентського наукового товариства Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького – **член оргкомітету;**
- Черчук І.І.** голова студентського наукового товариства економічного факультету Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького – **член оргкомітету;**
- Бешота І.Л.** заступник голови студентського наукового товариства Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького – **член оргкомітету.**

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

При використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника посилання на авторів і видання є обов'язковим.

ЗМІСТ

Доповіді:

Пленарне засідання	8
Щурик Михайло Васильович ПОСТІНДУСТРІАЛЬНІ ЗАСАДИ ВІДТВОРЕННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ: ЧИ ЗМІНЮЄТЬСЯ ПРИ ЦЬОМУ РОЛЬ ДЕРЖАВИ?.....	8
Легкий Василь Іванович МОТИВАЦІЯ І СТИМУЛЮВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.....	18
Дмитришин Марта Василівна ВАУЧЕРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	23
П'ятничук Ірина Дмитрівна СИСТЕМАТИЗАЦІЯ МЕТОДИЧНИХ ПРИЙОМІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА УЗГОДЖЕННЯ ЇХ З ПРИЙОМАМИ БЮДЖЕТУВАННЯ.....	27
Фанега Микола Юрійович МИСТЕЦТВО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.....	31
Гнатків Іванна Володимирівна ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ І НАУКИ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ	34
Черчук Ірина Ігорівна ПОРЯДОК УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ БАНКУ.....	38
Секція 1. Фінанси та облік і аудит	42
Тимоць Мирослава Василівна ПРОБЛЕМИ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....	42
Мазур Ірина Михайлівна, Гринишин Світлана Михайлівна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ТЕПЛО-ЕНЕРГЕТИКИ	45
Борович Оксана Василівна АНАЛІЗ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ ТА ОТРИМАНОГО НА РУКИ ПРАЦІВНИКАМИ ДОХОДУ.....	51

Куруляк Світлана Василівна ОСНОВНІ АСПЕКТИ НАРАХУВАННЯ ІНДЕКСАЦІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ.....	56
Луцька Наталія Іванівна ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ТА ЇХ ПІДТРИМКА З БОКУ ДЕРЖАВИ.....	61
Луцький Мирослав Іванович РОЗВ'ЯЗАННЯ АГРАРНОГО ПИТАННЯ ЗГІДНО З ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗУНР ТА УНР: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	64
Луцький Андрій Іванович ДОСЛІДЖЕННЯ ІДЕОЛОГІЇ КРИЗЬ ПРИЗМУ АНАЛІЗУ ПРИНЦИПІВ ТА НАУКОВИХ МЕТОДІВ.....	67
Цюцяк Ігор Любомирович СУТНІСТЬ КАПІТАЛУ У ДООЦІНКАХ ТА ПОРЯДОК УДОСКОНАЛЕННЯ ЙОГО АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ.....	69
Цюцяк Андрій Любомирович ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	74
Коцан Ольга Петрівна АНАЛІЗ СТАНУ МОЛОЧНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	77
Ліщинський Микола Михайлович ЕЛЕКТРОННА ЗВІТНІСТЬ – ПЕРЕШКОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	81
Данилюк Христина Василівна ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН.....	84
Стасинець Євген Віталійович НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З ЕКОНОМІКИ.....	88
Тацяк Андрій Михайлович ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ	91

ПРИ ВИКОНАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	
Вівсяник Галина Іванівна ПРИЗНАЧЕННЯ Й ФУНКЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	95
П'яста Людмила Олегівна АНАЛІЗ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ	98
Приймаччук Оксана Ярославівна ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ШВЕЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ПОБУДОВУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ.....	104
Трофанюк Мар'яна Іванівна АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ ІВАНО- ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	107
Довбенчук Мар'яна Мирославівна ВПЛИВ ЗАЛУЧЕНОГО ТА ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	112
Зозулінський Ігор Іванович ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ НОВИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН.....	115
<i>Секція 2. Економічна теорія, управління персоналом та рекламна діяльність.....</i>	118
Тюн Василь Онуфрійович ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ.....	118
Перович Дмитро Миколайович РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРУ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ПОКРАЩЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО СТАНОВИЩА КРАЇНИ	121
Кравчук Олена Ярославівна ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	126
Івашків Тарас Степанович	130

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН ...	
Копистинська Ірина Михайлівна МОТИВИ ВПЛИВУ У СОЦІАЛЬНІЙ РЕКЛАМІ.....	134
Качмар Віра Михайлівна НАЦІОНАЛЬНА ЗА ПОХОДЖЕННЯМ ІНШОМОВНА ЗА ВЖИВАННЯМ. ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ТЕРМІНОЗНАВСТВА	137
Рижий Ігор Борисович СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГУ РЕКЛАМНИХ АГЕНСТВ	142
Бойчук Ігор Васильович МІСЦЕВІ ЗАСОБИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПОЛІТИЧНУ СВІДОМІСТЬ ГРОМАДЯН	150
Гринівський Тарас Степанович, Зайцева Світлана Вікторівна ДО ПРОБЛЕМИ ПРОМОЦІЇ КНИГИ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД	154
Криховецький Іван Зіновійович ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	159
Ониськів Оксана Степанівна ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ.....	162
Крупа Юлія Володимирівна ВПЛИВ ФОНДООЗБРОСНОСТІ НА РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ ІВАНО- ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	166
Кравчук Юлія Сергіївна МІГРАЦІЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	169
Соляник Віталія Михайлівна ПРОФЕСІЙНІ КОДЕКСИ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕС- СЕКРЕТАРЯ.....	175

Бедзюк Ірина Іванівна КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ САМОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «РЕКЛАМА ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ».....	179
Ляхович Яна Вікторівна ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ПР НА ПРИКАРПАТТІ.....	184
Бедзюк Ірина Іванівна ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ РЕКЛАМНОГО СЛОГАНУ.....	188
Трофанюк Мар'яна Іванівна ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ ОБ'ЄКТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ ЗА ПЕРВІСНОЮ ВАРТІСТЮ.....	193

Пленарне засідання

Щурик Михайло Васильович,
д.е.н., професор, професор кафедри
фінансів і кредиту

ПОСТІНДУСТРІАЛЬНІ ЗАСАДИ ВІДТВОРЕННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ: ЧИ ЗМІНЮЄТЬСЯ ПРИ ЦЬОМУ РОЛЬ ДЕРЖАВИ?

Запровадження новітніх засад організації відтворення природних ресурсів в Україні гальмується через недостатню участь у цьому держави. Чинна економічна модель унеможливує, послаблює контролюючі й законодавчі функції державних інститутів, які стосуються імплементації постіндустріальних засад розвитку природно-ресурсного потенціалу.

Проблеми, пов'язані з організацією процесів використання, відновлення, збереження, покращення та охороною природних ресурсів в Україні вже тривалий час знаходяться в центрі досліджень багатьох відомих вітчизняних і зарубіжних вчених. При цьому особлива роль відводиться участі в цьому процесі держави та її представницьких органів на місцях. Саме держава, на думку багатьох науковців, виступає гарантом реалізації прав кожного громадянина, які стосуються найважливішої складової національного багатства – природно-ресурсного потенціалу. Держава, як головне керівне утворення інституту суспільства, за допомогою норм права покликана спрямовувати і організовувати спільну діяльність людей і соціальних груп, захищаючи права та інтереси громадян і орієнтуючись на задоволення насамперед суспільних, а не індивідуальних або групових інтересів, які існують у суспільстві [1, с. 19]. Однак, як засвідчує аналіз проголошення ринкової моделі господарювання, включаючи організацію процесу, відтворення природних ресурсів в Україні призвело до радикального відсторонення держави від участі в процесах регулювання економіки, що суперечить теорії й практиці розвитку

постіндустріальної економіки. Сучасна фінансово-економічна криза показала неспроможність припинення ролі держави і перевищення ролі ринку. Теоретичною основою цього підходу була аксіома, що фундаментом ринкової економіки є приватна власність, а приватний інтерес – рушійною силою розвитку економіки і суспільства. Дана аксіома фактично перетворилася на догму. Сучасна криза з усією силою показала, що саме це стало фактором стихійного розвитку економіки, відриву фінансово-кредитних відносин від виробництва, поширення спекулятивних проявів, непомірного зростання боргів держав і корпорацій, обсягів цінних паперів тощо [2, с. 26-27]. Участь держави у ринкових відносинах забезпечує виконання та захист інтересів усього соціуму. Передусім це стосується захисту суспільства від так званих зовнішніх ефектів ринкової діяльності – перш за все це стосується захисту природи, повітряного й водного середовища; регулювання виробництва в галузях, де виникають умови природної монополії (виробництво й розподіл електроенергії, телекомунікації, транспорт, зв'язок, водопостачання і т.п.) [3, с. 31-32].

Важливою функцією, яку має забезпечувати держава, як засвідчують дослідження науковців, є захист екології. Держава володіє достатнім арсеналом засобів – від запровадження більш жорстких екологічних вимог і застосування економічних заходів регулювання (введення платежів за забруднення, субсидування тих, хто реалізує екологічні програми і т.д.) до прийняття забруднювачами добровільних зобов'язань [4, с. 84].

Дослідження участі держави в процесах використання та охорони природних ресурсів, засвідчують, що присутність державних структур залежить від рівня розвитку суспільства, а також завдань, які воно ставить перед собою. В різних суспільно-економічних формаціях участь держави у відтворювальних процесах не є однаковою. Означене стосується також реалізації функцій державних структур у процесі відтворення природних ресурсів на етапі постіндустріального розвитку. Зазначена проблема також потребує додаткових досліджень.

В Україні ще не сформовані постіндустріальні засади використання, відновлення та охорони природно-ресурсного потенціалу, не визначена участь у цих процесах держави. Тому завдання дослідження полягають у дослідженні найважливіших умов, які би забезпечували участь державних органів у процесах відтворення природних ресурсів із урахуванням якісно нових засад розвитку.

Аналіз нинішнього стану використання, збереження, відтворення, покращення та охорони природних ресурсів в Україні засвідчує про недостатню задіяність у цьому процесі постіндустріальної моделі економічного розвитку. Домінуючими продовжують залишатися індустріальні засади організації суспільного відтворювального процесу, властиві економіці періоду класичного розвитку капіталізму. Йдеться про те, що діюча нині економічна модель використання та охорони природних ресурсів призводить до загострення соціально-економічної кризи, моральної атрофованості соціуму. Кризи являють собою відповідь людям за аморальне прагнення забезпечувати власний добробут шляхом насильства, паразитувати на природі, не повертаючи їй борги, за порушення права кожного на працю і на одержання зарплатні і пенсії, зрешту, за невтому жадібність та безглузде здирництво [5, с. 21]. Складність полягає не лише в тому, що в основі використання природних ресурсів у нашій країні домінує, як правило, задоволення матеріальних, грошових інтересів, а те, що значно загострилися антагоністичні суперечності в суспільстві. Йдеться про те, що нинішня державна політика в сфері природокористування спрямовується державними чиновниками на задоволення інтересів окремих бізнесменів або їх груп, що суперечить корінним чином моделі постіндустріального розвитку, яка успішно функціонує в багатьох країнах світу.

Деструктиви нинішніх засад державного управління полягають також у загостренні соціальних проблем, швидкого зростання безробіття, бідності. Це при тому, що чиновники популістськи постійно наголошують про поліпшення життя населення України. Зрозуміло, що за таких умов використання, відновлення та охорони природних ресурсів вести мову про перехід на постіндустріальні засади розвитку неможливо. Постіндустріальна епоха, що

розгортається, - це епоха позитивного заперечення капіталізму, епоха при якій, «досягнення капіталізму роблять його непотрібним»... навіть найпрогресивніша модель суспільного розвитку, штучно пролонгована за свої історичні межі, втрачаючи інноваційний потенціал, стає консервативною, деградуючою [6, с. 6]. Означене з усією очевидністю переконує про потребу формування державою некапіталістичної моделі економічного розвитку, в основу якої слід покласти принципи і засади, властиві цінностям і критеріям постіндустріальної моделі. В їх переліку найбільш важлива роль має бути відведена формуванню нових відносин власності, передусім приватної, підвищення ролі духовно-моральної субстанції, збереження екології, новим критеріям використання й охорони природно-ресурсного потенціалу, участі в суспільному відтворювальному процесі науки тощо. Саме ці компоненти повинні виконувати роль визначальних на шляху побудови постіндустріальних засад розвитку українського суспільства. Успішність їх імплементації потребує формування державою нової адекватної політики, яка би забезпечувала перехід на постіндустріальну модель економічного розвитку.

Особливо важлива роль при переході до нової моделі відтворення природних ресурсів має бути відведена приватизації, яка слугувала каталізатором успіху у четвертому і п'ятому технологічних укладах. Нині ж при переході до постіндустріальної моделі розвитку (6 технологічний уклад) приватизація втратила свою вагому роль, оскільки домінуючими все більше постають суспільні потреби. Втім, як засвідчує аналіз, провладні структури не хочуть втрачати права на володіння приватизованими об'єктами, включаючи природно-ресурсний потенціал. Система «влада – власність» свою діяльність спрямовувала виключно на задоволення приватних інтересів можновладців, не переймаючись проблемами економіки та суспільства в цілому. Захист державою прав власності був замінений на постійний перерозподіл власності на користь того, хто ставав політичним лідером і опинявся при владі [7, с. 10].

Дослідження власності на природні ресурси засвідчують, що приватне володіння засуджували Іван Франко, Михайло Грушевський, Лев Толстой, О.

Чаянов, М. Кондратьєв і багато інших знаних вчених, політиків, державних діячів. Промовляючи до Мойсея на горі Сінайській, Бог заповідав: «А земля не буде продаватися назавжди, бо Моя то земля, бо ви приходьки та осілі в Мене» (Книга Левіт, 25, 23). Більш ніж очевидно, що запровадженню постіндустріальних засад в Україні повинні передувати деприватизація ресурсів землі, лісу, води, корисних копалин (зрозуміло, в розумних межах і з користю для суспільства). Єдиним власником природного багатства повинна стати держава, яка може надавати землю в оренду.

Переформатування прав власності буде складним і надзвичайно суперечливим процесом, оскільки, як зазначав К. Маркс, тут ми маємо справу не із суспільством, яке розвинулося на своїй власній основі, а із суспільством, що тільки-но вийшло з капіталізму і несе у всіх своїх проявах родимі плями останнього [8, с. 19]. Це буде перший і найбільш важливий крок на шляху імплементації постіндустріальних засад відтворення природних ресурсів.

Важливим сегментом запровадження постіндустріальної моделі використання природних ресурсів, на наше переконання, є формування соціумом нових цінностей, оскільки Дух формує матеріальне, а не навпаки. На жаль, морально-етичні, духовні чинники в нинішньому суспільстві часто недооцінюються. Без привиття соціуму адекватних морально-етичних, духовних цінностей відтворення природних ресурсів на постіндустріальних засадах буде надзвичайно складним для розв'язання завданням. При цьому організацію переходу, інституційне, фінансове забезпечення, що стосується формування нового світосприйняття, повинна забезпечити держава. До речі, економічні санкції, які нині використовуються в якості заходів збереження та охорони природи, швидко втрачають свою дієвість і очікувану позитивну результативність. Подолати кризу, яка насувається, суто технічними засобами неможливо. Якими б не були важливими безвідходні технології, нові методи переробки відходів, очищення річок, підвищення норм охорони здоров'я – вони можуть лише полегшити кризу, відстрочити її настання, надати людству тайм-аут для відшукування кардинальних рішень [9, с.33].

Задіяність духовних і морально-етичних критеріїв до процесів відтворення природних ресурсів допоможе вирішити ще одне важливе завдання – покращення екології, яке є однією з найважливіших складових концепції сталого розвитку. Йдеться про стратегію виживання людства, тобто про спільні дії людей, здатних до настання екологічної катастрофи забезпечити коеволюцію людини і навколишнього середовища [10, с. 5]. Саме тому країни, які переходять на постіндустріальні засади використання, відновлення та охорони природних ресурсів, чільне місце відводять екології. Порятунком цивілізації полягає в переході на режим екологічного самозабезпечення, за рахунок чого людина перестане руйнувати природу і зможе включитись у процес підтримки та збереження біосфери [11].

Чільне місце в структурі постіндустріальної моделі відтворення природних ресурсів, як зазначено раніше, відведено участі держави. Саме державні структури покликані забезпечувати право кожного громадянина на володіння та користування природною сферою. Важливою передумовою на шляху організації належного виконання державою своїх функцій, які стосуються збереження, охорони відновлення й використання національного природно-ресурсного потенціалу є очищення влади, позбавлення хабарництва й корупції, забезпечення участі в роботі державних інститутів осіб із високими морально-етичними та духовними якостями. «...для виконання державою своєї функції регулюючого центру необхідним є її очищення від корупції та бюрократизму, які накопичились за роки функціонування при існуючій моделі. Тільки за цієї умови вона в союзі з цивілізованим приватним бізнесом може стати рушійною силою соціально-економічного процесу» [12, с. 15].

Дослідження засвідчують, що лише очищення провладних чиновників від проявів хабарництва та корупції, забезпечення належного рівня їх вихованості та володіння сучасними морально-етичними нормами не є достатнім для організації процесу відтворення природних ресурсів на засадах сталого розвитку (постіндустріальної моделі). Передусім це стосується природного національного багатства, яке, на наше тверде переконання, має перебувати лише

у власності держави. Саме вона повинна стати монополістом природно-ресурсної сфери, що дасть можливість забезпечити право власності кожного індивіда на природні ресурси.

Держава повинна мати більш потужний капітал і ресурси, ніж національна буржуазія, – зазначає В. Тарасевич, – стати більш умілим та ефективним загальнонаціональним капіталістом на службі народу. Інакше кажучи, в сучасних умовах державний соціалізований капіталізм значно більшою мірою адекватний, ніж паразитуючий олігархічний [13, с. 12-13]. Йдеться про потребу не лише очищення державницько-чиновницького апарату, а про суттєве збільшення ресурсного потенціалу держави, безпосередню участь її в організації соціально-економічного розвитку. Тільки завдяки цьому буде сформовано підґрунтя реального захисту суспільних інтересів. Тільки за таких умов соціумом буде повернута довіра до держави та державного чиновника. Слід категорично відмежуватись від постулатів соціально-економічного розвитку, які до цього часу продовжують домінувати в Україні. Передусім це стосується засад ліберально-ринкової економіки, в основі якої покладено приватна форма власності, вільний ринок та невтручання (відсторонення) держави від участі в процесах соціально-економічного розвитку.

Аналіз засвідчує, що означені засади розвитку призвели в Україні до домінування консерватизму. Лауреат Нобелівської премії, відомий американський економіст П. Кругман зазначає, що сучасний консерватизм є відданим ідеї, що ключем до процвітання слугують вільні ринки і необмежене прагнення до прибутку і особистої вигоди, а посилення ролі держави після Великої депресії не може принести нічого, крім шкоди [14, с. 105]. Належна організація відтворення природно-ресурсного потенціалу в нашій країні, що відповідно до вимог сучасної ринкової економіки потребує, на нашу думку, вирішення ще одного дуже важливого завдання – підвищення ролі вітчизняної науки й освіти. Саме наукові дослідження природоресурсної сфери є тим наріжним каменем, який слугуватиме каталізатором запровадження постіндустріальної моделі суспільного розвитку. Без знань, інновацій неможливо

забезпечити імплементацію якісно нових засад використання, збереження, відновлення та охорони природного національного багатства. Країни, якими відтворювальний процес здійснюється з використанням новітніх засад, виділяють для розвитку науки, досліджень 6-8 % від ВВП в Україні.

За офіційними даними державної статистики, на розвиток науки в 2012 році було виділено лише – 0,29 % ВВП. Це при тому, що на державному рівні задекларовано цифру 1,7 % ВВП.

Деструктивність економічних процесів, передусім у організації відтворення природних ресурсів засвідчують про потребу запровадження нових теоретичних і методологічних засад розвитку. Аналіз засвідчує, що соціально-економічні, екологічні, інші важливі складові розвитку, включаючи відтворення природоресурсної сфери, спричинені діючою моделлю. Лейтмотивом діючих засад розвитку є: домінування приватної форми власності, відсторонення держави від участі в соціально-економічних процесах, використання виключно ринкових важелів управління країною, надзвичайно високий рівень корупційності й бюрократизму, ігнорування досягненнями вітчизняної наукової сфери, надмірне знищення та виснаження природно-ресурсного потенціалу тощо. Аналіз засвідчує, що присутні в Україні засади, по суті, стали гальмом розвитку, призвели до загострення соціально-економічних і екологічних проблем.

На відміну від України, більшість країн світу відмовились від ліберально-ринкової моделі розвитку та використовують постіндустріальні засади розвитку, оскільки ліберально-ринкові засади організації відтворювального процесу, включаючи природно-ресурсну сферу, вичерпали свої можливості та стали гальмом поступального руху вперед. Складність полягає також у тому, що декларативно проголосивши потребу переходу на постіндустріальні засади розвитку, державно-чиновницький апарат, олігархи не сприяють його запровадженню в країні. Означене повною мірою стосується організації використання та охорони природних ресурсів, які продовжують фізично знищуватись. Для запровадження постіндустріальної моделі в процеси

відтворення природних ресурсів потрібно: по-перше, відмовитись від догматичного сприйняття та нав'язування суспільству думки, що лейтмотивом успішного соціально-економічного розвитку слугує приватна форма власності; по-друге, забезпечити переформатування, очищення державно-чиновницького апарату та посилити роль і участь держави в економічних процесах; по-третє, створити умови та забезпечити ключову роль держави в процесах, пов'язаних із використанням, збереженням, відтворенням та охороною природних ресурсів; по-четверте, сформувати такий державницько-чиновницький апарат, якому були б властиві високі морально-етичні й духовні цінності; по-п'яте, сформувати державницькі засади і механізми домінування суспільних інтересів по відношенню до індивідуальних; по-шосте, розробити державну програму наукового супроводу відтворення природних ресурсів. Ці та інші заходи слугуватимуть передумовами участі держави в процесах запровадження постіндустріальної моделі використання, відновлення, збереження та охорони національного природно-ресурсного потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Геєць В.М. Про єдність і суперечності у розвитку суспільства, держави та економіки / В.М.Геєць // Економіка України. – 2012. – № 10. – С. 4-23.
2. Чухно А.А. Модернізація економіки та економічна теорія / А.А.Чухно // Економіка України. – 2012. – № 10. – С. 24-33.
3. Осадчая И. Постиндустриальная экономика: меняется ли роль государства? [Текст] / И. Осадчая // МЭиМО. - 2009. – № 5. - С. 31-43
4. Рогожина М. Новые тенденции в экологической политике развивающихся стран / М. Рогожина // МЭиМО. – 2009. – № 4. – С. 81-89.
5. Нікітенко О. Ноосферний підхід до формування антикризової моделі життєдіяльності Білорусі, Росії та України / О. Нікітенко// Економіка України. – 2010. – № 3. - С.21-26.
6. Гальчинський А. Переосмислення Маркса – актуальність для України в сучасному контексті / А. Гальчинський // Дзеркало тижня. - 2013, №7.

7. Кіндзеровський Ю. Інституціональні аспекти відтворення у контексті структурних трансформацій /Ю. Кіндзеровський // Економіка України. – 2007. – №2. – С.4-12.
8. Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т. 19. – С. 19.
9. Моисеев Н. Н. Современный антропогенез и цивилизованные разломы / Н. Н. Моисеев. - М. : МНЭПУ, 1994. – с. 33.
10. Луцюк Віктор. У людства є шанс вижити! [Текст] / В. Луцюк // Дивосвіт. – 2011. – № 3(39). – С. 5-9.
11. Мантатова Л.В. Стратегия развития: ценности новой цивилизации / Л.В. Мантатова. - Улан-Удэ, ВСГТУ, 2004. – 242 с.
12. Зверяков М.І. У пошуках виходу з кризи / М. Зверяков // Економіка України. – 2013. – № 8. – С. 4-21.
13. Тарасевич, В. Ідеологічні доктрини: цивілізаційні аспекти і національний колорит / В. Тарасевич // Економіка України. – 2011. – № 3. – С.4-13.
14. Кругман П. Выход из кризиса есть!; [пер. с англ. Ю. Гольдберга]. – М. : Азбука Бизнес, Азбука-Аттикус, 2013. – 320 с.

Легкий Василь Іванович,

к.е.н., завідувач кафедри
економічної теорії та управління
персоналом ім. академіка УАН
Зіновія Маніва

МОТИВАЦІЯ І СТИМУЛЮВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Важливу роль у досягненні високих результатів праці працівників підприємств відіграє мотивація та стимулювання їх трудової діяльності.

Мотив - це внутрішня спонукальна сила, яка примушує людину до здійснення певних дій або вести себе певним чином [6, с. 154]. Мотивація - це процес спонукування людей до праці, який передбачає використання мотивів поведінки людини для досягнення особистих цілей або цілей організації [5, с.360]. Поведінка людини визначається мотивами.

Мотивація праці – це цілеспрямоване спонукування працівника до високоефективної праці шляхом стабільного впливу на його потреби, інтереси, цілі [3, С. 21].

Що стосується трудової діяльності, то це прагнення робітника задовольнити свої потреби в благах за допомогою праці, спрямованої на досягнення цілей організації. Тут під робітником розуміється співробітник як ланка структури організації.

Основним елементом, за допомогою якого здійснюється процес мотивації праці, є стимул. У науковій літературі існує велика кількість визначень поняття «стимул». Так, стимул (лат. stimulus – стрекало, погонялка) трактується як зовнішнє спонукування до дії, поштовх, спонукальна причина [4, с. 304], гострий ціпок, яким поганяли тварин [1, с. 54], фізичний агент (подразник), що впливає на орган почуттів (рецептор) [2, с. 304].

Стимулювання (стимул) – це засіб, за допомогою якого здійснюється

мотивація[7, с. 421], він виконує роль важеля впливу або носія «роздратування», що викликає дію певних мотивів.

Стимулювання праці – заохочення колективів підприємств і окремих працівників до підвищення ефективності трудової діяльності.

Простіше кажучи, мотив – це деякий імпульс, що викликає спонукання до дії заради досягнення мети, що не суперечить внутрішнім установкам людини, а стимул, у свою чергу, – жаданий об'єкт. У сухому залишку – мотивація – процес внутрішніх спонукань, стимулювання – процес спонукань ззовні.

З точки зору управління персоналом є цінними знання, за допомогою яких можливо управляти процесами мотивації і стимулювання працівників, тобто те, яким чином керівництво може прийти до оптимальної керованості цими процесами в залежності від вибраної мети.

На сьогодні поширені дві основні концепції мотивації: змістовні і процесуальні теорії мотивації. Змістовні теорії займаються ідентифікацією того, що у внутрішньо особовому або робочому середовищі спонукає до цієї поведінки. Процесуальні теорії описують процес мотивації.

Перш ніж вести розмову про управління мотивацією і стимулюванням персоналу, треба визначити цілі цих процесів. Тут ми стикаємося з інтересом сторін – працедавця і працівника. Для працедавця метою управління мотивацією і стимулюванням працівників є економічна ефективність організації, досягнення певних результатів, в основному фінансових. Для працівника метою мотивації і стимулювання служить досягнення певних соціальних і значущих для нього благ.

Таким чином, управління мотивацією і стимулюванням персоналу є однією з складових ефективності управління персоналом, під яким розуміється відношення міри досягнення цілей організації і цілей працівників з витратами на персонал.

Передбачається, що керівництво формує у співробітників два типи стимулів — довгострокові і короткострокові. Довгострокові пов'язані із спільними цілями працівника і працедавця – для чого він прийшов в організацію, який позитивний продукт робить або може зробити, якими є його особисті цілі в

співпраці. Короткострокові пов'язані з конкретною діяльністю працівника – стимулювання виконання виробничих планів, певних проєктів.

Що стосується мотивації, то довгострокова мотивація у працівника приводить його до того або іншого працедавця, сприяє досягненню певної професійної і службової мети. Короткострокова мотивація визначає якість виконання конкретної трудової діяльності.

Залежно від цілей працедавця необхідно формувати у співробітників довгострокові і короткострокові «пласти» стимулювання і мотивації. Таким чином, не виникне дисонансу між співробітником і керівником, кожна сторона знатиме, чого вона хоче і що за це отримає. Тут мається на увазі таке поняття, як «необхідність один в одному». Тобто роботодавець, платячи низьку заробітну плату працівникам за некваліфіковану працю, може не пояснювати робітникам, як сильно він їх потребує, тому що очевидно, що це не так. Отже, правильно сформована мотивація і стимулювання між працівником і роботодавцем не призводить до протиріч між сторонами з приводу праці.

На мотивацію співробітника чинять вплив чинники мотивації. Вони бувають внутрішні і зовнішні. До внутрішніх чинників можна віднести самореалізацію, самоствердження, творчість, задоволення від виконаної роботи. Зовнішніми чинниками мотивації можуть виступати дохід, просування по службових сходах, визнання і становище в суспільстві. Таким чином, внутрішні чинники служать для отримання задоволення від наявних умов і об'єктів, а зовнішні спрямовані на придбання відсутніх об'єктів і забезпечення відсутніх умов.

Під механізмом формування мотивації розуміється сукупність закономірних зв'язків і стосунків, що обумовлюють процес засвоєння соціальних цінностей, норм, правил поведінки, вироблення специфічних для індивіда ціннісних орієнтацій і установок у сфері праці. Формування мотивації починається в процесі соціалізації індивіда під впливом соціокультурного середовища людини. На формування мотиваційних механізмів чинять вплив закладені природою особливості індивіда, етнічні або національні образи праці,

рівень і якість життя сім'ї і найближчого соціального оточення, можливість і якість загальнокультурної і професійної підготовки до обраного роду діяльності.

При формуванні мотивації необхідно мати на увазі, що кожного працівника можна віднести до одного з трьох типів мотивації:

- працівники, орієнтовані переважно на змістовність і громадську значимість праці;
- працівники, орієнтовані здебільшого на оплату праці і інші матеріальні цінності;
- працівники, у яких значущість різних цінностей збалансована.

У своїй діяльності керівництво організації в якості стимулюючих засобів застосовує монетарні спонукальні системи, що включають оплату праці, участь персоналу в прибутках і капіталі, і немонетарні спонукальні системи – групову організацію праці, соціальні комунікації, стиль і методи керівництва, регулювання робочого часу. Стимулювання співробітників робиться зазвичай керівництвом організації за допомогою певних методів. Згідно з останніми дослідженнями, дохід, матеріальне стимулювання залишається ключовим фактором зацікавленості співробітників. Серед нематеріальних методів мотивації можна виділити повага, гнучкий графік роботи, можливість ініціативи, співпраця в команді, довіра керівництва. Отже, стимулювання персоналу – це вживані заходи, що забезпечують співробітникам гідні умови праці і задоволення їх особистих інтересів. Природно, ці заходи спрямовані на досягнення цілей організації.

Необхідно відзначити, що методи стимулювання безпосередньо впливають на мотивацію співробітників. Чим більше відповідним є який-небудь метод стимулювання для конкретного співробітника, тим більше він чинить позитивного вплив на мотивацію цього співробітника. Саме тому керівництву необхідно вивчати свій персонал, щоб забезпечувати сприятливі умови праці, що в перспективі принесе ще більшу кількість корисного виробленого продукту.

Таким чином, для формування правильної мотивації і стимулювання керівникові необхідно дотримуватися чітких правил: визначити мету, для якої

потрібний конкретний співробітник; сформувати довгострокові і формувати короткострокові плани мотивації і стимулювання, орієнтуючись на зовнішні і внутрішні чинники мотивації, вибираючи вірні методи стимулювання; сам керівник зобов'язаний поводитися гідно, правильно настроювати і виховувати співробітників, уникати управлінських помилок, пов'язаних з управлінням персоналом.

Список використаних джерел:

1. Виханский О. С. Менеджмент: учебник для экономических спец. вузов / О. С. Виханский, А. И. Наумов. – М : Высшая школа, 1994. – 224 с.
2. Зинченко В. П. Психологический словарь / В. П. Зинченко, Б. Г. Мецержкова. – М : Педагогика Пресс, 1996. – 498 с.
3. Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. пос. / А. М. Колот. – К : КНЕУ, 1998. – 294 с.
4. Лехина И. В. Словарь иностранных слов / И. В. Лехина, Ф. Н. Петрова. – М : ЮНВЕС, 1995. – 659 с.
5. Мескон М. Х. Основы менеджмента: пер. с англ / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М : Дело, 2000. – 704 с.
6. Рульев В. А. Менеджмент. Навчальний посібник. / В. А. Рульев, С. О. Гуткевич. – К : ЦУЛ, 2011. – 312 с.
7. Шегда А. В. Менеджмент : учебник - 3-е изд., исправ. и доп / А. В. Шегда. – Киев : Знання, 2006. – 645 с.

Дмитришин Марта Василівна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів і
кредиту

ВАУЧЕРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Освіта визначає майбутнє нації. Якісна вища освіта є передумовою функціонування держави, що досягається за рахунок професійних компетентностей громадян та їх фахової підготовки. В умовах ринкової економіки першочергового вирішення вимагає питання фінансування освітніх послуг вищої школи, а в умовах обмеженості фінансових ресурсів пошук нових джерел фінансового забезпечення та способів їх залучення, що є надзвичайно актуальним.

Одним із новітніх, перспективних, альтернативних способів фінансового забезпечення вищої освіти є ваучерне фінансування.

Ваучер у вищій освіті – це своєрідний натуральний трансферт (або різновид безоплатної допомоги), що володіє меншою, ніж грошові трансферти, ліквідністю, бо його можна витратити виключно цільовим чином – на оплату освітніх послуг вузів [1, ст. 72].

Ваучерне фінансування вищої освіти також називають системою індивідуальних грантів або методом непрямого фінансування. Ключовим елементом ваучерної моделі є відштовхування від попиту, а не від пропозиції. Тобто уряд фінансує окремих «споживачів», а не «надавачів освітніх послуг» [2].

Використання ваучерів для фінансового забезпечення вищої освіти в зарубіжних країнах розпочалося в кінці ХХ століття. Серед країн, що мають досвід використання такої моделі фінансування є США, Австралія, Нідерланди, Грузія, Чилі. Використання ваучерів в різних країнах, зазвичай, має спільні риси:

- право на отримання оплати навчання за допомогою ваучера виборює майбутній студент, зокрема, на випускних іспитах;

- абітурієнт самостійно обирає навчальних заклад в якому бажає навчатися; незалежно від форми власності навчального закладу держава фінансує навчання студента в еквіваленті ваучера;
- розмір ваучера покриває всю вартість навчання лише в окремих випадках; студенту доводиться доплачувати різницю вартості навчання за дорожчими спеціальностями.

Ваучерна система фінансування освіти сьогодні ефективно функціонує у Грузії та Чилі. Проте, Нідерландам у 2006 році довелося відмовитися від непрямого фінансування та повернутися до традиційного – прямого. Це було викликано численними скаргами на зростання витрат з адміністрування ваучерів та невідповідність вибору спеціальності студентом з потребами ринку праці [2].

Питання визначення числового вираження фінансових ресурсів, що прикріплені до ваучера, вирішується по різному. В більшості країн світу за основу беруть середню вартість навчання у вищому навчальному закладі. Цей факт може обмежити доступ до найдорожчих та найпрестижніших спеціальностей студентів з невисоким достатком. Цю проблему вдалося вирішити Грузії, де 100% вартості навчання компенсують навіть за найдорожчими спеціальностями, але у випадку отримання абітурієнтом найвищого балу на незалежному оцінюванні [3].

За насиченості ринку освітніх послуг навчальними закладами, що здійснюють підготовку фахівців одного напрямку, застосування непрямого ваучерного фінансування державних закладів освіти може призвести до зниження рентабельності вузу. В умовах недостатньої наповненості груп студентами навчальний заклад повинен покривати витрати на оплату праці професорського-викладацького складу, комунальні послуги та енергоносії, придбання та обслуговування навчального обладнання. Наявність постійних витрат обумовлює необхідність поєднання прямого фінансування вищого навчального закладу з непрямим фінансуванням студента. В силу обмеженості державних фінансів та дефіциту бюджету, використання такої змішаної форми фінансування може призвести до вимушеного скорочення суми ваучера.

Проте використання ваучерної системи фінансування має ряд переваг, зокрема:

1. Перехід від фінансування університетів до фінансування студентів сприяє об'єктивному розподілу фінансових ресурсів.
2. Навчальні заклади не зацікавлені у встановленні завищених цін на освітні послуги, бо це може викликати відтік абітурієнтів, що не бажають чи не спроможні доплачувати.
3. Навчальні заклади конкурують між собою за студента, що веде до підвищення якості освітніх послуг [4].
4. Ваучери створюють додаткову мотивацію учням шкіл до ретельного навчання через бажання отримати можливість навчатися на бажаній спеціальності за кошти держави.
5. Приватні вищі навчальні заклади можуть отримати доступ до державного фінансування.

Сьогодні в Україні система непрямого фінансування вищої освіти широкого поширення не набула. Ваучери застосовуються лише для перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями для пріоритетних видів економічної діяльності. Вартість такого ваучера встановлюється в межах вартості навчання, але не вище ніж 10 прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Оплату здійснює Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Старт ваучерній системі фінансування вищої освіти надала Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці», що була прийнята 20.03.2013 [5]. На сьогодні у Верховній Раді України зареєстровано Проект Закону України «Про вищу освіту» [6], який передбачає ширше використання ваучерів. Ймовірно, ваучери можуть стати цікавою альтернативою фінансування освіти в Україні за умови позитивних результатів пілотного проекту.

Список використаних джерел:

1. Огорокова Г.П., Кликунов Н.Д. «За и против» введения «образовательных ваучеров» в систему высшего образования [Текст] // Российский экономический журнал.– 2002. – № 3. – С. 71-75.
2. «Гроші за студентом»: міжнародний досвід [Електронний ресурс] / Інна Совсун, Ірина Світяшук // Освіта.ua. – 10.04.2013. – Режим доступу: http://osvita.ua/vnz/high_school/35430/
3. Грузія. Враження від успіху [Електронний ресурс] / Леся Оробець // Уніан. Освіта. – 18.02.2012. – Режим доступу: <http://education.unian.ua/610906-gruziya-vrajennya-vid-uspihu.html>
4. Адаптація зарубіжного досвіду державного фінансування вищої освіти [Електронний ресурс] / Дігтяр А.О., Календжян Я.В. // Теорія та практика державного управління. – 2010. №4. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-4/doc/1/01.pdf>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці» від 20.03.2013 № 207 [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/207-2013-п>.
6. Проект Закону України «Про вищу освіту» від 11.01.2013 №1187-1 [Електронний ресурс] / – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc_4_1?p_f3511=45439

П'ятничук Ірина Дмитрівна,
к.е.н., доцент кафедри обліку і
аудиту

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ МЕТОДИЧНИХ ПРИЙОМІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА УЗГОДЖЕННЯ ЇХ З ПРИЙОМАМИ БЮДЖЕТУВАННЯ

Ефективність функціонування системи бюджетування на нафтопереробних підприємствах, перш за все, залежить від об'єктивності та достовірності його інформаційного забезпечення. Тому виникає необхідність в постійному удосконаленні методики інформаційного забезпечення управління внутрішнім процесом формування витрат у межах центрів відповідальності з метою прийняття обґрунтованих рішень.

Оскільки одним із важливих та доцільних елементів системи бюджетування є оперативний контроль за раціональним використанням ресурсів внаслідок здійснення господарських операцій, тому конкретизація бюджетних показників має співвідноситись із форматом аналітичного обліку.

Рівень аналітичності інформаційного забезпечення залежить, перш за все, від методики управлінського обліку витрат через застосування відповідних критеріїв їх класифікації, прийомів і методів калькулювання собівартості із відображенням у системі рахунків обліку для формування можливості здійснення аналізу результативності діяльності підприємства в розрізі його структурних підрозділів.

Узгодженість в практичній діяльності нафтопереробних підприємств системи бюджетування та облікового процесу є важливим аспектом на шляху до злагодженої роботи всіх управлінських ланок. Отримання найбільш бажаного результату за найменш прийнятеного витрачання ресурсів (матеріальних, фінансових, трудових, часових, технічних тощо) буде вказувати на досягнення їхньої оптимізації.

Систематизація методичних прийомів управлінського обліку витрат, виходячи із галузевих особливостей, у цій ситуації займає центральне місце та, водночас, потребує дотримання важливих облікових положень [1, с. 135; 2, с. 294].

Дослідження особливостей методики обліку витрат на підприємствах дозволяє виділити основні проблемні питання, які негативно впливають на процес формування достовірної інформації. Вони стосуються недосконалості вітчизняного Плану рахунків бухгалтерського обліку; труднощів відображення в обліку бюджетних та фактичних показників; встановлення взаємозв'язку і взаємоузгодженості даних системи бюджетування та обліку (фінансового і управлінського); придатності внутрішньої управлінської звітності до сформованих потреб управління.

Таким чином, формується потреба в побудові такої моделі управлінського обліку витрат у системі бюджетування, в основі якої буде узгодженість прийомів і методів бюджетування та обліку, що сприятиме вирішенню цих завдань.

Базові облікові прийоми такі, як: документування, оцінювання, калькулювання, рахунки, подвійний запис, баланс та звітність, повинні бути враховані в цій моделі.

У рамках таких прийомів як оцінювання та калькулювання всі об'єкти обліку повинні бути оцінені в грошових вимірниках і при необхідності визначена собівартість одиниці кожного об'єкта обліку. З точки зору фінансового обліку зберігається обов'язковість такої оцінки усіх засобів і джерел організації в межах системного ведення обліку.

У загальному об'єктами обліку можна назвати: носії витрат (конкретний вид продукції, робіт, послуг), центри витрат, центри відповідальності.

Приєм калькулювання припускає обчислення собівартості одиниці продукції, роботи або послуги із урахуванням складності технології виробництва на досліджуваних підприємствах.

Такий прийом обліку як рахунки і подвійний запис, у силу своєї системності дозволить визначити реальний баланс коштів та джерел у будь-якому часовому інтервалі.

При формуванні методичної моделі важливо саме в системному режимі визначити ступінь виконання бюджету доходів і витрат.

Таку системність може забезпечити використання рахунків та подвійного запису в процесі формування відхилень бюджетів від їхнього фактичного виконання. Використання рахунків і подвійного запису дозволяє формувати протягом періоду фактичні витрати в розрізі різних об'єктів обліку.

До прийому формування відхилень у процесі виробництва, а не по його закінченні, можна віднести нормативний метод обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Цей метод передбачає системне нормування всіх витрат на підприємстві, пов'язаних з виробництвом продукції.

Спосіб складання внутрішньої звітності як прийом запропонованої моделі, логічно впливає з попередніх прийомів.

Якщо в системному режимі буде існувати можливість формування внутрішньої звітності із плановими і фактичними показниками, то це дозволить здійснювати аналіз відхилень.

Отже, систематизовані методичні прийоми управлінського обліку одночасно можуть бути прийомами при формуванні системи бюджетування. Оскільки бюджетування передбачає обов'язковий контроль за досягненням запланованого результату, деталізація бюджетних показників повинна бути узгоджена з деталізацією інформації в обліку на основі вищенаведених прийомів [3, с. 101]. Це лише посилить можливості бюджетування і правдивість отриманих відхилень у цій моделі.

Таким чином, можна зробити висновок, що узгодженість прийомів системи бюджетування й управлінського обліку позитивно відзначиться на системі управління внутрішнім процесом формування витрат як у межах підприємства, так і в межах центрів відповідальності. Оскільки деталізація рівнів

бюджетів без подальшої їх адаптації в управлінському обліку не може в повній мірі сприяти реалізації стратегії підприємства.

Список використаних джерел:

1. Дутчак Р. Удосконалення методики управлінського обліку витрат на промислових підприємствах [Текст] / Р. Дутчак // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 3 (36). – С. 133-136.
2. Пилипів Н. І. Вдосконалення методологічних основ обліку затрат на підприємствах нафтової і газової промисловості [Текст] / Н. І. Пилипів // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Економіка. – 2009. – № 7. – С. 294-301.
3. П'ятничук І. Д. Формування базових принципів та прийомів бюджетно-облікової моделі діяльності підприємств [Текст] / І. Д. П'ятничук // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки». – Дніпропетровськ, 2012. – С. 100-102.

Фанега Микола Юрійович,

студент IV курсу економічного факультету

Науковий керівник: завідувач кафедри економічної теорії та управління персоналом ім. академіка УАН Зіновія Маніва, к.е.н. Легкий В.І.

МИСТЕЦТВО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Основним у діяльності керівника будь-якого рівня управління є співпраця з людьми, не тільки безпосередньо підлеглими йому, але й з усіма, хто прямо чи опосередковано пов'язаний з функціонуванням об'єкту, що управляється як у середині, так і зовні. Незалежно від того, яку роль виконує керівник в управлінській діяльності, статус його буде визначатись тим, наскільки позитивно його сприймають та визнають підлеглі. Незалежно також від ролі, керівник може займати різні дієві позиції, які розкривають його реальні настанови та спрямованість у діловій сфері. З огляду на це більшу увагу слід приділяти процесу взаємодії керівника та підлеглого, а також визначати фактори, що впливають на нього.

Уміння керівника створити сприятливий соціально-психологічний клімат в колективі, зацікавити роботою працівників, застосувати певні мотиваційні та управлінські методи, виявити свої лідерські здібності, вміння спілкуватися та вирішувати конфліктні ситуації або не допускати їх виникнення – все це впливає на ефективність та результативність організації. Керівник повинен до кожної людини знайти підхід, створити умови для ефективного виробництва, мотивувати працівників до діяльності, бути лідером.

Керівництво, без сумніву, вважається мистецтвом. Можливо, це і є причиною того, що науковці досі не змогли розробити і обґрунтувати єдину теорію, чим відкрили шлях до пошуку раціональніших теоретико-методичних

засад керівництва. У деяких теоріях менеджер досягає ефективності, структуруючи завдання, проявляючи піклування й підтримку, в інших – керівник дає можливість підлеглим взяти участь у розв’язанні виробничих питань, в третій – змінюється стиль під впливом керівника чи обставин. У будь-якому випадку, стиль керівника повинен бути гнучкою збіркою ефективного управління виробництвом. Велике значення у цьому має вміння обрати саме той стиль, котрий буде найефективнішим в даному випадку і відповідатиме цілям підприємства.

У сучасному розумінні управлінське мистецтво — це систематизовані теоретичні узагальнення про кращі зразки (еталони), прийоми, методи та засоби успішної керівної діяльності, розвинуте вміння, з одного боку, ефективно використовувати теоретичні знання, а з іншого — діяти в тих ситуаціях, для яких наука управління ще не виробила необхідних рекомендацій. За такого трактування мистецтво управління охоплює широке коло питань оперативної роботи; розвитку службових зв’язків та ділових контактів; мотивації підлеглих до високопродуктивної праці; підтримки високої дисципліни праці; мистецтва розв’язання конфліктних ситуацій; переконання; логіки доказу; ораторського мистецтва; ефективності стилю управління на різних ієрархічних рівнях та ін.

Мистецтво управління комплексно характеризує творчу управлінську діяльність, яка показує роль індивідуальних якостей менеджера і стиль його роботи в досягненні поставлених цілей. Тут найбільшого значення набувають розвинена інтуїція, досвід творчої діяльності, висока освіченість, професіоналізм, комунікабельність, відповідний тип мислення, рішучість, ініціативність. Ці характеристики повинні бути притаманні кожному менеджеру, який займається управлінською діяльністю професійно. Але висока майстерність у мистецтві управління не є загальною мірою наявності цих якостей, вона проявляється за певного поєднання цих ознак і їх відповідності конкретним обставинам діяльності і можливостям реалізації мети.

Мистецтво управління також проявляється у стилі роботи менеджера, спілкуванні його з людьми, у здібностях до неформального впливу на підлеглих.

Саме мистецтво управління визначає співвідношення формального і неформального управління, формування авторитету менеджера і прояв його лідерських якостей. Крім того, мистецтво управління проявляється також у методах і прийомах розробки управлінських рішень, підходах до оцінки, аналізу проблем вибору і обґрунтування кращого варіанту рішення серед можливих альтернатив. Помилково вважають, що мистецтво управління годі опанувати. Діяльнісні характеристики управлінської майстерності можуть виявлятися, формуватися, відточуватися поступово, упродовж життя. Не випадково Ф. Тейлор розглядав мистецтво управління як еволюцію, а не винахід. Мистецтво управління — це сплав освіти, досвіду й індивідуальності творчої особистості.

Отже, управління персоналом — це і наука, і мистецтво ефективного управління людьми в умовах їх професійної діяльності. Це система принципів, методів і механізмів оптимального комплектування, розвитку й мотивації та раціонального використання персоналу. Управління персоналом повинно відповідати концепції розвитку підприємства, захищати інтереси працівників і забезпечувати дотримання законодавства про працю при формуванні, закріпленні (стабілізації) і використанні персоналу.

Гнатків Іванна Володимирівна,
студентка V курсу економічного
факультету

Науковий керівник: доктор
економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів і
кредиту Щурик М.В.

ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ І НАУКИ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Питаннями фінансування освіти і науки в Україні займалися велика кількість вчених, серед них слід відзначити: О. Падалка, В. Жамін, К. Павлюк, І. Каленюк, А.Чухно та ін.

Освіта є основою розвитку та прогресу суспільства. Проблематикою сьогодення є забезпечення доступності якості освіти протягом життя всім громадянам. Для ефективного функціонування системи освіти вирішальне значення має рівень фінансування та його ефективний розподіл. Проблема об'єктивного визначення обсягів фінансування залишається актуальною, оскільки нормативний метод фінансування освіти створює передумови для раціонального використання коштів державного бюджету і забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні вимог освітнього стандарту [3].

Значний інтерес для кожної країни становить результативність освітньої діяльності, оскільки підвищення освітнього рівня населення позитивно впливає на зростання показників економічної діяльності країни на різних рівнях. Про важливість ролі освіти в сучасному житті переконливо свідчить те, що серед восьми визначених цілей розвитку тисячоліття другою названо забезпечення освітою [2]. У завданні із відновлення економічного зростання й модернізації економіки країни також передбачено реформування системи освіти, її інтеграцію в єдиний європейський освітній простір [5].

Саме фінансові вкладення в освіту визнаються одними з найважливіших інвестицій у людський капітал. Фінансування освіти – безповоротний та

безоплатний відпуск коштів з державного та місцевих бюджетів на виконання державою своїх функцій у галузі освіти, тобто забезпечення освітньої галузі грошовими коштами необхідними для її функціонування та забезпечення громадян України їх правом на освіту [1].

Важливість і значущість в Україні засвідчує прийняття Указу Президента України про національну доктрину розвитку освіти, в котрому зазначено, що «Освіта - основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства» [6]. Ми, звичайно, поділяємо ініціативу Президента. Разом з тим практичні його дії суперечать змісту національної доктрини розвитку освіти. Передусім це стосується обсягів фінансування розвитку, які не є достатніми. Зокрема, Міністерство соціальної політики України в 2013 році отримало майже в 4 рази більше фінансування ніж Міністерство освіти і науки України. Міністерство фінансів України отримало більше, ніж перелічені вище міністерства разом узяті.

Крім того, в Україні хронічно не вистачає коштів не тільки на розвиток системи освіти, її інфраструктури, а й на забезпечення функціонування самих закладів освіти.

За офіційними даними Міністерства фінансів, динаміка фінансування освіти в Україні за рахунок бюджетів за останні чотири роки була наступною (табл. 1).

**Динаміка фінансування освіти і науки в Україні за 2010-2013 рр. з
державного та місцевих бюджетів [4]**

Роки	Зведений бюджет, млрд. грн.	Державний бюджет, млрд. грн.	Місцеві бюджети, млрд. грн.	Темп приросту, %
2010	71,0	20,0	51,0	-
2011	86,3	27,2	59,1	+21,5
2012	101,5	30,2	71,3	+17,6
2013	105,5	31,0	74,5	+3,9

З таблиці видно, що в 2011 році темп приросту видатків на освіту і науку становить 21,5 % по відношенню до 2010 року. Однак, за справною позитивною динамікою приховуються дійсні обсяги фінансування, передусім для потреб освіти. Все виглядає позитивно, видатки зростають, але слід зазначити, що зростають і потреби на фінансування освіти. А тих цифр, що нам презентує Міністерство фінансів заледве вистачає на оплату заробітних плат науково-педагогічного персоналу.

Дані, наведені в табл. 1, засвідчують також про те, що в 2013 році темп приросту видатків скоротився по відношенню до попередніх періодів і становив лише 3,9 %. Означене відбулося внаслідок того, що на початку 2013 року Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України розділено на Міністерство освіти і науки України та Міністерство молоді та спорту України.

Недостатня ефективність державних видатків на освіту зумовлена низкою чинників, основними серед яких залишаються вади організаційно-управлінської структури галузі. Коштів, які виділяються державою для надання освітніх послуг, не вистачає навіть на покриття базових статей витрат: зарплату, нарахувань на зарплату, плату за енергоносії. Негативною тенденцією, яка свідчить про незадовільний стан української освіти, є її невідповідність європейським і світовим ринкам праці.

В умовах ринку інвестування в людський капітал є центральним елементом в стратегіях сприяння економічного процвітання країни. Сучасний стан фінансування освіти в Україні є досить невтішним. Для досягнення світових стандартів в даній галузі необхідна побудова економічних механізмів, які б забезпечили ефективну систему фінансування. Україна повинна здійснити перехід від переважно бюджетного фінансування освіти до залучення додаткових джерел, таких як комерційний бізнес та банки. Потрібно розширити можливості навчальних закладів залучати додаткові кошти із некомерційних фондів; використання грантової підтримки дослідних проектів та освітніх інновацій; розширення списку платних послуг, які надаються навчальними закладами тощо.

Список використаних джерел:

1. Башко А. В. Фінансування освіти в Україні. [Електронний ресурс] / А. В. Башко/ - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2012/Economics/3_123098.doc.htm
2. Декларація тисячоліття ООН щодо Цілі розвитку тисячоліття (ЦРТ) до 2015 року / Прийнята главами держав та урядів 189 країн у вересні 2000 року
3. Кесь Н.С. Особливості фінансування освіти і науки в Україні [Електронний ресурс] / Н.С. Кесь/ - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2011/Economics/78005.doc.htm
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Програма економічних реформ на 2010 - 2014 роки / Розроблена Комітетом з економічних реформ при Президентові України [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf
6. Указ Президента України Про Національну доктрину розвитку освіти [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

Черчук Ірина Ігорівна,

студентка V курсу економічного
факультету

Науковий керівник: викладач
кафедри обліку і аудиту
Цюцяк І.Л.

ПОРЯДОК УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ БАНКУ

Діяльність банківських установ у певній мірі залежить від наявності кваліфікованих працівників, ресурсної бази і, безумовно, необоротних активів. Зазначене пояснюється тим, що необоротні активи становлять значну частину в майні банку, а тому порядку відображення у системі рахунків бухгалтерського обліку операцій, зумовлених зміною вартості таких активів, у сучасних умовах господарювання слід приділяти значну увагу.

В загальній економічній теорії замість терміну «необоротні активи» використовується категорія «основний капітал», оскільки поняття активу в економічній теорії не використовується. Під основним капіталом розуміється частина продуктивного капіталу у формі засобів праці, що функціонує у процесі діяльності протягом багатьох кругооборотів, яка частково, в міру зношування, переносить свою вартість на новостворений продукт, відтворюючись через кілька операційних циклів [2, с. 668]. Проте, наведене визначення не у повній мірі відповідає сучасним економічним умовам, оскільки в такому трактуванні враховані тільки матеріальні економічні ресурси у формі об'єктів основних засобів, а досліджувана категорія має також враховувати як нематеріальні активи, так і довгострокові фінансові інвестиції. У зв'язку із цим нами запропоновано удосконалити трактування поняття «необоротні активи» як сукупність матеріальних нефінансових активів та нематеріальних ресурсів, які на правах власності належать банку та використовуються ним у банківській

діяльності, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій протягом періоду, що перевищує дванадцять місяців з дати балансу (або операційного циклу, якщо він довший за рік) і переносять свою вартість на банківські послуги частинами, за умови, що банк очікує отримати від них економічну вигоду у майбутньому.

Операції із необоротними активами пов'язані із веденням інвестиційної діяльності, адже така діяльність – це придбання і продаж довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів [1]. Варто зазначити, що така діяльність для банківських установ є одним з найбільш складних і ризикових видів діяльності. Однією із причин, що не дозволяє повно залучати як зовнішні, так і внутрішні інвестиційні ресурси, є неповне і необ'єктивне розкриття інформації про інвестиційні процеси у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Зазначимо, що на міжнародному рівні відсутній нормативний документ, який би визначав методологічні аспекти обліку капітальних інвестицій. На наш погляд, вдосконаленню підлягає аналітичний облік капітальних інвестицій. З цією метою вважаємо за доцільне у Робочому плані рахунків бухгалтерського обліку банківських установ виокремити додаткові субрахунки до рахунка 4430 «Капітальні інвестиції за незавершеним будівництвом і за не введеними в експлуатацію основними засобами».

Прийняття рішення про характер і ознаки здійснюваних банком робіт, залежно від того чи спрямовані вони на підвищення техніко-економічних можливостей, які приведуть до збільшення економічних вигод, чи здійснюються для підтримки об'єктів основних засобів пов'язані з їх ремонтами, не завжди виникають в одному місці, ремонт об'єкта може бути розпочато в кінці року або кварталі, а закінчено на початку наступного року чи кварталі. На поліпшення об'єкта може бути витрачено не один місяць. Отже, в момент виникнення витрат, пов'язаних з проведенням ремонтів об'єктів основних засобів, зміну економічних вигод розрахувати неможливо.

Оскільки зазначені витрати виникають за об'єктами основних засобів, то витрати на проведення їхніх ремонтів у момент виникнення пропонуємо

відображати на рахунку 4430, назвавши його «Капітальні інвестиції за незавершеним будівництвом». Проаналізувавши чинні нормативні документи, котрі регламентують порядок обліку будівельно-монтажних робіт, а також дослідивши порядок їх відображення у системі рахунків бухгалтерського обліку банківських установ, пропонуємо ввести наступні аналітичні рахунки до рахунка 4430 «Капітальні інвестиції за незавершеним будівництвом»: 1) 44301 «Капітальні інвестиції в модернізацію об'єктів основних засобів»; 2) 44302 «Капітальні інвестиції в реконструкцію об'єктів основних засобів»; 3) 44303 «Капітальні інвестиції в добудову об'єктів основних засобів»; 4) 44305 «Капітальні інвестиції в інші види будівельно-монтажних робіт, пов'язаних зі створенням об'єктів основних засобів».

Введення зазначених субрахунків забезпечить обліковою інформацією керівництво банку, що надасть можливість здійснювати оперативний аналіз капітальних інвестицій у відповідності до форм капітального інвестування. Вважаємо за доцільне до Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України додатково ввести рахунки:

1) 4431 «Капітальні інвестиції за придбаними об'єктами основних засобів», на якому узагальнюватиметься інформація про придбані основні засоби, які на дату Балансу не введені в експлуатацію;

2) 4432 «Інші капітальні інвестиції», на якому узагальнюється інформація про інші види проведених капітальних робіт. При цьому, такі витрати доцільно розподіляти пропорційно контрактній вартості витрат на будівельно-монтажні роботи. Такий порядок обліку дозволить більш точно визначити первісну вартість складових основних засобів, які виступають окремими об'єктами при нарахуванні амортизації, адже остання нараховується не в цілому по знов спорудженому об'єкту, а окремо по його складових (будівлі, споруди, устаткування та інші основні засоби).

Таким чином, поглиблена деталізація структури Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України забезпечить відповідність методики обліку капітальних інвестицій, що діє в банківських установах із законодавством

України про інвестиційну діяльність, а також отримати, як зовнішнім, так і внутрішнім користувачам більш повну інформацію стосовно понесених витрат на виконання будівельно-монтажних робіт та отриманого ефекту від проведення інвестиційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_019
2. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія. Том 3: [енциклопедія] / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Академія ; Тернопіль : Акад. нар. госп-ва, 2002. – 952 с.

Секція 1. Фінанси та облік і аудит

Тимоць Мирослава Василівна,

к.е.н., завідувач кафедри фінансів і кредиту

ПРОБЛЕМИ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

В умовах необхідності проведення адміністративно-територіальної реформи та фінансової децентралізації в Україні особливої актуальності набуває пошук шляхів зміцнення власних доходів бюджетів органів місцевого самоврядування. Це зумовлено необхідністю створення інституційних та правових засад місцевого соціально-економічного розвитку, забезпечення місцевих бюджетів реальними фінансовими ресурсами з метою ефективного здійснення повноважень органів місцевого самоврядування.

Сьогоднішній стан місцевих бюджетів України характеризується низькою часткою дохідних джерел, які не враховуються при розрахунку обсягів трансфертів і якими місцеві органи влади можуть розпоряджатися самостійно, виходячи з пріоритетів розвитку адміністративно-територіальної одиниці. Невисока питома вага цієї групи доходів свідчить про високий рівень перерозподілу доходів у рамках бюджетної системи України.

Як показує практика, видатки місцевих бюджетів, пов'язані з виконанням органами місцевого самоврядування їхніх повноважень, повністю залежать від акумульованих у місцевих бюджетах власних доходів, обсяги котрих визначаються загалом рівнем розвитку галузей економіки адміністративно-територіальних одиниць, соціально-культурної сфери, діяльністю органів місцевого самоврядування на ринку праці, фінансовому ринку тощо[1, с. 24].

Таким чином, зусилля місцевих органів влади повинні бути передусім спрямовані на поліпшення економічної ситуації в адміністративно-територіальних одиницях, підвищення зайнятості, зростання обсягів заробітної плати. Проте наслідком таких зусиль є також зниження дотацій вирівнювання,

які надаються з державного бюджету (або ж збільшення коштів, що мають бути перераховані з місцевого бюджету до державного бюджету). Це відбувається внаслідок того, що позитивні й негативні трансферти місцевим бюджетам розраховуються за однією і тією ж формулою.

Згідно з цією формулою, перевищення доходів місцевих бюджетів над витратами приводить до збільшення вилучень до державного бюджету. Таким чином, відбувається "ефект заміщення", оскільки місцевим органам влади немає сенсу прагнути до збільшення доходів у зв'язку з тим, що приріст фактичних доходів місцевих бюджетів враховується при розрахунку трансфертів. Це знижує зацікавленість місцевих органів влади у формуванні жорстких бюджетних обмежень, нарощуванні податкового потенціалу відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Часткова компенсація вилучень фінансових ресурсів з місцевих бюджетів здійснюється за рахунок надання субвенцій і дотацій вирівнювання. Незважаючи на те, що вибір напрямів використання дотації вирівнювання може визначатися місцевими органами влади самостійно, на їхнє рішення істотно впливає необхідність фінансування бюджетних програм. Це пов'язано з тим, що за рахунок місцевих бюджетів фінансуються не лише блага і послуги, які надаються за рішенням місцевих органів влади, а й ті, що надаються за рішенням центральних органів влади.

Розмір дотації чи вилучення з місцевого бюджету до державного розраховується як різниця між розрахунковими видатками та прогнозованими доходами, тобто обсяг частини бюджету, який стосується делегованих повноважень, розраховується фактично за нормативними видатками. Звичайно, така формула мало стимулює до нарощування доходів, тому для бюджетів, де передбачено вилучення, не всі розрахункові кошти перераховуються до Державного бюджету.

Отже, система міжбюджетних відносин України потребує подальшого вдосконалення, виходячи з динаміки соціально-економічних показників розвитку

адміністративно-територіальних одиниць на основі вартісних та якісних стандартів надання суспільних послуг.

Тому, з метою поглиблення процесу децентралізації влади, необхідно реалізувати найближчим часом ряд заходів за такими основними напрямками, як: зміцнення доходної бази місцевих бюджетів, посилення стимулюючих факторів у роботі органів місцевого самоврядування щодо наповнюваності доходів бюджету, упорядкування основних видаткових повноважень між рівнями бюджетів на основі принципу субсидіарності (наближення фінансування до рівня, де вони надаються) тощо.

Пріоритетні завдання та головні параметри бюджетної політики в частині реформування бюджетної сфери повинні визначатися, виходячи з таких принципів:

- передача владних функцій та відповідних бюджетних ресурсів з центрального і обласного рівнів бюджетам територіальних громад;
- розширення податкової бази бюджетів територіальних громад;
- регіональний розвиток та посилення ролі місцевого самоврядування.

Такі законодавчі зміни сприятимуть поліпшенню функціонування бюджетної системи України, удосконаленню бюджетного процесу та взаємодії його учасників і врегулюванню питання поліпшення фінансової бази місцевих бюджетів.

Список використаних джерел:

1. Кириленко О.П. Досягнення стратегічних орієнтирів удосконалення міжбюджетних відносин в Україні/ О.П. Кириленко // Фінанси України. – 2013. – №8. – С. 19-28.

Мазур Ірина Михайлівна,

к.е.н., доцент, професор кафедри
фінансів і кредиту

Гринишин

Світлана

Михайлівна,

студентка V курсу економічного
факультету

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ТЕПЛО-ЕНЕРГЕТИКИ

Кожної осені та зими по всій Україні розпочинається сумний підрахунок аварій у житлово-комунальному господарстві: рвуться теплотраси, мерзнуть люди, припиняється постачання гарячої води (якщо гаряча вода взагалі була доступною у теплі місяці). Урядовці та комунальники зазвичай бідкаються на нестачу коштів, затримку виплат із центрального або місцевого бюджетів, що не дозволяє їм здійснювати переоснащення та модернізацію активної частини основних засобів. Суттєвою проблемою для теплоенергетики є зростання заборгованості споживачів за надані послуги в опалювальний період через низьку купівельну спроможність та несвоєчасність перерахування дотацій на компенсацію надання субсидій населенню, що зумовлюють зростання кредиторської заборгованості підприємств за використувані енергетичні ресурси.

За останні три місяці вона збільшилась майже на 10 млрд. гривень за цінами, встановленими НКРЕ для підприємств ТКЕ: за листопад 2013 року – на 3,056 млрд., за грудень 2013-го – на 2,959 млрд., за січень 2014-го – 3,754 млрд. гривень. Станом на 03.02.2014 заборгованість підприємств комунальної теплоенергетики за спожитий природний газ сягає майже 27 млрд. гривень.

Станом на 16.09.2013 р. ДП «Рожнятівтеплокомуненерго» також мало заборгованість перед НАК «Нафтогаз України» за спожитий природний газ в сумі 60 тис.грн., що пояснюється зростанням дебіторської заборгованості, яка за станом на 20.08.2013 року складала 267,9 тис.грн., в тому числі: відділ освіти

РДА — 1,9 тис.грн., райлікарня — 48,8 тис.грн., районна рада — 91,7 тис.грн., райдержадміністрація — 40.1 тис.грн., управління сільського господарства — 22,4 тис.грн., архів — 63,0 тис.грн.

Не сприятиме скороченню заборгованості і зниження ціни на імпортований газ до 268,5\$/тис. м³, оскільки згідно Урядової постанови №951 від 30 грудня 2013 НКРЕ з 1 січня 2014 року повинна переглянути тарифи на теплову енергію та гаряче водопостачання в бік зниження на 20 – 25% з урахуванням нових цін на газ, а центральні і місцеві органи влади зобов'язані забезпечити зниження вартості газу та теплопостачання для населення.

Зношеність матеріальної бази підприємств теплоенергетики сягає 80%, теплові магістралі експлуатуються протягом 30-40 років. Досі належна реконструкція теплового господарства не проводиться в необхідних масштабах. У 2012 році було спожито майже 10,8 млрд кубічних метрів газу на виробництво теплової енергії теплопостачальними підприємствами, а у 2013 році – 10,1 мільярдів кубічних метрів газу, що майже на 6% менше. Вказаного рівня досягнуто завдяки зменшенню споживання газу шляхом впровадження енергозберігаючих технологій, реконструкції і заміні котлів у котельнях, переведенню на альтернативні види палива понад 400 котельень, заміні близько 500 кілометрів теплових мереж, санації (утеплення) житлових будинків та об'єктів соціальної сфери.

З метою підготовки до опалювального періоду 2013 — 2014 р.р. переведено газові котельні Рожнятівської школи та по вул. Шкільна на дрова, реконструкцію газопроводів на котельні «Просвіта». Влаштовано піднавіси для сушки та заготівлі дров на котельнях шкіл Рожнятова, Брошнева—Осади та котельні «Просвіта», проведено реконструкцію електрошафи на котельні по вул. Шкільна, ремонт котлів ВК 34 на котельні поліклініки, райлікарні. Силами підприємства проведено монтаж шатрової покрівлі приміщення котельні Брошнівської ЗОШ І-ІІІ ст. Проведено ревізію котельного, насосного обладнання та ревізія запірної арматури на мережі та в котельнях, планове опосвідчення котлів гідровипробування мереж і внутрібудинкових систем опалення

споживачів, чергова повірка газових та приборів КВП і А, газових і водяних лічильників, коректорів та сигналізаторів об'єму газу.

Розпорядженням Кабінету міністрів України №18-р від 17 липня 2013 р. затверджено зниження лімітів на газ, призначений для виробництва теплової енергії для населення, з 6,7 млрд. м³ до 6,3 млрд. м³. Теплокомуненерго, які споживатимуть газ понад виділені ліміти, платитимуть за нього за тарифом для промисловості, який вище тарифу для ТКЕ у 3,4 рази. На думку урядовців цього достатньо навіть для найхолодніших зим, а обсяг у 8 млрд кубометрів, який виділявся ТКЕ у минулому опалювальному сезоні, був надлишковим.

На думку фахівців-практиків, єдиним способом скорочення споживання до 6,3 млрд. м³ в опалювальний сезон без модернізації всієї системи теплопостачання є подача більш холодної води, ніж вимагається стандартом. У теплокомуненерго вважають, що скоротити споживання палива буде непросто, адже багато ТКЕ не мають коштів для інвестування в енергозберігаючі проекти.

Впродовж кількох найближчих років необхідно вжити заходів з радикальної економії енергоресурсів, оскільки гарантувати стабільність ціни на імпортні енергоресурси, як і безпечну експлуатацію теплових мереж, що сьогодні перебувають у аварійному стані, та автоматизоване постачання тепла і гарячої води в інший спосіб неможливо. З цією метою на підприємстві ДП «Рожнятівтеплокомуненерго» слід впровадити ряд заходів:

1) заміна теплових мереж на попередньо ізольовані труби в двотрубному вимірі дозволить значно знизити втрати теплової енергії при транспортуванні її до споживачів, знизити рівень аварійності та підвищити рівень ефективності використання енергоресурсів;

2) встановлення частотно-регулюючих приводів на електродвигуни – один з перспективних і актуальних напрямків енергоефективності електрообладнання котелень є встановлення частотно-регулюючих приводів (ЧРП) на електродвигуни. Практика показує, що встановлення ЧРП на електродвигуни дає змогу економити до 25% електроенергії від потужності електродвигуна;

3) **хімічна промивка тепломереж:** на внутрішніх поверхнях нагріву утворюються відкладення, які погіршують передачу тепла від теплоносія, а також являються прямою причиною аварій. Найбільш ефективним способом очищення внутрішньобудинкових систем опалення є хімічний, що здійснюється спеціальним хімічним реагентом, водяний розчин якого прокачується через внутрішньобудинкову систему опалення спеціальною установкою і таким чином розчиняє та вимиває відкладення з внутрішніх стінок системи опалення;

4) **заміна насосів на сучасні аналоги** вітчизняних та зарубіжних виробників фірми Wilo та Calpeda з кращими технічними характеристиками. Застосування цих насосів дозволяє знизити витрату електроенергії на транспортування теплоносія до споживача, підвищити надійність теплопостачання за рахунок кращих технічних характеристик цих насосів;

5) **заміна котла на сучасний КОЛВІ:** морально застарілий котлоагрегат КВГ-4 має середній ККД $\eta_{\text{ср}} = 86,73\%$. Попередній досвід експлуатації показав, що ККД котлоагрегатів КОЛВІ в середньому на 5% вищий за рахунок повної автоматизації процесу горіння, оптимізації коефіцієнту надлишку повітря в продуктах згорання, а також зниження температури відхідних газів.

Коштів на масштабну модернізацію підприємства не мають, а централізоване фінансування може бути лише заохочувальним стимулом щодо впровадження когенераційних установок та інших інноваційних проєктів, що не відповідає нагальній необхідності комплексної реконструкції теплового господарства. Існування значних боргів підприємств ТКЕ загрожує зривом виконання НАК «Нафтогаз України» своєчасних розрахунків за імпортований природний газ за контрактом з ВАТ «Газпром», що вимагає від Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, представників регіональної виконавчої влади, керівників підприємств теплоенергетики використання всіх можливих заходів з термінового погашення

існуючої заборгованості, що виснажує фінансові джерела для впровадження енергоощадних технологій.

Отже, в реаліях бюджету 2014 року чи не єдиним джерелом фінансування програм і заходів щодо енергоощадності та енергоефективності використання паливно-енергетичних ресурсів виступають кошти міжнародних організацій-донорів. Зокрема, кредити ЄБРР та кошти шведського гранту, кредити міжнародних енергосервісних компаній тощо.

Згідно з умовами кредиту ЄБРР, кошти надаються на 10 років плюс кошти шведського гранту безкоштовно. Співпраця із ЄБРР передбачає можливість залучення значного обсягу фінансування інфраструктурної модернізації виробництва теплоенергії. Кредит ЄБРР на цей час – це єдиний шанс буквально врятувати підприємства теплоенергетики. Загальна плата за використання коштів кредиту ЄБРР, з врахуванням усіх ризиків, комісій тощо, становить в середньому близько 7% річних з подальшим зменшенням до 5%. Слід врахувати і 3 роки відтермінування виплат за кредитом при реальному терміні окупності проектів 3-6 років (з врахуванням ціни імпортного газу 268,5\$). Кредит ЄБРР відкриває можливості з долучення інших серйозних інвестицій, а також коштів шведського фонду НЕФКА, ряду інших грантових установ.

За час реалізації проекту модернізації зростання вартості енергоносіїв компенсується скороченням обсягів їх споживання об'єктами теплоенергетики, що дозволить стабілізувати тарифи для населення з одержання послуг тепlopостачання, забезпечивши надійність тепlopостачання через використання альтернативних енергоносіїв – запровадження котлів, що працюватимуть на деревних відходах.

Шведський грант працюватиме на запровадження альтернативних енергоносіїв і заміну старих мереж з постачання тепла і гарячої води полімерними трубами, що є довговічними в експлуатації і практично не мають жодних втрат. Крім того, проект передбачає застосування когенераційних

установок, завдяки яким можна буде забезпечувати споживачів цілорічною гарячою водою і одержати значну економію електричної енергії.

За успішного освоєння проекту усі будівлі, що їх обслуговують котельні, цілорічно матимуть гаряче водопостачання. Більше того, проект ЄБРР передбачає, що частину електроенергії, що її вироблятимуть когенераційні установки, можна буде продавати за пільговими цінами. Частка енергетичної складової у собівартості послуг тепlopостачання сягає від 65 до 87%, тому кожна вкладена в неї копійка повертається гривнями економії.

Кредит ЄБРР також виступатиме гарантом збереження теплового господарства у власності громади ще впродовж 10 років, і стане надійним гарантом залучення інвестицій на інші комунальні підприємства за аналогічною схемою фінансування.

Борович Оксана Василівна,

к.е.н., доцент, завідувач кафедри
обліку і аудиту

АНАЛІЗ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ ТА ОТРИМАНОГО НА РУКИ ПРАЦІВНИКАМИ ДОХОДУ

Законом України про Державний Бюджет України щороку вносяться ряд нових положень, зокрема тих, котрі стосуються мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму. Актуальним сьогодні є здійснення порівняння доходу, що належить до видачі на руки працівникам, розрахованого із суми мінімальної заробітної плати та встановленого для працездатної особи прожиткового мінімуму.

Мінімальна заробітна плата – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може здійснюватися оплата за виконану працівником місячну, а також погодинну норму праці (обсяг робіт). В свою чергу під прожитковим мінімумом для працездатної особи розуміють вартісну величину достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості.

Слід зазначити, що отримана працівником заробітна плата відрізняється від нарахованої на суму здійснених утримань (обов'язкових та за згодою працівника) із вказаного доходу. Обов'язкові утримання (податок на доходи фізичних осіб та єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування) вираховуються із нарахованих виплат за місцем роботи працівника, відповідно до норм чинного законодавства без видання наказу керівника про утримання та без згоди працівника.

Податок на доходи фізичних осіб - прямиий податок, що залежить від доходів фізичних осіб [1]. Такий податок є одним з вагомих джерел формування доходів місцевого бюджету. Механізм оподаткування даним податком включає в себе елементи податкового регулювання особистих доходів громадян та податкові важелі прямого і опосередкованого впливу на процес вилучення частини доходів громадян до бюджету.

Відповідно до статті 162.1. Податкового кодексу України, платниками податку на доходи фізичних осіб є фізичні особи (резиденти та нерезиденти), які отримують доходи як на території України, так і за її межами. Об'єктом оподаткування податку на доходи фізичних осіб у резидента є:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- доходи з джерела їх походження в Україні, які оподатковуються під час нарахування таких доходів;
- іноземні доходи (доходи, отримані з джерел походження за межами України).

Утримання податку на доходи фізичних осіб із заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат здійснюється за базовою (15 % бази оподаткування) та підвищеною (17 % бази оподаткування) ставками. Остання застосовується у випадку перевищення нарахованого загального місячного доходу 10-кратного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на 01 січня поточного року (у 2014 році даний розмір складає 12180,00 грн. (1 218,00 грн. × 10)).

Об'єкт оподаткування податком на доходи фізичних осіб визначається шляхом зменшення нарахованої заробітної плати та прирівняних до неї виплат на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податкової соціальної пільги (при наявності у фізичної особи права на її застосування). Податкова соціальна пільга надається за умови, що заробітна плата не перевищує гранично встановленого рівня, що визначається на рівні розміру місячного прожиткового мінімуму, встановленого на одну працездатну особу станом на 01 січня поточного року, помноженого на 1,4 та заокругленого

до найближчих 10 гривень. У 2014 році граничний розмір доходу, у межах якого фізична особа має право на застосування податкової соціальної пільги, становить 1 710,00 грн. ($1\,218,00 \text{ грн.} \times 1,4 = 1\,705,20 \text{ грн.}$), після заокруглення до найближчих десяти гривень отримано 1 710 грн. Податковим кодексом України передбачено, що до 2015 р. розмір «звичайної» соціальної пільги становитиме 50% розміру прожиткового мінімуму, в 2014 р. така пільга складе 609 грн.

Безперечно, встановлення прогресивної шкали оподаткування податком на доходи фізичних осіб є з одним із кроків забезпечення соціальної справедливості. Водночас хочемо зазначити, що нарахований дохід у сумі, яка перевищує максимальну величину бази нарахування єдиного внеску не підлягає оподаткуванню зазначеним податком. Для того, щоб розрахувати ефект від упровадження такого підходу потрібно проводити окреме дослідження

Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та Інструкцією про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування передбачено відповідні розміри утримань єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відповідно до категорії застрахованих осіб. Зокрема, працівники – громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які працюють на підприємствах, в установах та організаціях, у інших юридичних осіб сплачують 3,6 % від суми нарахованої заробітної плати за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», максимальна величина бази нарахування єдиного внеску дорівнює сімнадцяти розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Законом України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» передбачено поетапне збільшення прожиткового мінімуму у 2014 році, а тому розмір максимальної величини заробітної плати (доходу), з якої сплачується єдиний соціальний внесок, становить:

– з 01.01 по 30.06.2014 р. – 19 992 грн. ($1\,176 \text{ грн.} \times 17$);

– з 01.07 по 30.09.2014 р. – 20 519 грн. (1 207 грн. × 17);

– з 01.10 по 31.12.2014 р. – 21 352 грн. (1256 грн. × 17).

Доцільно відзначити, що роботодавці під витратами на оплату праці визнають суми нарахованої заробітної плати, а наймані працівники під заробітною платою розуміють дохід, який вони отримують на руки, тобто чистий дохід. Проведемо порівняння вказаних показників (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз мінімальної заробітної плати та чистого доходу найманих працівників

Період	Мінімальна заробітна плата, грн.	Соціальна пільга	ЄСВ		ПДФО		Чистий дохід найманих працівників
			Ставка, %	Сума, грн.	Ставка, %	Сума, грн.	
З 01.01. по 30.11. 2013 р.	1147	573,5	3,6	41,29	15	79,83	1025,88
З 01.12. по 31.12. 2013р.	1218	573,5	3,6	43,85	15	90,1	1084,05
З 01.01. по 30.06. 2014 р	1218	609,0	3,6	43,85	15	84,77	1089,38
З 01.07. по 30.09.2014 р	1250	609,0	3,6	45,0	15	89,4	1115,6
З 01.10. по. 31.12.2014 р.	1301	609,0	3,6	46,84	15	96,77	1157,39

За даними таблиці бачимо, що чистий дохід, отриманий працівником на руки менший нарахованої мінімальної заробітної плати на суму обов'язкових утримань – 18,6 %. Враховуючи те, що протягом аналізованого періоду мінімальна заробітна плата дорівнювала прожитковому мінімуму для працездатної особи, то робимо висновок, що наймані працівники, яким встановлена така оплата не отримують передбаченого законодавством мінімуму, необхідного для нормального функціонування.

При розгляді даного питання необхідно також враховувати інфляційні процеси, під впливом яких знецінюються грошові кошти. Зазначимо, що рівень інфляції у 2013 р. склав 100,5 %. Отже, можемо стверджувати, що чистий дохід найманих працівників за аналізований період зменшився ще на 0,05 %. Тому

заробітна плата, отримана працівником на руки, менша встановленого законодавством прожиткового мінімуму вже на 18,65 % (18,6 % + 0,05%).

Із зазначеного робимо висновок, що нажаль сьогодні отриманий працівником на руки дохід не створює умови для виконання заробітною платою відтворювальної функції, тобто не забезпечує отримання мінімально необхідного для робітника простої праці обсягу споживання товарів, соціальних, освітніх, культурних послуг, достатніх для відтворення його робочої сили.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 23.12.2010 р. № 2856-VI. / Відомості Верховної ради України. - Режим доступу до електронного ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

2. Про оплату праці: закон України - Режим доступу до електронного ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

Куруляк Світлана Василівна,

головний спеціаліст головного
управління Пенсійного фонду
України в Чернівецькій області

ОСНОВНІ АСПЕКТИ НАРАХУВАННЯ ІНДЕКСАЦІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Індексації підлягають грошові доходи громадян, одержані у гривнях на території України, які не мають разового характеру [5] (оплата праці найманих працівників підприємств, установ, організацій у грошовому виразі, яка включає оплату праці за виконану роботу відповідно до встановлених тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок, доплат, надбавок, премій, гарантійних та компенсаційних виплат, передбачених законодавством, а також інші компенсаційні виплати, що мають постійний характер тощо) за умови, що визначена величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, значення якого встановлено у розмірі 101 відсотка [2] та у межах прожиткового мінімуму, встановленого для відповідних соціальних і демографічних груп населення [2]. Зокрема, для працездатних осіб даний показник у 2014 р. встановлено на рівні – 1218,00 грн. з 01.01.2014 р., – 1250,00 грн. з 01.07.2014. р. та 1301 грн. з 01.10.2014 р.

Сума індексації грошових доходів громадян визначається шляхом множення доходу, що підлягає індексації на величину приросту індексу споживчих цін, поділеного на 100 відсотків.

Індексація грошових доходів, отриманих громадянами не провадиться за місяць, в якому відповідно до норм законодавства відбулося підвищення розмірів мінімальної заробітної плати, пенсії, стипендій та інших виплат, а також у разі зростання грошових доходів населення без перегляду їх мінімальних розмірів [2]. З наступного місяця для таких осіб обчислюється наростаючим підсумком індекс споживчих цін, що використовуватиметься для проведення подальшої індексації. Якщо ж підвищення розмірів мінімальних соціальних гарантій, не

супроводжується зростанням грошових доходів громадян, то грошові доходи індексуються на загальних підставах.

Для розрахунку суми індексації найперше визначається базовий місяць, та нарахований дохід, який вважатиметься основою для обчислення розміру індексації. Базовим вважається місяць підвищення доходу, в якому зросли виплати, що мають постійний характер.

Постановою Кабінету міністрів України № 526 внесено зміни до абзацу 3 пункту 5 Порядку проведення індексації та передбачено, що якщо грошовий дохід з урахуванням суми підвищення менший суми грошового доходу з урахуванням індексації до підвищення, у базовому місяці, то сума загального доходу визначається з таким розрахунком, щоб сума грошового доходу з урахуванням індексації не перевищувала загального доходу до його підвищення [1]. Отже, за умови підвищення працівникові розміру постійних виплат у місяці її підвищення, для визначення суми індексації необхідно порівняти дві величини: заробітну плату з урахуванням підвищення та розмір можливої індексації.

Якщо заробітна плата з урахуванням підвищення більша (рівна) суми можливої індексації, то індексація доходів у звітному місяці не проводиться, а у наступному за звітним – розраховується в звичайному порядку, виходячи із вже вибраного нового базового місяця. У протилежному випадку (заробітна плата з урахуванням підвищення менша значення можливої індексації) в звітному місяці індексація нараховується у фіксованій сумі, яка розраховується як різниця між зазначеними величинами. У такому разі місяць підвищення доходів (постійних виплат) стає базовим.

Враховуючи вищезазначене робимо висновок, що найманих працівників при нарахуванні індексації доходів можна умовно поділити на дві групи. Перша група – працівники, яким нараховується індексація доходів, як результат множення грошового доходу, що підлягає індексації, на величину приросту індексу споживчих цін, а друга – працівники, яким індексація нараховується у фіксованій сумі. До другої групи належать особи, заробітна плата яких в частині постійних виплат, зросла після 21.06.2012 р. (дата набрання чинності постановою

№ 526), або які прийняті на роботу після вказаної дати, а до першої – всі інші особи.

Листом Міністерства соціальної політики України № 261/10/136-12 від 27.08.12р. передбачено, що якщо працівник відпрацював неповний робочий місяць (перебував у відпустці, відрядженні або хворів), то сума індексації і, відповідно, фіксована сума індексації визначається з розрахунку за повний відпрацьований місяць, а виплачується пропорційно до кількості відпрацьованих днів [4]. Отже, для того щоб розрахувати фіксовану суму індексації за неповний робочий місяць необхідно обчислити фіксовану суму за один робочий день поточного місяця (розраховану шляхом ділення фіксованої суми індексації на кількість встановлених законодавством робочих днів у поточному місяці) помножити на кількість відпрацьованих працівником у поточному місяці робочих днів.

Така норма базується на твердженні, що працівник, який працював неповний робочий місяць отримав відповідні виплати, розраховані виходячи із середньої заробітної плати, що враховує суми індексації [3]. На наш погляд, така позиція Міністерства соціальної політики України викликає певні сумніви, оскільки Порядком проведення індексації не передбачено, що індексація виплат проводиться в залежності від кількості відпрацьованого часу працівником.

Листом Міністерства соціальної політики України №261/10/136-12 від 27.08.12 р. також визначено, що якщо у поточному місяці працівником не відпрацьовано жодного робочого дня, то сума індексації і, відповідно, фіксована сума індексації за такий місяць не нараховується [4]. Наприклад, завідувач сектору Кравацька М.Ю., у січні 2014 року перебувала у щорічній відпустці терміном 30 календарних днів. У поточному місяці Кравацькій М.Ю. нарахована щомісячна премія за грудень 2013 року в сумі 607,00 грн. Отже, враховуючи вищезазначену норму індексація за поточний місяць не нараховується, незважаючи на те, що премія нарахована за відпрацьовані дні у попередньому місяці.

Тому виникає питання, чому нарахована за попередній місяць у звітному місяці премія змінює свій статус, виключається із складу постійних виплат, тільки тому, що у поточному місяці працівником не відпрацьовано жодного робочого дня? Незважаючи на те, що нарахування працівникам щомісячних премій має певну специфіку у зв'язку із дефіцитом грошових коштів в установах та організаціях, такі виплати носять постійний характер. Зазначимо також, що відповідно до норм законодавства, премії включаються в заробіток того місяця, на який вони припадають згідно з розрахунковою відомістю на заробітну плату та оподатковуються у тому місяці, в якому вони нараховані.

У випадку, якщо оплата праці за дні відрядження розраховується не із середньої заробітної плати, то сума індексації та фіксована її величина мають виплачуватися за повний робочий час [5]. Тому, такі виплати як заробітна плата, нарахована за час його перебування у відрядженні та нарахована премія, яка носить систематичний характер, незалежно від розміру, повинні враховуватися при нарахуванні індексації, незважаючи на те, що працівником не відпрацьовано жодного робочого дня.

Отже, діючий порядок розрахунку сум індексації потребує удосконалення шляхом скасування: 1) норми, за якою індексують не всі грошові доходи осіб, а їх частину у межах прожиткового мінімуму, встановленого для відповідних соціальних і демографічних груп населення, оскільки суми нарахованої індексації не покривають фактичних втрат доходів працівників, зумовлених інфляційними процесами; 2) положення листа Міністерства соціальної політики України № 261/10/136-12 від 27.08.12 р., відповідно до якого індексуються виплати за фактично відпрацьовані дні, оскільки така норма необґрунтовано виключає із складу постійних деякі виплати, зокрема такі, як премія та заробітна плата, нарахована за час перебування працівника у відрядженні.

Окрім того, існуюча методика не забезпечує рівність прав громадян у частині нарахованої індексації, оскільки вона передбачає умовний поділ найманих працівників на дві групи. Працівникам першої групи індексація

нараховується виходячи із приросту індексу споживчих цін, а другої – у фіксованій сумі.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Порядку проведення індексації грошових доходів населення: Постанова Кабінету міністрів України № 526 від 13.06 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/526-2012-п>.

2. Про затвердження Порядку проведення індексації грошових доходів населення: Постанова Кабінету Міністрів України № 1078 від 17.07.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-п#n13>.

3. Щодо індексації грошових доходів та оплати праці : Лист Міністерства соціальної політики України №475/10/136-12 від 30.11.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1152.1287.0>.

4. Щодо індексації грошових доходів Лист Міністерства соціальної політики України № 261/10/136-12 від 27.08.12р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1152.1249.0>.

5. Щодо індексації грошових доходів Лист Міністерства соціальної політики України № 518/10/136-12 від 27.12.12р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/?uid=1139.1.830&title>.

Луцька Наталія Іванівна,

к.е.н, доцент, професор кафедри
обліку і аудиту

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ТА ЇХ ПІДТРИМКА З БОКУ ДЕРЖАВИ

Виходячи із сучасного стану розвитку світової економіки закономірного росту глобального капіталу, усі національні проблеми набувають нового значення оскільки акумулюються та інтегруються у спільний економічний процес. Розвиток інтеграції у цьому плані є визначальним, оскільки виступає одним із ключових факторів подолання кризових явищ.

Сутність інтеграції можна визначити як процес, що проявляється в основних напрямках реалізації інтеграційної тенденції, як основи підтримки стабільності розвитку виробництва і підсилення контролю над ринковою ситуацією, до якої можна віднести той факт, що постачальники однакової продукції реагують на посилення конкуренції шляхом розвитку горизонтальної інтеграції з іншими підприємствами. Це дозволяє знизити виробничі витрати завдяки збільшенню серійності виробництва і покращенню спеціалізації учасників об'єднання.

Визначаючи сутність інтеграційних процесів, варто відмітити, що основну роль у них відіграють національні держави, транснаціональний капітал (транснаціональні корпорації і банки), а також блоки країн, народні організації, офшори, а провідними тенденціями є інтернаціоналізація виробництва та інтеграція капіталу. Розгортання інтернаціоналізації є ключовим змістом сучасного етапу розвитку продуктивних сил. Саме еволюція останніх призвела до величезної кількості нових виробництв і ускладнення продукції, яка випускається, у результаті чого, навіть у високорозвинених промислових країнах виявилось економічно неефективним виготовляти всі види продукції.

Найважливішим фактором прогресу виступає міжнародний розподіл праці, який набуває внутрішньогалузевого характеру і сполучається з

підвищенням ролі спеціалізації і кооперації виробництва. Велике значення для інтернаціоналізації має прорив в інформаційно-комунікаційній сфері. Розвиток високих технологій, а зокрема їх інформатизація, призводить з одного боку, до появи пов'язаного з цією сферою нового ринку товарів і послуг, а з іншого – зменшення сфери управлінського апарату. Тобто, у сучасному світі, завдяки інформаційним технологіям є можливість здійснювати керівництво розташованих у різних країнах підприємствах, не покидаючи офісу, з одного центру. Основним результатом цих процесів є поглиблення інтернаціоналізації виробництва, що полягає у створенні кінцевого продукту в різних країнах і на різних стадіях в ньому беруть участь виробники багатьох країн світу. Цей процес є основою прискорення темпів росту світової торгівлі, що у післявоєнні роки постійно перевищували темпи промислового виробництва. Так, для прикладу, якщо темпи росту світового експорту в 1980-1990 рр. склали 6,4%, а в 1990-2000 – 5,2%, то темпи приросту світового ВВП – відповідно – 2,4 і 3,2% (тобто різниця за останні два десятиліття дворазова).

Таким чином, інтернаціоналізація виробництва – об'єктивний і досить прогресивний процес, тому що він підвищує ефективність виробництва, сприяє прискоренню поширення у світі науково-технічних досягнень.

Інтеграційні процеси у сфері економіки є ключовими у євроінтеграційних прагненнях України, оскільки включення вітчизняного ринку у загальноєвропейський, а це у свою чергу визначить політичну інтеграцію. Варто зазначити, що перед розвитком інтеграційних процесів вона опинилася у винятково складному становищі. У результаті проведення радикальних реформи країна була відкинута на кілька десятиліть назад, у той час як більшість інших країн світу в умовах позитивної економічної кон'юнктури швидко просувалися вперед. Отримати статус високорозвиненої держави неможливо без серйозних змін у структурі української економіки, основою якої повинні стати великі інтегровані корпоративні структури, їхня поява і функціонування має сенс, насамперед, при одержанні реального синергетичного ефекту від об'єднання. Однією з необхідних умов ефективного проектування такого роду

організаційних систем в українській економіці є вивчення теоретичних аспектів інтеграції як процесу та його різновидів, а також закордонного досвіду.

Таким чином, в сучасних умовах, формування високорентабельних господарських одиниць є визначальним чинником державної підтримки в умовах економічної інтеграції. Ключовим у цьому плані виступає чинник конкурентоспроможності, відновлення і удосконалення товарів і послуг. Разом з тим, дані структури повинні спиратися на потужну дослідно-конструкторську базу, власні наукові дослідження і розробки, належну рекламу.

Сьогодні для розвитку високорентабельних підприємств в Україні є досить широкі можливості. При цьому нові інтегровані структури можуть створюватися як на державному, так і на регіональному рівні. Серйозною проблемою для нашої країни продовжує залишатися її економічна слабкість та політична невизначеність. Розрив між передовими державами і Україною штовхає нашу державу в розряд країн третього світу.

Список використаних джерел:

1. Захарченко В. І. Ринкові перетворення і формування територіально-галузевих корпоративних структур / В. І. Захарченко // Економіка АПК. – 2004. – № 2. – С. 113–116.
2. Суторміна В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій / В.М. Суторміна, Н. С. Рязанова. – К : Либідь, 2006. – 247 с.
3. Флигинских Т. Н, Финансовый аспект развития интегрированных структур / Т. Н. Флигинских // Економіка АПК. – 2005. – № 6. – С. 152–154.

Луцький Мирослав Іванович,
к.ю.н., доцент, професор кафедри
теорії та історії держави і права

РОЗВ'ЯЗАННЯ АГРАРНОГО ПИТАННЯ ЗГІДНО ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗУНР ТА УНР: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

У період українського державотворення 1917–1920 рр. земельне питання належало до найпекучіших проблем, які вимагали розв'язання як на західноукраїнських землях, так і в центральних областях. Як Українська Центральна рада, так і Українська Національна Рада ЗУНР намагалися знайти раціональний спосіб вирішення цього питання. Але в представників кожної з цих інституцій влади були свої підходи і погляди на шляхи вирішення земельної проблеми українських земель, які в деяких аспектах були принципово різними.

Щодо Західноукраїнських земель, варто пам'ятати, що протягом тривалого часу вони входили до складу Австро-Угорської імперії. Селянство, що становило абсолютну більшість населення краю, перебувало в скрутному становищі. Хоча революція 1848–1849 рр. й ліквідувала кріпосне право в Австро-Угорщині, але не набагато покращила їхнє становище. У Галичині продовжували панувати пережитки феодальних відносин.

На території Української Центральної Ради земельні питання регулювалися Третім Універсалом, яким було проголошено УНР і одночасно скасовано право власності на поміщицькі та інші «нетрудові» землі.

Для детальнішої регламентації аграрних питань як на території УНР, так і ЗУНР були видані спеціалізовані нормативно-правові акти.

На території УНР 18 січня 1918 р. Українською Центральною Радою ухвалено Земельний Закон. Закон зазначав, що всі землі з їх водами, надземними і підземними багатствами в межах Української Народньої Республіки є «добром народу Української Народньої Республіки» (§1). Положення про те, що такими багатствами користування «мають право всі громадяни Української Народної

Республіки без різниці статі, віри і національності з додержанням правил нього закону», – зазначав § 2.

Згідно з Розділом II цього закону, навіть землі для приватнотрудового господарства переходять у право користування. Якщо III Універсал скасовував право власності тільки «на нетрудові землі за містами», то цей закон скасовував «власність і на селянські землі» [1, с. 82].

Були визначені засади користування землею: за загальним правилом безоплатне, за певними винятками могло переходити у спадщину, а в інших випадках передача права дозволялася лише з дозволу громад та земельних комітетів [2, с. 88].

Проте з огляду на політичну ситуацію та бойові дії, Земельний закон не був реалізований. Тому 08 січня 1919 р. Директорія УНР прийняла наступний спеціалізований нормативно-правовий акт – Закон про землю в УНР. За своєю структурою та змістом він був подібний до свого попередника. Основні відмінності полягали у тому, що центральним органом управління земельними ресурсами стало Народне Міністерство Земельних Справ, було встановлено мінімальний розмір земельної ділянки, яку можна було отримати в процесі перерозподілу; встановлювався також максимальний розмір земель, що залишався у колишніх власників, визначалася доля орендованих земель. Через відповідні обставини і цей закон не був введений у дію.

На Західноукраїнських землях ситуація також потребувала врегулювання. Після довгих і завзятих дебатів 14 квітня 1919 р. Українська Національна Рада ухвалила Закон про земельну реформу. Він передбачав конфіскацію поміщицьких, монастирських і церковних земель та земель інших великих землевласників понад встановлений максимум. Ці землі переходили до так званого «земельного фонду» держави, з якого після війни мали наділятися малоземельні та безземельні селяни, військовослужбовці-інваліди тощо. Отже, фактично йшлося про зволікання земельної реформи.

Позаяк встановлення земельного максимуму, процедура конфіскації та наділення землею відкладалася до скликання Сейму, сільська біднота розпочала

самочинно захоплювати поміщицьку землю. Тобто цим нормативно-правовим актом уряд не вдалося забезпечити стабільність аграрної реформи.

Варто наголосити на відмінностях законодавчих актів у вирішенні аграрних питань ЗУНР та УНР. У Наддніпрянській Україні його прийняли набагато раніше – 8 січня 1919 р., а отже, на три місяці довше урядовці ЗУНР готували свої перетворення в аграрній сфері.

Закон Директорії УНР ліквідував приватну власність на землю, у той час як галицький уряд її охороняв. Верховним власником землі в Наддніпрянщині проголошували державу, яка за допомогою своїх органів адміністрації та виборних земельних управ здійснювали її управлінням. Державні органи мали право надавати селянам землі в користування в розмірі не менше 5 десятин для середнього трудового господарства й не більше трудової норми. Крім індивідуального господарювання, закон передбачав добровільні хліборобські спілки в кооперативній формі. Іншими словами, земельний закон Директорії був побудований на соціальних засадах [3, с. 117].

Земельний Закон УЦР порівнюючи з аналогічним законом УНР відрізнявся більшою радикальністю. У той час, як вирішення цього питання у Галичині відкладалося на невизначений термін до скликання Сейму, він передбачав безкоштовне наділення селян землею, без зволікань. Пізніше така відтермінованість принесла негативні результати на Західноукраїнських землях.

Список використаних джерел:

1. Білик В. До питання визначення особистих немайнових прав селян у законодавстві Центральної Ради / В. Білик // Вісник Академії правових наук України. – № 3 (50). – 2007. – С.82–89.
2. Мірошніченко А. М. Земельне право України: [навчальний посібник] / А. М. Мірошніченко. – К. : Алерта, ЦУЛ. – 2011. – 678 с.
3. Тимченко Р. Земельна реформа ЗУНР (ЗОУНР) 1919 р. / Р. Тимченко // Український історичний збірник. – Вип. 15. – 2012. – С.105–118.

Луцький Андрій Іванович,

к.ю.н., доцент, професор кафедри
церковно-канонічних дисциплін та
філософії права

ДОСЛІДЖЕННЯ ІДЕОЛОГІЇ КРИЗЬ ПРИЗМУ АНАЛІЗУ ПРИНЦИПІВ ТА НАУКОВИХ МЕТОДІВ

Феномен правової ідеології має певну специфіку, яка полягає у балансуванні на межі цивільного та правового статусу. Так, з одного боку, правова ідеологія володіє ознаками соціальних процесів життя суспільства, а з іншого – пов'язана із профілактикою небажаної у суспільстві поведінки та спрямовує соціум до певних ідеалів правопорядку. Це вказує на те, що, на відміну від інших наукових галузей, ідеологія в цілому та правова ідеологія, зокрема, потребує відокремлення від будь-якої специфічної парадигми методологічного аналізу через загрозу упрежденості та обмеженості досліджень під кутом певної системи світосприйняття.

Дослідження правової ідеології повинно відбуватися за допомогою системи наукових принципів, форм та способів дослідницької діяльності, що використовуються для пізнання особливостей досліджуваного феномену через розкриття закономірностей його функціонування та розвитку. Ця система складатиметься з п'ятиступеневої структури принципів та методів [1; 2; 3]: 1) фундаментальних наукових принципів; 2) теоретичних методів; 3) загальнонаукових методів пізнання; 4) конкретно- наукових методів (методів конкретних наук); 5) історико-філософських методів.

Щодо наукових принципів, то вони засновані на узагальнюючих, філософських положеннях, що віддзеркалюють найбільш істотні властивості об'єктивної дійсності та свідомості з урахуванням наявного досвіду, здобутого в процесі пізнавальної діяльності людини. Серед них: принцип об'єктивності, який пропонує розглядати правову ідеологію, виходячи з внутрішньодержавних, тобто суспільних уявлень про неї; принцип розвитку – передбачає розгляд правової ідеології в динаміці її вирішальних перетворень; принцип системності визначає

аналіз правової ідеології в єдності, взаємодії та взаємозв'язку її, держави і суспільства, розглядаючи це як елементи єдиної соціальної системи; діалектичний принцип, який відображає взаємозв'язок і суперечливий розвиток явищ дійсності завдяки детермінізму – об'єктивній причинній зумовленості явищ, ізоморфізму – відносин об'єктів, що відображають тотожність їх будови.

Крім цього, потрібно звернути увагу на теоретичні наукові методи, які представлені абстрагуванням (полягає в теоретичному виділенні і розгляді ідеологічних процесів, яких у матеріальному сенсі не існує), ідеалізацією (мисленнєвий процес, що передбачає виділення правової ідеології як абстрактного об'єкту, принципово не існуючого в об'єктивній реальності, надія на її перспективи або вектор), класифікацією та узагальненням (забезпечують логічне впорядкування правових об'єктів і процесів ідеологічної реальності). Саме вони становлять основу в процесі методологічного пізнання правової ідеології, дозволяють визначити основні критерії її формування та ступені взаємозв'язку з суспільством, державою та системою правових взаємовідносин.

Проте, теоретичні методи є лише орієнтирними вимогами, хоча й необхідними науковими засобами. Більш конкретні знання будь-які науки отримують, застосовуючи власні наукові методи. Їх творче застосування у вивченні правової ідеології значною мірою полегшує шлях до об'єктивності, виступає гарантом від помилок і отримання недостовірних фактів.

Список використаних джерел:

1. Бобровник С. В. Компромiс i конфлiкт у правi: теоретико-методологiчне дослідження : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорiя та iсторiя держави i права, iсторiя полiтичних i правових вчень» / С. В. Бобровник. – К., 2013. – 40 с.
2. Кальниш Ю. Г. Методологiя наукових досліджень : навч.-метод. посiб. для підготов, магістрiв за спец. 8.150101 «Державна служба» / Ю. Г. Кальниш, Л. М. Усаченко. – К.: Інтерсервіс, 2013. – 125 с.
3. Космина В. Г. Проблеми методологiї цивiлізацiйного аналізу iсторичного процесу / В. Г. Космина. – Запорiжжя: Вид-во ЗНУ, 2011. –308 с.

СУТНІСТЬ КАПІТАЛУ У ДООЦІНКАХ ТА ПОРЯДОК УДОСКОНАЛЕННЯ ЙОГО АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ

З метою приведення вітчизняної облікової системи у відповідність до міжнародних правил ведення бухгалтерського обліку Наказом Міністерства фінансів України № 627 від 27.06.2013 року [2] внесено зміни до порядку облікового відображення результатів переоцінки об'єктів необоротних матеріальних та нематеріальних активів і фінансових інструментів. Так, чинною Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку передбачено результат дооцінки (уцінки) довгострокових нефінансових активів відображати на рахунку 41 «Капітал у дооцінках». З метою деталізації інформації про результат переоцінки зазначених активів до рахунку 41 «Капітал у дооцінках» відкриваються наступні субрахунки: 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів», 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів», 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів», 414 «Інший капітал у дооцінках» [1].

Пунктом 19 П(С)БО 7 «Основні засоби» передбачено суму збільшення балансової вартості об'єктів основних засобів, отриману внаслідок дооцінки, включати до складу капіталу у дооцінках із визнанням іншого сукупного доходу, а суму уцінки таких активів спрямовувати на рахунки витрат інвестиційної діяльності [3]. Водночас, пунктом 20 даного нормативного документа обумовлено винятки із наведеного правила, які у бухгалтерському обліку на дату проведення поточної (чергової) переоцінки підлягають врегулюванню за таким порядком.

1. Під час дооцінки раніше уцінених об'єктів основних засобів, за умови перевищення сум попередніх уцінок (включених до складу витрат іншої звичайної діяльності та відображених за дебетом субрахунка 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій») над сумами попередніх дооцінок

балансової (залишкової) вартості таких активів, *визначена сума поточної дооцінки спрямовується на збільшення*: 1) доходу іншої звичайної діяльності (кредит субрахунка 746 «Інші доходи») – виключно у межах суми попередньо проведеної уцінки; 2) капіталу у дооцінках (кредит субрахунка 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів») – у сумі позитивної різниці між поточною дооцінкою та попередньою уцінкою.

2. Під час уцінки раніше дооцінених об'єктів основних засобів, за умови перевищення сум попередніх дооцінок над сумами попередніх уцінок балансової (залишкової) вартості таких активів, *визначена сума поточної уцінки включається*: 1) на зменшення капіталу у дооцінках (дебет субрахунка 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів») – у сумі сформованого капіталу у дооцінках за такими активами; 2) до складу витрат іншої звичайної діяльності (дебет субрахунка 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій») – у сумі перевищення поточної уцінки над сумою сформованого капіталу у дооцінках.

Відображаючи на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції, зумовлені вибуттям раніше переоцінених об'єктів основних засобів, за умови перевищення сум попередніх дооцінок над сумами попередніх уцінок балансової (залишкової) вартості таких активів, одержана різниця підлягає списанню у дебет субрахунка 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» із одночасним збільшенням значення нерозподіленого прибутку (кредит рахунка 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»).

Вимогами пункту 5 П(С)БО 7 «Основні засоби» до складу об'єктів основних засобів також віднесено інші необоротні матеріальні активи. А тому, результат переоцінки таких об'єктів обліку доцільно відображати на субрахунку 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів». Водночас, з метою побудови належного аналітичного обліку пропонуємо у Робочому плані рахунків бухгалтерського обліку суб'єктам господарювання передбачити відкриття до субрахунка 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» наступних аналітичних рахунків: 1) 4111 «Результат переоцінки об'єктів основних засобів»;

2) 4112 «Результат переоцінки об'єктів інших необоротних матеріальних активів».

Висвітливши методику облікового відображення сум дооцінки (уцінки) основних засобів, розкриємо порядок обліку результатів переоцінки фінансових інструментів, які змінюють значення капіталу у дооцінках. Так, на такий капітал впливає дооцінка (уцінка) фінансових інструментів за умови:

– зміни балансової вартості об'єкта хеджування при значенні коефіцієнта ефективності хеджування грошових потоків у межах 0,8 – 1,25. У бухгалтерському обліку сума дооцінки такого фінансового інструмента відображається за кредитом субрахунка 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів», а уцінка – за дебетом зазначеного субрахунка. Якщо обчислений коефіцієнт більший (менший) наведених меж, то зміна балансової вартості об'єкта хеджування грошових потоків відноситься до інших доходів (інших витрат) звітного періоду відповідно;

– зміни балансової вартості відповідного об'єкта хеджування грошових потоків, результат якої був раніше відображений в складі капіталу у дооцінках. Така зміна впливає, з одного боку, на збільшення первісної вартості фінансових активів або фінансових зобов'язань, а з іншого – на зменшення суми капіталу у дооцінках (дебет субрахунка 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів»);

– одержання прибутків чи збитків (які у бухгалтерському обліку визнаються іншими доходами або іншими витратами звітного періоду відповідно) від операцій, пов'язаних з інструментом хеджування, що був первісно визнаним елементом власного капіталу, якщо прогнозована угода або операція за твердим контрактом не відбудеться.

Також розглянемо порядок відображення у системі рахунків бухгалтерського обліку операцій, зумовлених формуванням та використанням коштів іншого капіталу у дооцінках. Нормативними документами не зазначено, результат переоцінки яких активів підлягає відображенню на субрахунку 414 «Інший капітал у дооцінках». Разом з тим, Інструкцією № 291 передбачено, що рахунок 41 «Капітал у дооцінках» кореспондує із рахунком 15 «Капітальні

інвестиції», а відтак можна припустити, що на субрахунок 414 «Інший капітал у дооцінках» буде відображатися результат переоцінки незавершених капітальних інвестицій, вкладених у створення об'єктів необоротних матеріальних активів. Однак, Департаментом податкової, митної політики та методології бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України на запит щодо проведення переоцінки незавершених капітальних інвестицій надано роз'яснення, що такі активи не є об'єктами основних засобів, обліковуються в окремій групі, а тому їх вартість не підлягає переоцінці та амортизації [6]. Вважаємо, що наведена позиція Міністерства фінансів України є цілком обгрунтованою, адже незавершені капітальні інвестиції за своєю економічною сутністю та технічними характеристиками, до дати введення в експлуатацію окремих об'єктів обліку, не можуть вважатися основними засобами. Саме тому, з Інструкції № 291 необхідно вилучити вимогу про те, що рахунок 41 «Капітал у дооцінках» кореспондує за дебетом і кредитом із рахунком 15 «Капітальні інвестиції».

Таким чином, висвітлений порядок облікового відображення результатів переоцінки об'єктів необоротних матеріальних активів та фінансових інструментів забезпечить вдосконалення аналітичного обліку капітальних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами і доповненнями – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0970-09>

2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» від 27.06.2013 року № 627 – [Електронний ресурс]. – <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1242-13>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 зі змінами і доповненнями – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сьогодні у суспільному житті країни все більшого значення набуває такий вид економічної діяльності як ресторанне господарство, розвиток якого залежить від соціально-демографічних, економічних та культурних особливостей певного регіону. Успішна економічна діяльність підприємств ресторанного господарства залежить, насамперед, від одночасної реалізації таких факторів: наявності у споживачів потреб у харчуванні й обслуговуванні та можливості у них оплатити надані послуги [1, с. 96]. На розвиток ринку ресторанного господарства впливають різні фактори (зовнішнього та внутрішнього середовища) – одні виступають каталізатором його розширення, а інші – гальмують його подальший розвиток. До найбільш вагомих факторів зовнішнього середовища можна віднести: стабільність економічної політики держави; нормативно-правове забезпечення; рівень державного регулювання; податкова, інвестиційна, цінова політика держави; купівельна спроможність населення. Внутрішніми факторами впливу є: концепція закладу ресторанного господарства; стан матеріальних, трудових та фінансових ресурсів; технологія організації виробництва; асортимент та обсяг реалізації товарних запасів; фінансовий результат діяльності тощо.

Дослідження статистичної інформації [2] та практичної діяльності закладів харчування надали можливість здійснити оцінку структурних змін мережі ресторанного господарства України, що дало змогу сформулювати рекомендації стосовно нівелювання дисбалансу у розвитку таких підприємств. Так, за статистичними даними станом на 1 січня 2013 р. в країні функціонувало 21.6 тис. підприємств ресторанного господарства, розрахованих на 1 521.1 тис. посадкових місць або в середньому 70 місць на один об'єкт. Порівняно з 2011 р. кількість закладів харчування в нашій державі зменшилась на 1 299 од. або на

5.7 %. Водночас, наведена тенденція згортання мережі ресторанного господарства дещо уповільнилась, оскільки порівняно з 2005 р. кількість таких закладів зменшилась на 20.9 %. Розглядаючи територіальне розміщення закладів ресторанного господарства, слід зазначити, що у міських поселеннях країни зосереджено 67.4 % таких підприємств, а 32.6 % припадає на сільську місцевість. У містах та селищах міського типу кількість посадкових місць у підприємствах ресторанного господарства в середньому на 27 од. більше, ніж у сільській місцевості.

Задля дослідження закономірностей розвитку підприємств ресторанного господарства вкрай важливо оцінити зміну якісних показників діяльності підприємств харчування. Так, протягом 2009–2012 рр. продовжувалося зростання обороту ресторанного господарства. Проти 2011 р. його значення зросло на 10.8 % (порівняно з 2010 р. на 18.4 %, а з 2009 р. – на 16.2 %). Збільшення обсягу обороту дослідної галузі відбулося, з одного боку, під впливом зростання цін на продукцію закладів харчування, а з іншого – збільшення попиту на ресторани послуги, зумовлене як зростанням доходів населення, так і запровадженням нових видів послуг, зокрема: «страви на виніс», доставка страв додому, кейтеринг тощо.

Експертами Центру економічного аналізу «PIA-Аналітика» на підставі даних Eurostat, МВФ та національних статистичних комітетів сформовано рейтинг країн щодо частки витрат на продукти харчування у структурі споживчих витрат, у тому числі на харчування поза домом. Відповідно до проведених розрахунків, середні витрати на харчування поза домом у структурі бюджету домогосподарств становлять 5.8 %. У структурі бюджету домогосподарств України такі витрати не перевищують 1.8 % усіх доходів населення, що є найнижчим показником з числа дослідних країн. Дещо випереджають наведений показник такі країни колишнього Радянського Союзу як Литва (2.3 %), Білорусь (2.4 %), Казахстан (2.9 %), Росія (3.1 %). Наведена ситуація зумовлена *по-перше*, ментальним фактором – більша прихильність до домашньої кухні, ніж в європейських країнах; *по-друге*, економічним розвитком

країн – рівень доходів населення у постсоціалістичних країнах залишається достатньо низьким. Найбільшу частку витрат, зумовлених ресторанными послугами, несуть громадяни Іспанії (14.8 %) та Ірландії (12.0 %). При цьому, для громадян цих країн характерним є витрачання більшої суми коштів на харчування поза домом, ніж на придбання харчових продуктів.

Таким чином, мережа об'єктів ресторанного господарства розвивається досить стрімко, однак дещо хаотично, без урахування маркетингової оцінки попиту населення на різні види ресторанных послуг. Тому необхідно здійснювати заходи із нівелювання дисбалансу у розвитку мережі підприємств харчування та оптимізувати їхню структуру. При цьому слід зважати на той факт, що на раціональне розміщення закладів ресторанного господарства справляє вплив низка факторів, зокрема: чисельність населення конкретного міста/району; купівельна спроможність населення; рівень попиту на продукцію та послуги харчування; розташування виробничих підприємств, навчальних закладів, адміністративних установ та соціокультурних закладів тощо.

Список використаних джерел:

1. Фролова Л. В. Сучасний стан і тенденції формування рентабельності в підприємствах ресторанного господарства Донецької області // Л. В. Фролова, Л. Ю. Самусева // Всеукраїнський наук.-вироб. журн. «Сталий розвиток економіки». — 2011. — № 7. — С. 95—101.
2. Роздрібна торгівля України у 2012 році : стат. зб. — К. : Державна служба стат. України, 2013. — 173 с.
3. Центр экономических исследований «РИА-Аналитика». — Режим доступа : <http://ria.ru/research>.

АНАЛІЗ СТАНУ МОЛОЧНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Молоко й молочні продукти є одним із основних джерел білків, вітамінів, мікроелементів, жирів і вуглеводів, споживання та засвоєння яких сприяють нормальному функціонуванню людського організму. Необхідність забезпечення населення молоком й молокопродуктами викликало розвиток молочного ринку в Україні, функціонування якого залежить від якості сировинної бази, ринкової інфраструктури, стану виробництва, платоспроможності населення тощо. Як правило, будь-який ринок, в тому числі молочний, – це середовище, де формується попит і пропозиція й задовольняються інтереси споживача та покупця. Молочний ринок є складовою аграрно-продовольчого ринку України і від його розвитку залежить стан економіки держави, продовольча безпека й рівень життя населення. Водночас, ефективність функціонування молочного ринку значною мірою визначається станом тваринницької галузі й діяльності переробних підприємств.

Слід зауважити, що якість молока й молочної продукції вітчизняного ринку не відповідає вимогам міжнародних стандартів. Низькі оціночні показники пояснюються насамперед відсутністю новітніх технологій й раціонального повноцінного харчування худоби, їхніми захворюваннями, використанням генетичного потенціалу худоби в неповному обсязі тощо.

Варто зазначити, що найнеефективнішим за роки Незалежності для молочної галузі був 1990 рік. Протягом цього року було оброблено більш, ніж 18 млн. тонн молока. Водночас число корів на той час становила понад 8 млн. голів. Аналіз динаміки показників молочного ринку за сьогоднішніми підрахунками свідчить про різкий спад як обсягу переробки й виробництва молока, так і числа молочної худоби, кількості споживання молочних продуктів населенням упродовж року тощо.

В таблиці 1 нами представлено дані за окремими показниками, що характеризують стан молочного ринку в Україні.

Таблиця 1

Окремі показники стану молочного ринку в Україні*

№ з/п	Показники	2000	2005	2010	2011	2012
1	2	3	4	5	6	7
1	Поголів'я ВРХ, тис. голів	10 625,5	6 902,9	4 826,7	4 494,4	4 425,8
	у т. ч. Корів	5431,0	3926,0	2736,5	2631,2	2582,2
2	Виробництво молока, тис. т	12657,9	13714,4	11248,5	11086,0	11377,6
3	Середньорічний удій молока від однієї корови, кг	1 588	2 952	3 975	4 109	4 676
4	Споживання молока й молочних продуктів на 1 особу, кг	199	225,6	210,7	211,2	217

* Відомості Державної служби статистики України

Як видно із таблиці 1, упродовж 2000-2012 рр. спостерігається зниження даних за такими показниками, як поголів'я ВРХ й виробництво молока. Спада тенденція аналізованих показників пояснюється, як правило, збитковістю утримання ВРХ. Як відомо, до 2008 року простежувалося зростання цін на зернові культури, що викликало підвищення витрат на утримання худоби. При цьому реалізаційні ціни на ВРХ залишалися незмінними, оскільки підвищення цін слугувало б витісненню національного товаровиробника імпортною продукцією. Результатом цього було скорочення поголів'я ВРХ, в тому числі корів з 9 424 тис. у 2000 р. до 4 646 тис. у 2012 р. Враховуючи те, що норма споживання молока та молочних продуктів становить 390 кг на одну особу, реальні показники не відповідають річній потребі. Хоча, як бачимо, спостерігається тенденція до підвищення обсягу споживання. Підвищена норма споживання молока й молочних продуктів в раціоні населення до розміру 403 кг

на одну особу в рік була викликана погіршенням екологічної ситуації в країні внаслідок аварії на Чорнобильській атомній електростанції.

Зменшення поголів'я корів (переважно низькопродуктивних) сприяло покращенню їх якісного складу. Цим пояснюється зростання середньорічного надою молока від однієї корови з 1 588 кг до 4 676 кг протягом аналізованого періоду. Слід також зазначити, що значна частина молока й молочних продуктів, вироблених у господарствах населення, не потрапляє до переробних підприємств, як правило, через низькі закупівельні ціни. Тобто виручка від реалізації молочної продукції не покриває собівартість утримання ВРХ, в тому числі корів. При цьому велика різниця спостерігається між закупівельними й ринковими цінами.

На молочному ринку впродовж 2000-2012 рр. фактичними монополістами молока й молочної продукції й надалі залишаються невеликі приватні господарства. Станом на 2012 рік загальна частка виробників молока й молочних продуктів приватного сектору становила 83 %. Як свідчать дослідження, ринок молока й молокопродуктів має низку переваг перед іноземними виробниками. Це, насамперед, те, що до сьогодні низка вітчизняних виробників працює за радянськими ГОСТами, що включають високі вимоги щодо якості продукції. Однак, відсутність серед господарств населення ефективного технологічного процесу виробництва молока (механічного процесу доїння, очистки й охолодження), не дозволяє свідчити про належну конкурентоспроможність молочної продукції на міжнародному ринку.

Досвід низки розвинених країн свідчить про те, що основними умовами успішного функціонування ринку молока є: покращення селекційно-племінної роботи, вдосконалення організації й укріплення кормової бази, забезпечення тварин повноцінним харчуванням, підвищення рівня спеціалізації, концентрації та інтенсифікації скотарства, матеріально-технічне забезпечення процесу виробництва молока й молочних продуктів, підвищення продуктивності праці тощо.

На нашу думку, успішний розвиток молочного ринку в Україні не можливий без забезпечення ефективного функціонування сировинної бази, тобто досить важливим є сам процес здавання й переробки молока. На майбутнє доцільно запровадити молочні кооперативи або, принаймні, дрібні ферми. Однак, створення й нормальне функціонування селянських ферм потребує, насамперед, державної підтримки, забезпечення їх ефективними технологіями для процесу виробництва й обробки молока. Із вирішенням низки проблемних питань український молочний ринок має перспективні можливості стати високоприбутковим бізнесом й конкурувати з іноземними ринками молока.

ЕЛЕКТРОННА ЗВІТНІСТЬ – ПЕРЕШКОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В кінці кожного місяця або кварталу суб'єкти господарювання зобов'язані подавати звіти: до податкової служби, Пенсійного фонду, Державного комітету статистики, Фонд соціального страхування від тимчасової втрати працездатності, Державного центру зайнятості та інших контролюючих органів. І завжди це клопітно. Мало оформити необхідні документи, треба ще вистояти чергу. Часу і нервів забирає достатньо. Електронна звітність у цій справі мала б стати справжньою революцією. Адже для налагодження передачі звітності засобами телекомунікації потрібні лише комп'ютер, відповідне програмне забезпечення та вихід в Інтернет. Такий спосіб пересилання документації схожий на електронну пошту і не вимагає окремо виділеної лінії зв'язку.

Вигідно - вирішили бізнесмени. Не виходячи з офісу можна здати звіт і через кілька годин отримати повідомлення про його отримання. Наприклад, передаючи звіт до ДПА, вони користувалися сайтом установи, і все було добре. Додаткових коштів за це з них ніхто не брав. На перших порах.

Керуючись, як завжди, добрими намірами, урядовці відповідними законами вкотре створили поле для зловживань у сфері бізнесу. Адже якщо електронна звітність суб'єктів підприємницької діяльності буде здійснюватися через операторів, які пересилатимуть її в ДПА та соціальні фонди, на комерційній основі, то це неминуче призведе до того, що знайдуться підприємливі люди, які побачать тут можливість непогано заробити лише на відкритті і закритті електронних шлюзів.

Бізнесмени, подаючи звітність через операторів, які мають певні електронні ресурси і зазвичай є посередниками, повинні сплачувати кошти за

надані їм послуги. Варіантів оплати є два: за користування або відповідним сайтом, або програмним забезпеченням [1].

Але основна проблема подання звітності засобами Інтернету пов'язана як із технічним забезпеченням податкової, так і зі знанням комп'ютера і роботи в Інтернеті самих підприємців. Наразі, за словами підприємців, сервер податкової служби регулярно зависає. Постає запитання, що буде з ним, коли на нього ще почне надходити щоденна звітність з усіх касових апаратів.

Крім того, Інтернет є не в кожному будинку або селі. А online-сервіси вимагають хорошої швидкості підключення до Інтернету, яка доступна тільки в містах і великих містечках. До того ж програмне забезпечення потребує новіших комп'ютерів, а це додаткова стаття витрат на техніку, ліцензований Windows, антивірусні програми, Інтернет. Інакше підприємцям доведеться звертатись в інтернет-клуби чи організації, які надаватимуть такі послуги. Тому для людини, котра стоїть на базарі чи займається діяльністю, далекою від знання комп'ютера, не просто самостійно скласти і здати звіт. Що вже казати про постійні революційні новації.

Тепер самозайняті фізичні особи, щоб здати звіт, муситимуть чекати відповіді, правити і знову подавати звіт, доки він не буде оформлений як слід. На це потрібні час, знання та навички. А особливо якщо зважити, що в українських звітах не кожен бухгалтер з першого разу розбереться. Що казати про простого шевця чи продавця, який оформився підприємцем, щоб заробити на прожиття та отримати хоч мінімальний стаж і цим позбавив виконавчу владу відповідальності за забезпечення записаного в Конституції права на працю [2].

Підприємці переконані, що вони повинні мати право самостійно обирати, у якому вигляді подавати звітність — паперовому чи електронному, і держава повинна забезпечити безкоштовне її приймання.

Не дивлячись на те, що тема подання звітності в електронній формі вже далеко не нова для підприємців та має багато очевидних переваг, перехід на електронне звітування все ще викликає багато непорозумінь. Як формувати

звіти, яке програмне забезпечення використовувати, що таке електронний цифровий підпис та для чого він потрібний?

Перевага електронної звітності для платників податків очевидна - зменшення витрат часу і коштів. Це вигідно і для держави. Тому цей процес необхідно зробити простим і зрозумілим. Проблема в тому, що коли електронну звітність переведуть на комерційну основу, то будуть зловживання. Це скомпрометує загалом добру справу.

Список використаних джерел:

1. Худицький Василь. Електронний шлагбаум. [Електронний ресурс] / Василь Худицький. – Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/ECONOMICS/elektronnyy_shlagbaum_predprinimateli_n_e_hotyat_otchityvatsya_pered_gosudarstvom_cherez_elektronnyh_.html
2. Худицький Василь. Податкова у прямому контакті відмовила. [Електронний ресурс] / Василь Худицький. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/business/podatкова-u-pryamomu-kontakti-vidmovila-_.html

Данилюк Христина Василівна,
студентка IV курсу економічного
факультету
Науковий керівник: к.е.н.,
завідувач кафедри фінансів і
кредиту Тимоць М.В.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

У сучасних умовах господарювання аналіз фінансового стану підприємства, в тому числі його майна є необхідною складовою процесу управління підприємством. Головним напрямком його практичної реалізації є виявлення можливостей підвищення ефективності функціонування підприємства, визначення перспектив його майбутнього розвитку.

Оснoву інформаційного забезпечення оцінки фінансового аналізу підприємства становить фінансова звітність. Її використання дає можливість отримати інформацію фінансового характеру, яка слугує базисом оцінки фінансового стану підприємства.

Загальні вимоги щодо складання фінансової звітності затверджені наказом Мінфіну України від 07.02.2013 р. № 73, яким визначено мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності. Слід зазначити, що НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» введено з 19.03.2013 р. [1]. В його основу покладено діючу раніше редакцію П(С)БО 1, яка зазнала деяких трансформаційних змін. Слід зазначити, що із прийняттям даного стандарту втратили чинність раніше діючі облікові стандарти, які визначали вимоги до

фінансової звітності. Зокрема П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 2 «Баланс», П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів», П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал».

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» регулює порядок складання та надання звітної інформації всіма підприємствами, організаціями, установами всіх форм власності за винятком банківських та бюджетних установ. В основі «Загальних вимог до фінансової звітності» покладено Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1.

Окремі аспекти якості інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану, в тому числі майна підприємства досліджені сучасними вітчизняними економістами, а саме у роботах Бутинця Ф.Ф., Бутко А.Д., Гадзевича О.І., Ізмайлової К.В., Каліни А.В., Мниха Є.В., Нескреби А.М., Сопка В.В., Чумаченка М.Г. та інші.

Істотний внесок у розвиток і вдосконалення методики аналізу фінансового стану зробили зарубіжні фахівці: Баканов М.І., Барнгольц С.Б., Єфімова О.В., Метьюс М.Р., Міддлтон Д., Новодворський В.Д., Погостинський Ю.А., Рішар Ж., С. Дж. Браун, Томпсон А.А. та інші.

Не зменшуючи цінності напрацювань зазначених вчених-економістів, зауважимо, що інформаційне забезпечення аналізу майна в контексті нових законодавчих змін не знайшло належного відображення в їхніх роботах і потребує подальших наукових досліджень.

Основою інформаційного забезпечення при аналізі майна підприємства є баланс підприємства (форма №1) – це звіт про фінансовий та майновий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий та майновий стан підприємства на звітну дату.

Ціль аналізу майна підприємства – дослідження абсолютних і відносних змін статей активу балансу за певний період, відстеження тенденцій їх змін та визначення джерел їх фінансування [3].

При введенні в дію НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», були внесені певні зміни у структуру балансу підприємства, але загальні підходи до його побудови збереглися. Як і раніше, він містить 2 основних частини – актив і пасив. Активи і пасиви відображаються в балансі в порядку зменшення їх ліквідності.

Відповідно до П(С)БО від 1999 року до структури активів входили: необоротні активи, оборотні активи та витрати майбутніх періодів. У НП(С)БО 2013 року третій розділ замінено на необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття, а витрати майбутніх періодів ввійшли до II розділу активу.

Деякі зміни спостерігаються у самих розділах активу балансу. Так у II розділі активу балансу відповідно до П(С)БО від 1999 року, до статті «Запаси» входили: виробничі запаси, тварини на вирощуванні та відгодівлі, незавершене виробництво, готова продукція, товари. Але із прийняттям НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» і внесенням певних змін до активу, поділ запасів на складові був скасований. Ці зміни є негативними, тому що тепер на підприємстві немає чіткої інформації про кожен складову запасів, як було раніше.

У статті «Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги» II розділу активу відсутні дані щодо його первинної вартості та суми нарахованого резерву сумнівних боргів. Наслідком чого є відсутність у користувачів звітності можливості реально оцінювати стан платіжної дисципліни по підприємству [2].

Як уже зазначалося, витрати майбутніх періодів у повному обсязі включено у розділ II «Оборотні активи». Але в їхньому складі можуть бути і витрати, розраховані на довготривалу перспективу (наприклад, витрати на геологорозвідувальні роботи у шахтах, витрати, пов'язані з охороною навколишнього середовища та інші). Тому доцільно розподілити статтю «Витрати майбутніх періодів» на «Довгострокові витрати майбутніх періодів» і «Поточні витрати майбутніх періодів».

Таким чином, введені зміни в структуру активу балансу наблизили її до міжнародних стандартів. В той же час ускладнили інформаційне забезпечення аналізу майна підприємства.

Список використаних джерел:

1. Наказ 07.02.2013 № 73 Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: редакція від 09.08.2013 р.

2. Косова Т. Д. Організація і методика економічного аналізу. Навч. посіб. / Т. Д.Косова, Сухарев П. М., Ващенко Л. О. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.

3. Щурик М.В., Буряк П.Ю., Гарасим М.П. та ін. Фінансовий аналіз – К.: «Хай-Тек Прес», 2010. – 376 с.

Стасинець Євген Віталійович,
студент III курсу економічного
факультету
Науковий керівник: к.е.н., доцент
кафедри фінансів і кредиту
Дмитришин М.В.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З ЕКОНОМІКИ

Премія Шведського центрального банку з економічних наук пам'яті Альфреда Нобеля, відома також як Нобелівська премія з економіки – найпрестижніша премія у сфері економічних наук, заснована Банком Швеції в 1968 році з нагоди свого 300-річчя. Премію вперше було присуджено 1969 року [1].

Щороку в жовтні Шведська королівська академія наук оголошує ім'я лауреата премії, попередньо обравши його з-поміж кандидатур, представлених Комітетом присудження премії з економіки пам'яті Альфреда Нобеля. Нагородження лауреата Премії з економіки відбувається разом з лауреатами в інших галузях в річницю смерті Альфреда Нобеля 10 грудня кожного року в Стокгольмській Ратуші. Кожному лауреату вручається медаль, диплом та грошова винагорода.

Першими лауреатами Нобелівської премії з економіки стали Рагнар Фріш з Норвегії та Ян Тінберген з Нідерландів у 1969 році за створення та застосування динамічних моделей до аналізу економічних процесів.

Загалом за період з 1969 до 2013 року премія присуджувалася 45 разів, а її лауреатами ставали 74 вчених. Розбіжність між кількістю премій та її лауреатами зумовлена тим, що премія може присуджуватися одразу кільком особам. Так, з 45 премій 22 рази її отримував один вчений, 17 разів – одразу двоє, 6 разів – одразу троє дослідників. Більшість лауреатів нобелівської премії були громадянами США; двоє (Роберт Ауманн та Деніел Канеман) були одночасно громадянами США та Ізраїлю, Крістофер Піссарідес мав паспорти

Великої Британії та Кіпру. Громадяни Австрії, Ізраїлю, Індії, Італії, Нідерландів, Німеччини, СРСР, Франції та Кіпру отримали по одній нобелівській премії з економіки.

Середній вік лауреатів на момент здобуття премії становить 67 років. Наймолодшим лауреатом є американський економіст Кеннет Ерроу, який став лауреатом премії з економіки 1972 року у віці 51 року за новаторський вклад в загальну теорію рівноваги і теорію добробуту; найстаршим є інший американець – Леонід Гурвич, який отримав премію 2007 року у віці 90 років за створення теорії оптимальних механізмів розподілу ресурсів, яка дозволяє розмежувати ситуації позитивного і негативного функціонування ринків.

З 74 лауреатів 73 є чоловіками. Єдиною жінкою-нобелівським лауреатом з економіки стала Елінор Остром, яка здобула премію 2009 року за роботу з аналізу економічного управління, у якій показано, як спільна власність може успішно управлятися групами, що її використовують.

У 2013 році Швецька королівська академія наук вирішила присудити Нобелівську премію з економіки американським вченим Юджину Фама (Університет Чикаго, штат Іллінойс), Ларс Пітеру Хансену (Університет Чикаго, штат Іллінойс) та Роберту Шиллеру (Єльський університет, штат Коннектикут) за емпіричний аналіз оцінювання активів [5].

Розмір Нобелівської премії у 2013 році склав 8 млн. шведських крон, що еквівалентно 1,2 млн. доларів США, і сума була поділена на трьох тогорічних лауреатів.

Юджин Фама отримав високу оцінку за працю, у якій показав, що короткотермінові ціни на акції дуже важко спрогнозувати, бо ці ціни дуже швидко інкорпорує нову ринкову інформацію.

За словами членів Нобелівського комітету, висновки пана Фама мали “величезний вплив” на подальші наукові дослідження, а також змінили методи роботи фондового ринку.

Ларс Петер Хансен нагороджений Нобелівською премією за розробку статистичного методу перевірки теорій щодо визначення цін на активи.

Роберт Шиллер нагороджений Нобелівською премією за зроблене у 1980-х роках відкриття про те, що ціни акцій коливаються набагато більше, ніж корпоративні дивіденди.

Узагальнюючи, Юджин Фама пояснив, як працюють, або мають працювати фінансові ринки за умови того, що всі люди є раціональними; Роберт Шиллер показав, що не завжди люди є раціональними і запропонував описання того, як можуть функціонувати ринки за умов того, що люди не є раціональними; а Ларс Пітер Хансен придумав математичний апарат, щоб досліджувати концепцію їх обох [3].

Список використаних джерел:

1. Список лауреатів нобелівської премії з економіки [Електронний ресурс] / Вікіпедія – вільна енциклопедія – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
2. Нобелівську премію з економіки присудили трьом [Електронний ресурс] / Українська агенція новин Бі-бі-сі. 14.10.2013 – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/business/2013/10/131014_nobel_economics_update_dt_it.shtml
3. Нобелівська премія з економіки: велика несподіванка [Електронний ресурс] / Голос столиці. 14.10.2013 – Режим доступу: http://newsradio.com.ua/2013_10_14/Nobel-vska-prem-ja-z-ekonom-ki-velika-nespod-vanka/
4. 2013 Prize in Economic Sciences [Електронний ресурс] / прес-реліз – офіційний сайт нобелівської премії – Режим доступу: http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/economic-sciences/

Тацяк Андрій Михайлович,
студент VI курсу економічного
факультету
Науковий керівник: к.е.н.,
доцент, професор кафедри
фінансів і кредиту Мазур І.М.

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ ПРИ ВИКОНАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

В умовах обмеженості бюджетних ресурсів, необхідності жорсткої економії як державних, так і місцевих фінансів проблема ефективного управління бюджетними ресурсами лишається досить актуальною. Сьогодні ресурси бюджетів усіх рівнів є вкрай недостатніми навіть для мінімального задоволення інтересів громадян України, і це зумовлює пошук альтернативних методів управління бюджетним процесом та нових механізмів державного управління, які дадуть змогу отримати максимальний результат від витрачання бюджетних коштів.

Важливим інструментом ефективного державного управління потоками бюджетних ресурсів можна визначити впровадження програмно-цільового методу формування й виконання бюджету, механізми якого орієнтовані, перш за все, на ефективність кінцевого результату.

Використання програмно-цільового методу вимагає значних зусиль з боку держави на підготовку кваліфікованих кадрів, розробку методології аналізу застосування цього методу, здійснення відповідного нормативно-правового та методологічного забезпечення.

Як показує міжнародний досвід, бюджетні реформи в низці розвинутих країн спрямовувалися на застосування програмно-цільового методу на середньо- та довгостроковий період (як правило, до 5 років). У результаті підвищується рівень науково-методологічного обґрунтування обсягів і напрямів бюджетних витрат у межах конкретних бюджетних періодів [3].

Як зазначають провідні науковці В.Федосов, В.Опарін та Л.Сафонова [1, с. 24], однією з основних причин низької ефективності функціонування бюджетного процесу є недостатня відповідальність учасників бюджетного процесу за цільове використання бюджетних коштів. Адже налагодженість бюджетного процесу значною мірою впливає на стан бюджету, а отже, на соціальні блага громадян суспільства.

У практиці виконання бюджетних програм відсутній механізм синхронізації (гармонізації) фінансування за рахунок бюджетних та позабюджетних джерел. Існуюча методологія формування бюджетних програм не передбачає необхідності чіткого розмежування у часі та просторі фінансування за рахунок різних джерел. Мають місце непоодинокі випадки порушення та ігнорування правових приписів законодавчих та нормативно-правових актів з питань державних цільових програм. Механізм виконання бюджетних програм є фактично непрозорим і непублічним. Навіть фахівцям та науковцям досить складно отримати відомості про стан реального фінансування тієї чи іншої програми, не кажучи вже про широку громадськість та засоби масової інформації. Органи державної влади оприлюднюють дані про фінансування бюджетних програм, як правило, через півроку-рік після здійснення реальних витрат, а також без необхідної у таких випадках деталізації. Більшість органів державної влади, в порушення вимог закону, не звітують перед громадськістю про обсяги та напрями використання бюджетних коштів. Все це ускладнює, а інколи – і унеможливує процес громадської експертизи щодо процесу виконання бюджетних програм.

Можна виділити головні перешкоди на шляху повноцінного запровадження програмно-цільового методу в Україні:

- нечіткість і «розмитість» загальної державної економічної політики, в рамках якої передбачено реалізацію (включаючи здійснення бюджетного фінансування) великої кількості програм і проектів;
- великий вплив на реалізацію політики бюджетних видатків позаекономічних чинників (в тому числі тиск політичних сил);

- недостатній рівень методичного забезпечення прогнозування та планування бюджетних витраток розпорядниками бюджетних коштів;
- відсутність якісного та зрозумілого стратегічного планування на рівні головних розпорядників бюджетних коштів;
- недостатній рівень взаємоузгодженості між здійсненими витратками та настанням конкретних соціально-економічних ефектів, на досягнення яких ці витратки були спрямовані;
- нецільове використання бюджетних коштів;
- непрофесійність та безвідповідальність учасників бюджетних відносин за ефективність використання бюджетних коштів (зокрема, мають місце непоодинокі факти завищення вартості товарів, робіт та послуг, що закупляються за бюджетні кошти).

У зв'язку із широким впровадженням програмно-цільового методу формування та виконання бюджетів різних рівнів актуальним завданням науки і практики є реалізація заходів, спрямованих на удосконалення порядку виконання бюджетних програм. В цьому контексті важливе значення має вивчення та застосування кращого міжнародного досвіду виконання бюджетних програм, в тому числі у країнах СНД та розвинутих країнах. Світова практика свідчить про переважаюче зростання відносної кількості відомчих та регіональних програм і скорочення частки загальнодержавних. Це має бути враховано при виробленні концептуальних пропозицій і рекомендацій з питань удосконалення процесу виконання бюджетів різних рівнів.

За таких обставин необхідне подальше удосконалення теорії, методології та практики виконання бюджетних програм. Зокрема, доцільно поглибити науково-методологічне забезпечення розробки та виконання бюджетних програм, у тому числі розробити доступні для застосування методики оцінювання бюджетних витрат за окремими заходами на різну перспективу, прогнозування очікуваних результатів, розрахунку окремих показників економічної ефективності програми. Необхідно вжити заходів щодо упорядкування політики у сфері реалізації бюджетних програм шляхом

уточнення (визначення) центрів ухвалення відповідних рішень, зменшення загальної кількості бюджетних програм, їхньої конкретизації. Слід підвищити рівень компетентності та відповідальності розпорядників бюджетних коштів за чітку реалізацію затверджених бюджетних програм.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний менеджмент [підручник]/ В.Федосов, В.Опарін, Л.Сафонова та ін.; за заг. ред. В. Федосова. – К : КНЕУ, 2004. – 864с.
2. Павлюк К.В. Багаторічне бюджетування в країнах ОЕСР та перспективи розвитку середньорічного бюджетного планування в Україні / К.В. Павлюк, Т.В. Ахмед // Фінанси України. - 2006. - № 8.

Вівсяник Галина Іванівна,

студентка V курсу економічного
факультету

Науковий керівник: к.е.н.,
доцент, завідувач кафедри обліку і
аудиту Борович О.В.

ПРИЗНАЧЕННЯ Й ФУНКЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Як соціально-економічна категорія, заробітна плата є основним засобом задоволення особистих потреб працюючих, економічним важелем, що стимулює розвиток суспільного виробництва, ріст продуктивності праці, скорочення витрат на виробництво, а також засобом перерозподілу кадрів за галузями народного господарства. Оплата праці це заробіток працівника, обчислений, як правило, у грошовому вираженні, який виплачується йому за відповідну виконану роботу або надані послуги, передбачені трудовою угодою між підприємцем і працівником [12].

Відповідно до Закону України «Про оплату праці» заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [2]. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства.

Дієвість оплати праці визначається тим, наскільки повно вона виконує свої основні функції.

Відтворювальна функція заробітної плати передбачає встановлення норм оплати праці на такому рівні, який забезпечує нормальне відтворення робочої сили відповідної кваліфікації, разом з тим дає змогу застосовувати обґрунтовані норми праці, що гарантують підприємству (власнику) отримання необхідного результату господарської діяльності [5].

Стимулююча функція – лежить в основі мотивації високоефективної праці, встановлення безпосередньої залежності величини заробітної плати від кількості та якості праці кожного працівника і всього трудового колективу [4].

Соціальна функція — спрямована на забезпечення соціальної справедливості — рівну винагороду за рівну працю. Соціальна функція має поєднувати державне й договірне її регулювання, а також реалізовувати принцип соціальної справедливості щодо одержання власного доходу [3].

Регулююча функція заробітної плати – це спосіб регулювання ринку праці, сегментація рівня оплати праці, що пов'язана з ціноутворенням на ринку праці під впливом попиту й пропозиції. Таким чином, формується ринкова вартість робочої сили за фахом і кваліфікацією відповідної категорії персоналу та складністю трудових завдань [3].

Оптимізаційна функція заробітної плати полягає в тому, що заробітна плата як складова витрат виробництва є чинником мотивації підприємця до раціонального використання праці, постійного підвищення її продуктивності шляхом вдосконалення матеріально-технічних, організаційно-економічних і соціально-економічних чинників виробництва [4]. Така раціоналізація передбачає, зокрема, бездоганну організацію праці, стимулюючу організацію оплати праці, застосування нових технологій, максимальне використання людського капіталу і т. ін., а отже, стимулює розвиток персоналу, оптимізацію соціально-трудова відносин на підприємстві. Ця функція сприяє зростанню трудових доходів найманих працівників, а, отже, виконанню заробітною платою і наступної функції.

Функція формування платоспроможного попиту населення. Її призначення – узгодження платоспроможного попиту, під яким розуміють форму виявлення потреб, забезпечених грошовими коштами покупців, з одного боку, і виробництва споживчих товарів – з іншого. Оскільки платоспроможний попит формується під дією двох основних факторів — потреб та доходів населення, то за допомогою заробітної плати в ринкових умовах встановлюються пропорції між товарною пропозицією та попитом [3].

Всі функції тісно взаємопов'язані, й лише при їх сукупному виконанні досягається ефективна організація заробітної плати. Будь-яке протиставлення якоїсь із перелічених функцій сприяє розвитку кризових явищ в економіці.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [Підручник для ВНЗ] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2010. – 756 с.

2. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 406-VII зі змінами і доповненнями – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

3. Крупка Я.Д. Фінансовий облік: [Підручник для ВНЗ] / Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.Я. Микитик. – К. : Хай- Тек Прес, 2011. – 544 с.

4. Лень В.С. Фінансовий облік в Україні: [Навчальний посібник для ВНЗ] / В.С. Лень. – К. : Академія, 2011. – 608 с.

5. Нашкерська Г.В. Фінансовий облік: [Навчальний посібник] / Г.В. Нашкерська. – К. : ЦУЛ, 2010. – 504 с.

П'яста Людмила Олегівна,

студентка V курсу економічного
факультету

Науковий керівник: викладач
кафедри обліку і аудиту
Коцан О.П.

АНАЛІЗ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Ефективна життєдіяльність суспільства значною мірою проявляється станом охорони здоров'я. Як правило, збереження й підтримання на стабільному рівні здоров'я населення залежить не тільки від екологічної ситуації в державі, низького рівня доходів, але й, насамперед, від своєчасності та якості наданих медичних послуг. Ведення здорового способу життя, підвищення якості медичного обслуговування, поліпшення умов праці, зростання доходів громадян є запорукою високого рівня здоров'я населення.

Як зазначають експерти Всесвітньої організації охорони здоров'я, здоров'я населення – це чинник довготривалого стійкого економічного зростання, підвищення національного доходу, що, в свою чергу, впливає і на соціальне благополуччя, сприяє безперервному економічному зростанню і зниженню рівня бідності. Саме ступінь орієнтованості держави на покращення здоров'я громадян, вдосконалення діяльності сфери охорони здоров'я є одним із основних показників розвитку держави, її цивілізованості й конкурентоспроможності [1, с. 3].

За роки незалежності України так і не створено ефективної системи охорони здоров'я, оскільки вона не спроможна забезпечити своєчасність, якість та доступність медичних послуг, належний рівень профілактики захворювання й смертності. Зростання вартості лікарських засобів, продуктів харчування сприяли

підвищенню витрат на утримання закладів охорони здоров'я та збільшенню собівартості отриманих медичних послуг.

Сучасний стан системи охорони здоров'я потребує докорінного реформування. Це пояснюється, насамперед, тривалим неефективним бюджетним фінансуванням, що сприяло виникненню низки проблем, від вирішення яких значною мірою залежить здоров'я населення. Неналежне матеріально-технічне забезпечення закладів охорони здоров'я, відсутність сучасних медичних технологій, неефективна державна політика в частині пропагування ведення здорового способу життя, недосконалість законодавства України в галузі охорони здоров'я – основні причини критичного стану здоров'я населення й негативної демографічної ситуації в державі.

Аналізуючи стан бюджетного фінансування закладів охорони здоров'я, коротко зупинимося на окремих складових. За статистичними даними, число закладів охорони здоров'я в Україні протягом 1999-2011 рр. скоротилось із 3,9 тис. до 2,5 тис. або на 36 %. Спадна тенденція, на нашу думку, пояснюється, насамперед, відсутністю ефективного бюджетного фінансування окремих закладів охорони здоров'я та можливості їх утримання.

Щодо стану забезпечення закладів охорони здоров'я лікарняними ліжками можна ствердно заявити про скорочення їх кількості – з 700,3 тис. у 1999 р. до 412 тис. у 2011 р. Аналогічно при аналізі стану кадрового забезпечення закладів охорони здоров'я простежується незначне скорочення упродовж 2000-2012 рр. як кількості лікарів з 226 тис. чол. до 217 тис. осіб., так і числа середнього медичного персоналу – з 541 тис. осіб. до 441 тис. осіб. Слід зазначити, що на сьогодні рівень укомплектованості медичними працівниками не є достатнім та в середньому коливається в межах 80 %. Водночас, потреби у відповідних спеціалістах не відповідають державному замовленню.

На нашу думку, стан медичної освіти в Україні на сьогодні не відповідає вимогам щодо здійснення якісного медичного обслуговування. Водночас, низький рівень заробітної плати медичного персоналу сприяв виникненню та закріпленню серед них такого негативного явища, як тіньова оплата медичних

послуг. При цьому, як свідчить практика, заробітну плату, яку лікар в Україні заробляє за один рік, медсестра в Сполучених Штатах Америки отримує за місяць, що призводить до еміграції лікарів-спеціалістів за кордон в пошуках більш стабільної й високооплачуваної роботи.

Стан здоров'я населення значною мірою залежить не тільки від якості отриманих медичних послуг, але й від вартості лікарських засобів. Високі ціни й відсутність ефективного державного ціноутворення в фармацевтичній сфері сприяють випадках неможливості придбання громадянами України відповідних медикаментів.

Неефективність державної політики в частині фінансування системи охорони здоров'я проявляється також відсутністю належного контролю за використанням бюджетних коштів й формуванням достовірної звітності. Це сприяє непрозорим тендерним закупівлям, нераціональному розподілу й використанню матеріально-технічної бази. Слід зазначити, що за результатами журналістського експерименту програми «Народний контроль», присвяченого проблемі безкоштовної медицини, зафіксовано факти про передачу (продаж) лікарями частини лікарських засобів (насамперед бинтів, шприців, крапельниць, вати), переданих медичним закладам за бюджетні кошти для пацієнтів, до аптек. Це призводить до необхідності придбання хворими тих же медикаментів, які фактично надаються державою безкоштовно.

Поглянувши на ситуацію, яка простежується на сьогоднішній день, не можливо пропустити прийняття бюджету України на 2014 рік. Аналізуючи бюджет на цей рік, не можливо не звернути увагу на його показники, за якими, наприклад, на функціонування Міністерства внутрішніх справ Кабінетом Міністрів України виділено 18,4 млрд. грн., Генеральну прокуратуру – 3,2 млрд. грн., Службу охорони України – 3,5 млрд. грн. тощо. А от на сферу, від ефективної діяльності якої прямо залежить стан й здоров'я населення, тобто на охорону здоров'я – 9,8 млрд. грн., при цьому на лікарню «Феофанія» – 500 млн. грн. З них на зарплату медичним працівникам виділяється в середньому 75 %, на оплату комунальних послуг – 8,5 %, на харчування

пацієнтів – тільки 2 %, на лікарські засоби – 8 %, на ремонт – 1 % тощо. Водночас, бюджетом також передбачено скорочення фінансування на цей рік на службу швидкої медичної допомоги на 300 млн. грн. Не можливо не зазначити, що бюджетом минулого року на медицину було виділено рекордну суму – 53 млрд. грн., а це більше цьогорічних видатків на 81,5 %. Про що це свідчить ? Це, на нашу думку, є прямим доказом необдуманості прийнятих Кабміном рішень, наявністю дисбалансу між різними системами.

Ефективне й збалансоване фінансування системи охорони здоров'я й водночас раціональне використання бюджетних коштів сприятиме вирішенню проблемних питань щодо доступності медичного обслуговування; поліпшення стану матеріально-технічного й кадрового забезпечення; впровадження інноваційних технологій в галузі медицини, що сприятимуть підвищенню якості й надійності медичних послуг тощо.

Список використаних джерел:

1. Попченко Т. П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення: аналітична доповідь / Т. П. Попченко. – К.: НІСД, 2012. – 96 с.

Прийматчук

Оксана

Ярославівна,

студентка V курсу економічного факультету

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту П'ятничук І.Д.

ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ШВЕЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ПОБУДОВУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ

У процесі ведення управлінського обліку впроваджуються нові підходи до формування інформаційного забезпечення, яке є основою для прийняття рішень з метою підвищення конкурентоспроможності підприємств. Значною мірою це пов'язано із збільшенням інформаційних можливостей системи обліку, вирішенням питання обліково-аналітичної забезпеченості користувачів у просторово-часовому вимірі та прямою залежністю обсягу й структури управлінської інформації від критеріїв і засобів досягнення мети. За таких умов побудова управлінського обліку, основу якого складають інформаційні потоки щодо функціонування підприємств, є необхідним засобом підвищення ефективності їх діяльності у швейній промисловості.

Сьогодні із розвитком ринкових відносин в Україні управлінський облік виробничих витрат практично не ведеться на підприємствах швейної промисловості, що призводить до зниження результативності їх господарської діяльності.

У зв'язку з тим, що управлінський облік в Україні не регламентується нормативно-законодавчими актами, в порівнянні із закордоном, виникає необхідність у вивченні та обґрунтуванні впливу основних організаційних і технологічних особливостей, які впливають на його побудову [1, с. 143].

Справедливою є пропозиція В.В.Сопка, який вважає, що на організацію управлінського обліку витрат впливають такі чинники: вид підприємницької діяльності, галузь та підгалузь виду діяльності, вид продукції, технологія та організація конкретного виробництва, склад і структура окремих калькуляційних статей затрат, можливість їх аналітичного розкладання [2, с. 486-488].

Сучасна швейна промисловість характеризується порівняно високим рівнем техніки, технології та організації виробництва, а також наявністю великих спеціалізованих підприємств, виробничих об'єднань.

Виробничий процес пошиття верхнього одягу складається із наступних технологічних етапів: створення моделей, розробка конструкцій; підготовка матеріалів до розкроювання та їх розкрій; пошиття виробів.

Послідовність виробничого процесу визначається технічною підготовкою виробництва. Система технічної підготовки виробництва включає розробку технологічної та технічної документації на весь процес виробництва виробів і підготовку засобів технологічного оснащення.

Моделювання і конструювання – це етап, на якому закладається якість готової продукції, раціональне використання сировини, забезпечується підвищення продуктивності праці, встановлюються матеріальні затрати на виробництво продукції, визначається технологія його виготовлення та організації виробництва, рівень механізації й автоматизації.

В експериментальному цеху відтворюють моделі одягу за взірцями. Ці взірці моделей є взірцями для випуску виробів у масовому виробництві.

Розкрійно-підготовчий цех об'єднує два відділення, основними функціями якого є підготовка та розкрій сировини (тканини).

У швейних цехах процес виробництва продукції здійснюється за операціями. Цей процес здійснюється на технологічних потоках, в якому кожний працівник виконує свою операцію по пошиттю одягу. Також у цих цехах проводять волого-теплову обробку, тобто спеціальну обробку деталей або виробів вологою, теплом і тиском за допомогою спеціального обладнання.

Таким чином процес виготовлення продукції на досліджуваному підприємстві – ПАТ ВТШП «Галичина», передбачає виконання визначених технологічних етапів, які зображені на рисунку 1.

Зокрема, можна простежити як відбувається рух інформаційних потоків між цехами; які саме здійснюються технологічні операції щодо підготовки сировини, розкрою та пошиття виробів, переміщення напівфабрикатів і виробів до наступних цехів.

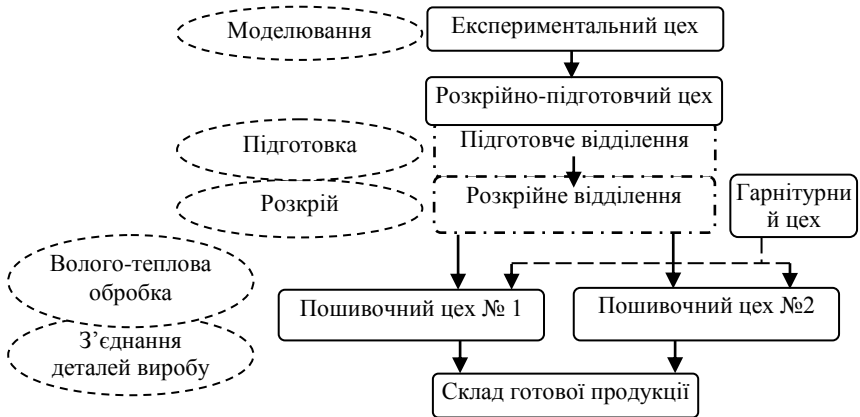

Рис. 1. Схема технологічних етапів пошиття одягу

Дослідження специфіки функціонування підприємств швейної промисловості дав змогу виявити та виокремити наступні організаційно-технологічні його особливості: цехова структура управління; масовий характер виробництва; ідентифікація структурних підрозділів; різноманіття і частота зміни матеріалів та цін на них; широкий асортимент продукції, постійне його оновлення; множинність норм витрат сировини і матеріалів; множинність факторів ціноутворення і цін на продукцію; безпосередня участь виконавців у технологічному процесі; наявність напівфабрикатів власного виробництва.

Вплив організаційно-технологічних особливостей на побудову управлінського обліку виробничих витрат зображено на рисунку 2.

Необхідно відмітити, що сформовані організаційно-технологічні особливості виробництва швейної продукції визначають відмінності в

первинному обліку витрат, систематизації даних, у побудові аналітичного обліку, у способах калькуляційної роботи [3, с. 111].

Рис. 2. Вплив організаційно-технологічних особливостей функціонування підприємств швейної промисловості на побудову управлінського обліку

Таким чином, виходячи з особливостей технології та організації виробництва обирають методи та технічні прийоми обліку і контролю витрат на виробництво, порядок формування та обчислення собівартості продукції. Саме під впливом цих аспектів формують об'єкти обліку і калькулювання, структуру витрат на виробництво, порядок розподілу непрямих витрат, способи оцінки незавершеного виробництва і готової продукції тощо.

Список використаних джерел:

1. Щирба М. Т. Концепція управлінського обліку в Україні / М. Т. Щирба // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. Серія : Інноваційна економіка. – 2012. – № 29. – С. 143-145.

2. Сопко В. В. Бухгалтерський облік [Текст] : навч. посіб. / В. В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2000. – 578 с.

3. Плотніченко І. Б. Сучасний стан та перспективи розвитку швейної промисловості України / І. Б. Плотніченко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Економіка. – 2012. – С. 110-112.

Трофанюк Мар'яна Іванівна,

студентка IV курсу економічного
факультету

Науковий керівник: викладач
кафедри обліку і аудиту
Цюцяк А.Л.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ ІВАНО- ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Готельний бізнес як невід'ємна частина ринку туризму займає важливе місце в економіці багатьох країн. Здійснення готельної діяльності вважається високоприбутковим бізнесом, що приносить значні грошові надходження, у тому числі в іноземній валюті. Високий рівень конкурентоспроможності даної категорії підприємств в значній мірі обумовлюється характером цінових рішень, які, в свою чергу, впливають на обсяги формування фінансових ресурсів.

На частку туризму припадає приблизно 12 % світового валового прибутку, понад 30 % обсягів послуг світової торгівлі, 11 % світових споживчих витрат та 7 % загального обсягу інвестицій [4]. Зазначимо, що належний рівень розвитку готельного господарства сприяє поживленню усіх суспільно-економічних контактів та зв'язків, посилює економічний потенціал, підвищує рейтинг держави та окремих її регіонів. Готелі можна вважати найважливішим елементом інфраструктури туристичного бізнесу, а туризм – основним з напрямків реалізації готельних послуг. Враховуючи географічне розташування Івано-Франківської області, підвищення ефективності туристичної галузі є пріоритетним напрямком розвитку економіки області, а готельний бізнес – невід'ємною частиною туристичної індустрії.

Останнім часом в Івано-Франківській області спостерігається суттєве поживлення розвитку туризму в цілому та готельного господарства зокрема. Івано-Франківщина продовжує залишатись перспективним регіоном для розвитку туризму. У 2013 році, як і у попередніх роках, найбільше приїжджих

зупинялось у готелях міст Івано-Франківська – 31,5 тис. осіб, Яремче – 36,8 тис., Коломиї – 3,5 тис. та Калуша – 1,2 тис. осіб [1].

У порівнянні з 2012 роком, у 2013 р. збільшилась частка іноземних громадян, які скористалися послугами підприємств готельного господарства області з 10,5% до 11,8%. У 2013 р. всього послугами готелів скористалось 9,5 тис. громадян інших країн, з яких менше половини (38,0%) зупинялось в готелях м. Івано-Франківська. Зростання кількості іноземних громадян припадає на м. Яремче і становить на 46% більше проти 2012 року [2, с. 42].

Загальна сума доходів готелів та інших місць для короткотермінового проживання у 2013 році склала 70,2 млн. грн., що на 2,2 млн. грн., або 3% (у фактичних цінах) менше, ніж попередньому. У 2013 році за результатами діяльності підприємства отримали збиток у розмірі 1,8 млн. грн. [1].

Проведений аналіз дозволяє з упевненістю стверджувати про потужний конкурентний потенціал готельного господарства Івано-Франківщини. Однак, в той самий час, спостерігаємо, що рівень використання цього потенціалу є незадовільний. А це ще раз підтверджує факт необхідності удосконалення системи управління конкурентним потенціалом туристичної галузі регіону, що, в першу чергу, передбачає детальну і адекватну його оцінку.

В сучасних умовах інтеграційних процесів, які відбуваються в Україні, постає потреба забезпечення відповідності рівня послуг, що надаються, їх ціні та якості. Ефективність управління готелем неможливе без раціонально налагодженого обліку витрат та калькулювання собівартості [3, с. 244]. Основними для готелів є послуги з розміщення (проживання) гостей. Разом з тим, до складу готельних послуг може бути включене: харчування (сніданок, сніданок-обід, сніданок-обід-вечеря, сніданок-вечеря), відвідування медичного центру, відвідування басейну тощо.

Розширення спектра послуг, що надаються готелем, прямо впливає на збільшення його доходів. Однак для надання додаткових послуг готель повинен мати відповідне оснащення центрів доходів. Тому виникає потреба в організації

обліку витрат як для надання основних послуг, так і для надання додаткових послуг з метою оптимізації та управління.

На цій основі слід виокремити такі центри виникнення витрат: основні, загальні, допоміжні та обслуговуючі. Доцільно здійснювати аналітичний облік за статтями калькуляції, зокрема, до калькуляційних статей на проживання та розміщення слід віднести: витрати на продукти харчування (оснащення міні-бару в номері), витрати на оплату праці, витрати на соціальні заходи, експлуатаційні витрати номерів, амортизація необоротних активів, інші витрати загальновиробничого характеру. Відповідні статті калькуляції формують виробничу собівартість готельних послуг. Для визначення повної собівартості слід додати постійні нерозподілені загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут, інші витрати звичайної діяльності.

Процес визначення собівартості називають калькулюванням, що полягає у визначенні вартості одиниці готельного продукту, а тому повинен включати: науково обгрунтоване групування витрат; визначення об'єктів обліку витрат, об'єктів калькулювання і калькуляційних одиниць; вибір методу розподілу непрямих витрат; відокремлення обліку поточних витрат на надання послуг і капітальних вкладень; вибір методу обліку витрат та підрахунку собівартості [3, с. 284].

Для готелю об'єкт калькулювання – це вид робіт, послуг або вид діяльності, які потребують визначення пов'язаних з їх наданням (виконанням) витрат.

Як зазначалось вище, необхідною умовою для ефективної діяльності готельного господарства є раціональна організація обліку, який відіграє роль джерела інформації про господарську і фінансову діяльність і, зокрема, управлінського обліку, що дає інформацію для прийняття управлінських рішень. Суть управлінського обліку полягає у тому, щоб впровадити на підприємствах готельного бізнесу систему обліку витрат і доходів, їх нормування, планування, контроль і аналіз, формування інформації для прийняття оперативних управлінських рішень і досягнення стратегічної мети у фінансово-господарській

діяльності підприємств [5, с. 302]. Модель управлінського обліку залежить від внутрішніх і зовнішніх чинників. До зовнішніх чинників відносять регіон розташування готелю, платоспроможність населення, а до внутрішніх – категорію готелю, кваліфікацію і чисельність персоналу та перелік послуг, які він пропонує.

Для правильної організації управлінського обліку на підприємствах готельного бізнесу необхідно виконати такі завдання: сформувати облікову політику готелю в частині управлінського обліку; визначити сфери відповідальності; розробити первинну документацію та внутрішню звітність; розробити методичні рекомендації щодо групування витрат за статтями й економічними елементами; розробити бюджети (кошториси); вибрати метод обліку витрат і калькулювання собівартості за основними видами наданих готельних послуг [5, с. 312].

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що протягом останнього часу в нашій країні взагалі й в Івано-Франківській області зокрема спостерігається тенденція щодо розвитку готельного бізнесу. Враховуючи географічне розташування Івано-Франківської області, підвищення ефективності туристичної галузі є пріоритетним напрямком розвитку економіки області, а готельний бізнес – невід’ємною частиною туристичної індустрії.

Список використаних джерел:

1. Головне управління з питань туризму. євроінтеграції, зовнішніх зв'язків та інвестицій Івано-Франківської обласної державної адміністрації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://frtt.if.gov.ua/>.
2. Готельне господарство Івано-Франківської області за 2001–2010 роки. Статистичний збірник / Під ред. О. Б. Цури. – Івано-Франківськ, 2011. – 74 с.
3. Король С. Я. Бухгалтерський облік в готельному господарстві. [навч. посіб.] / С. Я. Король. – К. : КНТЕУ, 2005. – 354 с.

4. Маначинська Ю.А. Змістові характеристики готельних послуг та їхній вплив на облік фінансових результатів / Ю.А. Маначинська // Науковий вісник ЧТЕІ КНТЕУ. – Економічні науки., Випуск І (37). – Чернівці : 2013. – 211-218 с.

5. Нападівська Л.В. Управлінський облік: підруч. для студ. ВНЗ / Л. В. Нападівська. – К. : Книга, 2004 - 432 с.

Довбенчук Мар'яна
Мирославівна,
студентка V курсу економічного
факультету
Науковий керівник: викладач
кафедри обліку і аудиту
Ліщинський М.М.

ВПЛИВ ЗАЛУЧЕНОГО ТА ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ринкові умови спонукають до вирішення низки проблем, які безпосередньо впливають на ефективність процесу господарювання на підприємстві. Здійснення ефективної діяльності підприємств, забезпечення їхнього стійкого економічного зростання можливе лише завдяки розширенню джерел фінансування. Джерелами фінансування є капітал підприємства, який формується з власних і залучених джерел.

Безсумнівно, використання власних ресурсів для розвитку, дозволяє керівництву підприємства зберігати незалежність у виробничій діяльності, швидко приймати рішення і не нести витрат на повернення коштів. Однак досить часто власні кошти підприємства не можуть покрити всієї потреби у фінансуванні, і тоді залучення зовнішніх джерел є єдиною можливістю розвивати компанію.

Без залучення капіталу практично неможливо на конкурентоспроможному рівні досягти стійкого фінансового стану та позитивних фінансових результатів. Проте, підприємство повинно розпоряджатися залученими коштами так, щоб у майбутньому не тільки забезпечити збереження і повернення грошей, а й одержати додатковий прибуток і забезпечити ліквідність активів у цілому.

Поділ зовнішніх джерел фінансування на позиковий і залучений капітал також робиться не випадково: позиковий капітал – зазвичай, це банківські кредити, повернення яких відбувається за рахунок усіх активів підприємства,

при цьому банки не контролюють процес використання кредитних коштів; залучений капітал - це, як правило, інвестиції, повернення яких повинен відбуватися тільки за рахунок реалізації конкретної бізнес-ідеї, під яку вони були залучені, і їх використання проходить під контролем інвестора.

Для того, щоб визначити оптимальні джерела фінансування підприємства, необхідно провести певний аналіз діяльності підприємства. Грамотний і обдуманий вибір джерел фінансування підвищить віддачу від використання коштів і не викличе додаткової необґрунтованого навантаження на підприємство, пов'язаного з необхідністю повернення коштів [1].

Позиковий і залучений капітал із позиції його вартісної оцінки має ряд особливостей, що необхідно враховувати в господарській діяльності підприємства.

1. При використанні позикового і залученого капіталу на підприємстві формується зворотний грошовий потік, що включає дві складові: суми основного боргу і відсотки за його обслуговування. Подібна діяльність пов'язана з появою групи фінансових ризиків, дія яких не залежить від форм і умов запозичення коштів, проте пов'язана з обсягами зовнішніх зобов'язань. У випадку неповернення позикових і залучених коштів це може призвести підприємство до банкрутства.

2. Одержання позикових коштів пов'язано з фактичним рівнем кредитоспроможності підприємства. Чим він вище, тим нижче вартість залучення капіталу. Для надійних позичальників процентна ставка нижче, а обсяг кредитів вище.

3. Стан фінансового ринку впливає на залучення коштів підприємствами. Розвинутий фінансовий ринок дозволяє використовувати різні схеми і форми запозичення необхідного обсягу капіталу і тим самим знижувати його вартість.

4. Істотною особливістю використання позикових коштів є достатня простота формування показника оцінки вартості капіталу. Таким показником може бути відсоток за кредит, купонна ставка з облігацій, дисконтна ставка за векселями, відсоток з лізингу (оренди), відсоток цінової знижки тощо.

5. У процесі вартісної оцінки позикового і залученого капіталу, як правило, може використовуватися податковий коректор. Це пов'язано з порядком віднесення витрат з обслуговування боргу на собівартість або на прибуток [2].

З огляду на специфічні ознаки залученого капіталу визначено, що на відміну від позикового капіталу, для якого характерними є умови повернення за термінами і визначену плату, залучений капітал включає також і необумовлені види залучення кредиторської заборгованості та доходи майбутніх періодів. В умовах ринкової трансформації економіки України процеси що пов'язані з вдосконаленням системи управління капіталом підприємства, зокрема його формування та використання, набувають особливого значення, оскільки створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази є важливою умовою сталого економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Финансы и Кредит, Источники финансирования предприятия / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finic.ru/ru/privlechenie-finansirovanija-proektnoe-kreditovanie-istochniki-finansirovanija-predprijatija>
2. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент: Підручник / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. — Київ : Центр учбової літератури, 2009. — 520 с.

Зозулінський Ігор Іванович,

студент IV курсу економічного
факультету

Науковий керівник: к.е.н.,
завідувач кафедри фінансів і
кредиту Тимоць М.В.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ НОВИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

Невід’ємною складовою фінансового аналізу підприємства є аналіз фінансової стійкості. Для визначення типу фінансової стійкості підприємства та розрахунку відповідних показників використовуються внутрішні і зовнішні джерела інформації. До зовнішніх джерел відносяться матеріали, які публікуються в засобах масової інформації, а також, які надходять з інших підприємств, інформаційної індустрії. Основними внутрішніми джерелами інформації для аналізу фінансової стійкості є дані бухгалтерського обліку та бухгалтерської (фінансової) звітності [1].

Цьогорічним нововведенням для підприємств в плані використання внутрішніх джерел інформації є прийняття на законодавчому рівні нового облікового стандарту, яким визначено склад фінансової звітності. Йдеться про НП(С)БО №1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [2], яким встановлено такі форми фінансової звітності:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);
- Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом);
- Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом);
- Звіт про власний капітал.

Аналізуючи зміст нового документу, відмічаємо, що воно вже не містить жорсткого порядку заповнення усіх рядків фінансової звітності та проставлення прочерків у тих рядках, де були відсутні показники.

Також відсутня вимога щодо укладання фінансової звітності у тисячах гривень без десяткових знаків, як це було передбачено попередніми П(С)БО 2 - П(С)БО 5. Виходячи з принципу єдиного грошового вимірника, який передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці, можна зробити висновок, що тепер є можливість самостійно визначити, у якому вимірнику формувати звітність. Головне, щоб цей вимірник був єдиним для усіх форм звітності.

Таким чином, Н(П)СБО 1 – це черговий крок назустріч міжнародним стандартам фінансової звітності.

В результаті аналізу фінансової звітності визначаються найважливіші показники оцінки фінансової стійкості підприємств, які свідчать або про успіх діяльності та стійке положення компанії, або про загрозу банкрутства.

До таких показників можна віднести: коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобілізованих коштів, коефіцієнт забезпечення запасів та витрат власними джерелами, коефіцієнт майна виробничого призначення, коефіцієнт вартості основних засобів в майні, коефіцієнт вартості матеріальних оборотних коштів в майні, коефіцієнт прогнозування банкрутства та коефіцієнт відновлення платоспроможності.

В той же час сучасні технології фінансового аналізу потребують суттєвого розширення інформаційної бази. Окрім стандартних форм фінансової та статистичної звітності, використовуються позаоблікові зовнішні щодо підприємства джерела інформації, що характеризують стан зовнішнього економічного середовища: ринків товарів і послуг, внутрішнього та міжнародного фінансових ринків, систем оподаткування тощо. Створюються комплексні автоматизовані інформаційні системи комерційної інформації з регулярним оновленням даних, використовуються можливості сучасного інформаційного забезпечення, що їх надає мережа Internet [3].

Крім того, однією із вимог до інформаційного забезпечення оцінки фінансової стійкості підприємства є наявність суттєвої інформації, тобто інформації, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається законодавством, відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності та керівництвом підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок, що бухгалтерська (фінансова) звітність покликана давати достовірне і повне уявлення про зміни не тільки у фінансовій стійкості підприємства, а і у фінансовому стані в цілому, вона є інформаційною базою фінансового аналізу всієї діяльності організації. Результати аналізу служать підставою для прийняття оптимальних управлінських рішень щодо фінансової стійкості, дозволяють виробити тактику і стратегію щодо управління фінансовою стійкістю підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гізатулліна О. М. Фінансова стійкість підприємства: економічна сутність та методика оцінки / О. М. Гізатулліна // Прометей. – 2010. – № 2. – С.239-244.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. – Назва з екрану.
3. Котляр М. Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів / М. Л. Котляр // Фінанси України. – 2005. – № 1. – С.113-118.

Секція 2. Економічна теорія, управління персоналом та рекламна діяльність

Тюн Василь Онуфрійович,

заступник директора з економіки

ДПОМІСТ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Роль держави у формуванні національної економічної моделі попри зміну функцій та масштабів діяльності на різних етапах розвитку є визначальною стосовно всіх інших сфер діяльності, у тому числі й економіки та управління суспільством [1, с. 154]. З переходом до ринкових відносин поняття державного регулювання поступово витіснило поняття державного управління, залишивши йому лише управлінські функції відносно об'єктів, що знаходяться в державній власності, а решту галузей та сфер охопило державне регулювання. Саме через систему державного регулювання мають, з одного боку, забезпечуватися досягнення основних макроекономічних цілей: економічна ефективність, конкурентоспроможність, стабільне економічне зростання, соціальна справедливість, а з другого – створюватися умови для діяльності суб'єктів та об'єктів управління в напрямі, що є бажаним для держави і за яким відбуватиметься розвиток економічної моделі країни у цілому. Державне регулювання має визначену сферу застосування та характер впливу на об'єкти управління з метою досягнення певних результатів, тобто для реалізації встановлених цілей і завдань управління, а також «для упорядкування їх у межах заданих параметрів, планів, коригування відхилення від останніх» [2].

Стає дедалі очевиднішим, що функціонування української державної машини чітко спрямовано на підтримку моделі державно-монополістичного капіталізму: нинішня модель державного регулювання бюджетної, фінансової, податкової, дозвільної систем, розвитку інвестиційної сфери, конкуренції, підприємництва тощо працює на зміцнення позицій великого фінансово-

промислового капіталу, що має монопольну природу; посилюється вплив держави на розвиток продуктивних сил та рух фінансових потоків. Пряме втручання в економічний базис з боку держави призводить до якісних зрушень у соціально-економічній структурі українського суспільства, формування нових центрів впливу на прийняття ключових рішень стосовно вектору економічного розвитку країни на національному рівні та в системі світового господарства.

Логічно виникають питання: чим можна пояснити перевищену роль держави в системі регулювання національною економікою в нинішніх умовах господарювання? які фактори відіграли у цьому процесі вирішальну роль? чи сприятиме він розвитку національної економіки та підвищенню добробуту населення країни (категорія добробуту включає доходи населення і його споживання, зайнятість та безробіття, житлові умови, вартість майна домашніх господарств, забезпеченість населення соціально-культурними послугами, тощо) в коротко- і довгостроковому періодах? чи будуть при цьому пропорційно задоволені потреби в ланцюзі „окремий індивідуум – монопольні фінансово-промислові групи – суб’єкти державного управління – суспільство в цілому”?

Знаючи науково-обґрунтовану відповідь на ці питання, автор стверджує, що Україна мусить перейти до цивілізаційно і ментально притаманної їй моделі народного капіталізму [5]. Це можливо передусім шляхом зміни моделі державного регулювання національною економікою на таку, яка реально забезпечує розвиток конкуренції, середнього класу, дрібної і середньої приватної власності, місцевого самоврядування, а відтак підвищує економічну ефективність та конкурентоспроможність країни.

Список використаних джерел:

1. Малий І. Еволюція національного, регіонального і глобального в управлінні економікою / І. Малий, О. Тищенко // Журнал європейської економіки : Видання Тернопільського національного економічного університету. – 2012. – Том. 11(№ 2). – Червень. – С. 145–160.

2. Маліков В. В. Визначення напрямів державного регулювання економіки / В. В. Маліков // Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: Державне управління. – Дніпропетровськ, 2011. – № 1. – С. 72–76.
3. Уильямсон О. И. Экономические институты капитализма. Фирмы, рынки, „отношенческая” контракция / О. И. Уильямсон. – СПб. : Лениздат; CEV Press, 1996. – 702 с.
4. The Austrian economic model and the distinctiveness of the Social Partnership [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.advantageaustria.org/>
5. Соскін О. І. Модель народного капіталізму як основа конкурентоспроможного розвитку української економіки / О. І. Соскін // Економіст. – 2010.– № 2. – С. 21–25.

Перович Дмитро Миколайович,
к.е.н., доцент, професор кафедри
економічної теорії та управління
персоналом ім. академіка УАН
Зіновія Маніва

РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРУ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ПОКРАЩЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО СТАНОВИЩА КРАЇНИ

Радикальні економічні реформи у пострадянський період в Україні замість нарощування людського капіталу і в цілому економічного потенціалу в державі призвели до глибоких негативних змін у розвитку продуктивних сил суспільства. В першу чергу це зумовлено великими втратами науково-виробничого та інтелектуального потенціалу, де найбільше постраждали провідні науково-технічні галузі виробництва. Головне місце у сучасних умовах посідають сировинні галузі. Втрата висококваліфікованих кадрів призвела до зруйнування науково-технологічного потенціалу створеного наполегливою працею не одного покоління, що у свою чергу погіршило умови нарощування людського капіталу. Такі чинники зумовили значний відток науковців та інженерів до інших країн, перехід багатьох висококваліфікованих працівників у галузі з порівняно нижчим технологічним рівнем, а також у сферу торгівлі.

Погіршення умов відтворення людського капіталу тісно пов'язане зі значним показником безробіття, як "відкритим", тобто офіційним, так і прихованим. До цього слід додати таку форму зайнятості, як надмірна зайнятість, коли підприємства утримують працівників більше, ніж потрібно, у розрахунку на зміну економічної кон'юнктури, що супроводжується явно недостатнім використанням як виробничих потужностей, так і персоналу. Не можна не зважати на таку форму прихованого безробіття, як надання неоплачуваної відпустки. Ознаки безробіття виявляються у тому, що зі зменшенням темпів його зростання відбувається збільшення його тривалості, тобто безробіття з тимчасового перетворюється на тривале. Західні вчені за

традицією продовжують вважати, що безробіття сприяє зростанню приватного сектора економіки, допомагає роботодавцям досягати високої виробничої дисципліни та якісної праці.

Державна служба статистики опублікувала нові дані про безробіття в Україні. Серед безробітних більше половини – жінки, понад 40% - молодь. Майже кожен другий безробітний - сільський житель.

Дуже важливо, що не можна недооцінювати джерело і спосіб придбання власності, у чому роль держави надзвичайно велика. Якщо вона з'явилася за допомогою праці, таланту бізнесмена, то для нього це є цінністю, він дбає про неї, примножує її. Якщо власність придбана незаконно та є загроза повернути її державі, то в такому разі ставлення до неї варварське, аби мати з неї якнайбільше прибутку. Якщо у першому випадку власність використовують по-господарськи, на основі господарської мотивації, то у другому — навпаки, здійснюють нещадну, всупереч нормам і правилам, експлуатацію устаткування до його повного зношування.

На сьогодні важливо створити таке інституціональне середовище, яке забезпечило б можливість реалізувати прагнення народу до свободи, аби кожен чиновник зрозумів, що передусім економічна свобода є необхідною і важливою умовою успішного економічного і соціального розвитку. Завдяки їй формуються сприятливі умови для поширення підприємництва, особливо малого і середнього. У розвинених країнах із широкою економічною свободою малий і середній бізнес отримав значний розвиток і створює велику частку валового внутрішнього продукту (ВВП). Такі країни як Польща, Угорщина, Чехія, економічне становище яких нещодавно мало відрізнялося від нашого, за рахунок малого і середнього бізнесу досягли росту ВВП майже на 50 %. У Росії цей показник становить 20 %. В економіці України частка малого і середнього бізнесу, за оцінками експертів, не перевищує 10 %. Вражає й той факт, що на цьому рівні малий і середній бізнес перебувають уже протягом останніх шести років.

Держава не може керувати соціально-економічними процесами, не маючи конкретного уявлення про рівень розвитку людини. Індекс людського розвитку

визначають на основі таких показників, як: середня тривалість життя, рівень освіти та дохід на одну особу.

В Україні середня тривалість життя менша на 5,5 років, порівняно з країнами Центральної Європи, а з країнами ЄС — майже на 11.

Україна посіла 136-е місце в рейтингу Світового банку за рівнем валового доходу на душу населення - на одного українця в рік припадає 3500 доларів.

Як пише «Фокус», дослідники розділили держави за рівнем доходів на чотири категорії: багаті, вищий за середній, нижчий за середній і з низьким доходом.

Україна потрапила в групу країн з валовим доходом нижчим за середній. За рівнем добробуту ми є сусідами в списку з Молдовою, Узбекистаном і Грузією.

До найнижчої категорії належать держави, в яких валовий дохід на душу населення становить менш як 1035 доларів.

Дехто вважає, оскільки криза демографічна, то подолати її можна за допомогою демографічних методів, що відіграють позитивну роль у цьому процесі. Безперечно, нова влада створила набагато ліпші умови і стимули для зростання показника народжуваності. Але, як визнають демографи, дія цього чинника обмежена у часі. У такій складній ситуації вони не бачать виходу і проголошують, що для України "єдина альтернатива — активна імміграційна політика", тобто регульований процес заселення українських земель чужинцями. Зокрема, легально чи не легально південь України (Херсонська, Миколаївська області та інші) уже частково заселений корейцями, в'єтнамцями, афганцями і надалі, на державному рівні, планується продати китайській держкорпорації Xinjiang Production and Construction майже 3 мільйони гектарів землі. Прикметно, що якщо Китай орендує для потреб свого сільського господарства 3 млн гектар української ріллі, їхня загальна площа перевищить за розмірами площу Київської області, яка становить лише 2,8 млн гектарів. Як повідомляється, на першому етапі китайська державна компанія орендує 100 тис. гектарів на 50 років в українського агрохолдингу KSG Agro, пишуть "Вести. Економіка".

За повідомленням газети South China Morning Post, Україна через кілька років стане найбільшим закордонним виробником харчових продуктів для КНР.

Перші китайські ферми з'являться в Дніпропетровській області, потім на Херсонщині та в Криму. Орендарі планують побудувати кілька іригаційних систем і провести обводнення займаних територій. Обсяг первинних інвестицій оцінюється в 2,6 млрд дол.

Щоб правильно зрозуміти шляхи виходу з демографічної кризи, варто визначити її сутність. Як уже зазначалося, в Україні частка збільшення чисельності померлих у 5 разів перевищує частку зменшення рівня народжуваності. Це означає, що головна причина демографічної кризи полягає не у зменшенні народжуваності, а в недостатньому рівні життя, що виявляється насамперед у низьких доходах, проблемах із житлом, медичним обслуговуванням, високих цінах на ліки та інших умовах життя. Для вирішення цих питань потрібно використовувати не демографічні, а економічні методи. Якщо в Україні високий рівень безробіття, відкритого і прихованого, то лише інвестиції та розширення на їх основі виробництва, створення нових робочих місць, прискорення розвитку малого і середнього бізнесу можуть розв'язати проблему. Поліпшення умов праці та підвищення техніки безпеки пов'язані з науково-технічним прогресом, створенням і впровадженням сучасних досконалих технологій. Лише розвиток економіки та підвищення її ефективності сприятимуть збільшенню доходів населення, поліпшенню соціального забезпечення. Щоб досягти таких показників, потрібна наполеглива багаторічна робота у питаннях стосовно покращання умов життя і праці людини, слід перейти на інноваційний тип розвитку.

Будь-яке копіювання досвіду розвинених країн не матиме успіху. У розвинених країнах прогрес відбувався шляхом поступового розвитку, тому значну частину проблем вирішували природним шляхом, і лише часткове та нерегулярне втручання держави й інших офіційних інститутів мало спрямовувальний характер або характер перетворень, з метою реалізації в надрах процесу наростаючої взаємодії факторів суспільного розвитку. Для України цей

метод потребує радикального розширення, оскільки реформи у соціальній та економічній галузях слід здійснювати швидше й енергійніше. В іншому випадку є загроза, що стагнація перейде, за словами экс-прем'єра Азарова М.Я, у розпад або колапс, і відбудеться вибух, що сьогодні маємо на яву, який може зруйнувати суспільство.

Досвід свідчить, що результати господарювання і створення ефективного власника значною мірою залежать від способу утворення приватного сектору економіки. Наприклад, у Китаї він виник не шляхом приватизації державної власності, а на основі широкого розгортання підприємництва. Роль держави полягала у формуванні відповідного законодавства і сприятливих умов для приватних підприємців. Такий спосіб створення приватного сектору набагато ефективніший порівняно з тим, що застосовували у колишніх радянських республіках. Підсумовуючи, зазначимо, що Китай не лише уникнув неймовірної руйнації продуктивних сил, але й значно розширив масштаби суспільного виробництва, забезпечив високі темпи економічного зростання протягом останніх 30 років. Сприятливі умови для економічного розвитку привабили іноземних інвесторів, що дало змогу залучити в економіку Китаю фантастичну суму інвестицій — пів трільйона доларів США, створило величезні можливості для розбудови й удосконалення економіки.

Отже, одна з причин бідності України впливає з того факту, що значна частина її робочої сили зовсім не використовується або застосовується нерационально. Як підвищення життєвого рівня, так і збільшення нагромадження капіталу мають бути результатом більш повного і ліпшого використання вільних і нагромаджених економічних ресурсів, переважно робочої сили. У свою чергу, такі результати стають основою подальшого прогресу розвитку економіки.

Список використаних джерел:

1. Чухно А.А. Інституціонально-інформаційна економіка / Чухно А.А.
[Електронний ресурс] – режим доступу:
<http://www.imf.org/external/pubs/fy/weo/2010/update/01/>

Кравчук Олена Ярославівна,

к.е.н., доцент кафедри економічної
теорії та управління персоналом
ім. академіка УАН Зіновія Маніва

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Освіта є основним чинником для формування суспільства, відкритого зовнішньому світу й орієнтованого на нові технології і знання. Немає заперечень, що вищі навчальні заклади (ВНЗ) мають бути генераторами нових ідей, двигунами економічного розвитку. Зміст змін у вищій освіті визначається тим, що наука і ВНЗ переходять на шлях ринкового розвитку. Вони починають набувати форми комерційного підприємства, вчені і викладачі стають підприємцями на «ринку ідей» в умовах становлення глобальної економіки, заснованої на знаннях. Цей процес, який проходить у США, у світі, в тому числі в нашій країні, ще називають «другою академічною революцією», і він знаменує собою епоху «академічного капіталізму».

Нині важливо навчати студентів відкрито дивитися на світ, формувати сприйнятливості до новизни, здібності до новаторства та заповзятливості, терплячості до чужої думки, вмінню адаптуватися до умов, що швидко змінюються. Іншими словами, тренувати їхній інтелект, а не тільки заповнювати знаннями. Такий підхід до ролі вищої школи у пострадянському суспільстві дозволить прокласти шлях до світової інтеграції, адаптуватися до логіки ринкової системи, висунути більш жорсткі умови до системи вищої освіти. Між навчанням і споживанням суспільства не повинна лежати прірва. Продукція навчального закладу (кваліфікація, знання, ідеї, послуги) повинна бути рентабельною, конкурентоспроможною.

Освіта повинна підготувати інноваційну людину, яка здатна і бажає творити і сприймати зміни та нововведення. Щоб готувати людину й суспільство

до інноваційного типу життя, необхідно змінити саму освіту. Передусім слід змінити спрямованість навчального процесу. Та обставина, що людство вступило в період, коли зміна ідей, технологій, знані, відбувається скоріше, ніж зміна одного людського покоління, означає, що ні в школі, ні в найкращому університеті неможливо навчити людину на все життя. Очевидним є і те, що сформувавши фахівця, здатного до новацій, обмежившись стінами університету, проблематично, тому інтеграція вищої школи, науки та виробництва є невідвратною вимогою часу.

Останніми роками в Україні значно збільшилась кількість студентів. П'ять років поспіль зростає державне замовлення на студентів з орієнтацією на підтримку практичних потреб суспільства. І цю тенденцію треба підтримувати, знявши будь-які обмеження для молодих людей, які хочуть і можуть отримати високу фахову освіту.

Але хоч сьогодні за кількістю студентів, які здобувають вищу освіту, ми не дуже помітно відстаємо від передових країн світу, проте за якістю підготовки ще значно поступаємо їм. Підтвердженням цього є те, що дипломи переважної більшості наших вищих навчальних закладів не мають за кордоном.

Важливим аспектом оптимізації вузівської підготовки в даний час є посилення практичної спрямованості навчання, необхідність випуску, насамперед, широкопрофільних фахівців, які володіють у той же час ґрунтовними вузькоспеціальними знаннями і навичками. Однак головним напрямком у підготовці фахівців у вищій школі стає орієнтація не тільки на професійну, але й особистісну складову, що дозволить випускнику ВНЗ, відповідно до змін у сфері трудових відносин, в міру необхідності виявляти ініціативу, гнучкість, самоудосконалюватися та ін. При цьому особливого значення набуває загальнокультурна підготовка фахівця, формування гуманності особистості, як основи її всебічного розвитку, становлення її громадянської позиції, здатності до відповідальних дій, співробітництва з іншими людьми, що, нарешті, приведе до інтеграції суспільства. У такий спосіб в основному буде забезпечений високий адаптаційний потенціал випускників вузів України.

Обґрунтовуючи навчальні технології для тих чи інших суб'єктів навчання, потрібно враховувати об'єктивну закономірність щодо співвідношення між часом аудиторного навчання і самостійної роботи, а також – повне навчальне навантаження студентів для засвоєння сукупності елементів знань з навчальної дисципліни.

Нинішнє співвідношення між тривалістю аудиторного навчання і самостійної роботи (50:50) не є, на нашу думку, оптимальним у вищій школі. І не тому, що у США воно є докорінно іншим (3:5), а насамперед тому, що майбутній фахівець, здобувши вищу освіту, має бути психологічно підготовленим до постійного оновлення і поглиблення своїх знань протягом усього життя. Інакше він не буде конкурентоспроможним на ринку праці. Стійкі навички самостійного навчання найкраще формуються у процесі самостійної роботи.

Педагогічне проектування у процесі підготовки спеціалістів з управління в галузі освіти передбачає визначення та впровадження нетрадиційних підходів до розв'язання проблеми підвищення якості професійної освіти при навчанні у магістратурі. Основними принципами відбору інноваційних технологій є: перспективність, демократичність, гуманістичність, інтегративність, реалістичність, цілісність, керованість, економічність, актуальність. Оцінювати новації доцільно за трьома основними критеріями: актуальність, корисність, реалістичність.

Реалізація політики вузу в області якості не може йти у відриві від розвитку освітнього ринку. Зміст ринкової інноваційної діяльності вузів з формування пропозиції, виробництва та просування на освітньому ринку нових продуктів являє собою сукупність ряду складових, а саме:

- виявлення переваг освітніх замовників, що потребують відображення концепції інноватики в конкретному вузі;
- підбір варіантів практичного здійснення якісної та технологічної ідеї освітньої новації і планування подальших етапів її впровадження;
- визначення та розробка напрямків інноваційної діяльності ВНЗ на освітньому ринку, здійснення проби досвідчених освітніх новацій;

- тестове здійснення освітніх інновацій, проектування і підготовка інфраструктури для широкого впровадження у виховний та освітній процеси вузу;

- здійснення освітньої інновації (наприклад, випуск фахівців з експериментальної освітньої програми, створення нової організаційної структури вузу) і оцінка реакції на неї освітнього ринку;

- коригування ринкової інноваційної діяльності – остаточне доопрацювання освітньої інновації та вдосконалення її інфраструктури з метою її закріплення на ринку;

- розвиток освітнього франчайзингу як інноваційної форми просування нових освітніх послуг.

Сутність освітнього франчайзингу полягає в тому, що між навчальними закладами (франчайзером та франчайзи) укладається договір, в якому обговорюються всі основні умови співпраці, фінансові особливості інноваційної освітньої діяльності. Навчання студентів вузу – франчайзи – проводиться за навчальними планами і програмами франчайзера.

Франчайзер являє собою вуз, який здійснює адміністративну, навчально-методичну, інформаційну, технічну та правову координацію освітніх структур – франчайзи. В якості останніх виступають самостійні освітні установи, які уклали договір франчайзингу з вузом-франчайзи (як правило, в цій ролі виступають регіональні навчальні центри на базі місцевих навчальних закладів). Вони виступають кураторами у всіх питаннях, що стосуються набору студентів за програмами франчайзера, забезпечення та організації навчального процесу, взаємодії зі студентами.

Івашків Тарас Степанович,

к.е.н., доцент, декан економічного
факультету Івано-Франківського
університету права імені Короля
Данила Галицького

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН

Постійний приріст населення світу спричиняє стабільне підвищення попиту на продукти харчування, що, в свою чергу, зумовлює необхідність впровадження нових технологій вирощування сільськогосподарських культур та прогресивних аграрних машин. Впровадження і використання сільськогосподарських машин в аграрних підприємствах ефективним може лише бути, коли буде повністю використаний їхній виробничий потенціал протягом цілого року. Нажаль, виконання цих умов ускладнюється виробничими умовами, кліматом, організацією праці та неправильною оцінкою ефективності їхнього використання. Останнє є вирішальним елементом при плануванні технологічних карт вирощування сільськогосподарських культур, організації праці, використання кадрового потенціалу. Ще однією проблемою оцінки ефективності аграрної техніки є її багатофункціональність, яка реалізовується не тільки в аграрному секторі. Вона може проявлятися і в інших галузях економіки, які є для аграрних господарств побічною діяльністю. Виходячи з вищесказаного виникає гостра проблема максимально результативної оцінки ефективності використання сільськогосподарських машин багатофункціонального призначення.

Сільськогосподарські машини та агрегати в даний час є переважно дорогі, тому їхня купівля та впровадження розглядається як інвестиційний проект, який необхідно всебічно оцінити із врахуванням всіх ризиків та економічних витрат. Класично всі інвестиційні витрати оцінюються за допомогою трьох основних підходів, які включають в себе певну кількість методів та підходів. До основних найпоширеніших підходів відносяться

витратний, за доходом та ринковий підходи. В науковій літературі та практиці вони широко застосовуються та досить ретельно описані. Проте прямий спосіб застосування даних підходів без врахування особливостей багатофункціональності сільськогосподарських машин зменшу їхню достовірність та реалістичність оцінки. Давайте розглянемо сильні і слабкі сторони цих підходів при оцінці багатофункціональних машин. Почнемо з витратного методу. Витратний метод ґрунтується на тому, що при визначенні ефективності використання аграрних машин, в першу чергу, розраховуються витрати на їхнє використання. Найкращим вважається проект, який має найменші витрати.

Крім того, витратний метод передбачає виділення окремих частин інвестиційного проекту з поділом всіх витрат на кожний елемент. Складність виділення основних елементів багато функціональних машин, та розподіл на них витрат є дуже непростим процесом, який має дуже значну частину суб'єктивізму. Крім того, дуже важко виділити і розподілити витрати на складові частини, які є невіддільними від агрегату, вони в одних операціях є основними, в інших побічними, а в ще інших зовсім не використовуються. Здебільшого сільськогосподарська машина є цільним нерозподільним технічним засобом у якого практично неможливо, без порушення функціональності основних частин, вилучити і не використовувати побічні. Наприклад, оцінка результативності використання трактора, який має причіпний гак для навішування різних сільськогосподарських агрегатів та спереду ківш, який можна використати при навантаженні сипучих речовин, є неможливою, за принципом виділення основних і побічних елементів, через те, що розрахунок всіх витрат на його використання зводяться до застосування лише гаку чи ковша. Адже при виконанні одних операцій (оранки чи сівби) основним є гак, при навантаженні автомобіля зерном є ківш, а при навантаженні розкидача добрив, який причіплений на власний гак для транспортування та розкидання органічних добрив і ківш і гак одночасно є основним робочим органом. Ще однією слабкою стороною витратного методу є неврахування чинників часу та ризиків.

Цей недолік виправляє дохідний підхід. Дохідний підхід в сільськогосподарських машин базується на порівнянні майбутніх доходів від використання аграрної техніки з її поточними витратами. Порівняння доходів здійснюється з урахуванням факторів часу та ризику. Для цього використовуються дисконтна ставка та визначаються доходи і витрати за різними періодами господарського використання агрегатів. Як витратний, так і дохідний підхід не може без суб'єктивізму виділити і адекватно оцінити основні робочі частини багатофункціональних машин чи використання їх у різних видах робіт. Особливо це складно, коли керівникові необхідно буде спланувати у яких видах робіт застосувати машину, якщо необхідно виконати декілька операцій у різних галузях виробництва одночасно. Наприклад, чи варто застосувати трактор для транспортування зерна з поля, чи причепити до нього жатку і використовувати як комбайн? І які вигоди будуть отримані від його використання при тюкуванні соломи з даного поля? Адже ці операції виконуються в один період жнив. Тут без суб'єктивізму і господарської інтуїції керівника не обійтись. Звичайно, якщо трактор буде використовуватися за наймом в інших аграрних формуваннях, дохідний метод дозволяє легко оцінити ефективність використання даних агрегатів, але в умовах власного господарювання це виявляється досить непросто.

Для вирішення вищесказаної проблеми використовують ринковий або порівняльний підхід. Він ґрунтується на порівнянні ринкових цін використання сільськогосподарських машин і вигод від використання на власному підприємстві. Цей метод враховує альтернативні витрати, тобто доходи, які можна використати від використання техніки у різних галузях. Найефективнішим вважається використання аграрних машин, які мають найменші альтернативні витрати. Звичайно, даний метод теж не вирішує проблеми розподілення на виробничі частини одного цілого, що називається багатофункціональна машина, але він розглядає її як сукупність однофункціональних машин, які приносять різні прибутки за умови їхнього повного використання. Проте, якщо користуватися лише таким підходом, то

аграрні підприємства будуть використовувати лише одну функцію даної техніки. Як відомо, що технологія виробництва сільськогосподарських культур є найрезультативнішою лише за умови здійснення всіх операцій. Тому неправильне використання даного підходу може внести непорозуміння при плануванні переліку робіт і закріплення за ними сільськогосподарських машин.

Таким чином, жодний з підходів не може повністю розкрити і оцінити економічну ефективність багатофункціональної сільськогосподарської техніки. Адже результатом витратного підходу є витрати на один умовний гектар сільськогосподарських робіт, дохідний і ринковий підходи визначають прибутки від видів робіт. Дохідний вважає найкращим використанням техніки, яка приносить максимальний прибуток. А ринковий, який має найменші альтернативні витрати.

Вирішенням даних недоліків можна запропонувати підхід, який оцінює аграрні машини, як енергоносії чи продуктивний час, що необхідно максимально результативно використати. І використовуючи найсильніші сторони витратного, дохідного і ринкового підходів оцінити результативність 1 КДж чи години використання даного агрегату. Виходячи з ціни даних ресурсів і планувати види робіт, які повинен виконати багатофункціональний агрегат.

Отже, наукова діяльність у сфері визначення економічної ефективності використання багатофункціональних агрегатів ще не має чітких підходів чи методів, які б дозволили найкраще і вчасно спланувати і організувати їхню роботу. Тому діяльність у цій галузі є перспективним і багатообіцяючим.

МОТИВИ ВПЛИВУ У СОЦІАЛЬНІЙ РЕКЛАМІ

У будь-якій рекламі, безперечно, найважливішим є рекламне повідомлення. Тобто елемент рекламної комунікації, що є безпосереднім носієм інформаційного та емоційного змісту, який передається в процесі рекламної комунікації [2]. Щоб спонукати споживача до якої-небудь дії, наприклад, до купівлі товару, у рекламних повідомленнях використовують так звану мотивацію споживачів. Мотивація розглядається як «внутрішня рушійна сила, що спонукає людину до дії або певного типу поведінки, пов'язана з її органічними та культурними потребами» [3].

Якщо ж говорити про рекламу соціальну, то значення мотивації видається ще важливішим. Адже значно легше спонукати людину купити якийсь товар, аніж змотивувати до іншого типу суспільної чи індивідуальної поведінки. А саме це і передбачає кінцева мета соціальної реклами.

Отож мета даного дослідження - визначити мотиви, які переважають в українській соціальній рекламі.

Загалом усі мотиви, що використовуються в рекламних повідомленнях, учені умовно поділяють на три групи: раціональні, емоційні та моральні мотиви [1].

Щоб з'ясувати, які мотиви найчастіше використовуються у соціальній рекламі, автор дослідження здійснила аналіз 60 рекламних відеороликів та 120 зразків друкованої соціальної реклами, які розповсюджуються через мережу Інтернет. Уся аналізована реклама була розподілена на такі тематичні групи:

- Стосунки у сім'ї;
- Охорона здоров'я та пропаганда здорового способу життя;
- Підтримка людей з обмеженими можливостями;

- Патріотична реклама;
- Екологічна реклама;
- Пропаганда духовних цінностей, милосердя;
- Пропаганда безпечної поведінки на автошляхах;
- Боротьба з торгівлею.

У кожній із цих тематичних груп було визначено використані мотиви впливу. Згідно з дослідженням, можна вивести такі узагальнені результати.

До раціональних у соціальній рекламі можна зарахувати мотив здоров'я, присутній у рекламі, спрямованій на пропаганду здорового способу життя. Серед емоційних найуживанішим є мотив любові, побудований на природному прагненні усіх людей жити у любові (реклама сімейних цінностей, популяризація усиновлення тощо). Мотив значущості і самореалізації, що ґрунтується на бажанні людини знаходити визнання у своєму оточенні, підвищити свій соціальний статус, домогтися певного іміджу простежується у рекламі, спрямованій на пропаганду читання (читай книги – будь особистістю). Мотив радості відображений у рекламі сімейних цінностей, у рекламі доброзичливого ставлення і допомоги. Мотив гордості і патріотизму притаманний патріотичній рекламі. Зустрічається у соцрекламі і мотив страху, використання якого обмежене у рекламній діяльності. Це, зокрема, реклама, спрямована на боротьбу з насильством у сім'ї, інколи реклама проти наркотиків.

Моральні ж мотиви апелюють до почуття справедливості і порядності – це мотиви справедливості, порядності, захисту навколишнього середовища. Мотиви порядності, зокрема порядної, відповідальної поведінки, є наскрізними у рекламі, яка бореться проти різних залежностей – тютюнової, алкогольної, наркотичної, у рекламі, спрямованій проти абортів, на профілактику розповсюдження ВІЛ/СНІДу. Також це реклама, яка пропагує ввічливу і тверезу поведінку на автошляхах.

Уся екологічна реклама побудована на мотивах захисту навколишнього середовища та мотивах порядності у ставленні до природи, природних ресурсів.

Проаналізувавши зразки соціальної реклами, можна стверджувати, що у ній у повній мірі присутні мотиви, засновані на моральних загальнолюдських цінностях. Ефективність кожної такої реклами потребує постійного аналізу. Однак це вже тема для окремої розмови.

Список використаних джерел:

1. Бутенко Н. Ю. Соціальна психологія в рекламі: Навч. посібник / Н. Бутенко. — К.: КНЕУ, 2006. — 384с.
2. Головльова Є. Л. Основи реклами: Навч. посібник, – М. : ЗАТ «Видавничий Дім «Головбух», 2003. – 272 с.
3. <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

Качмар Віра Михайлівна,

к.філ.н., доцент кафедри реклами
та зв'язків з громадськістю

НАЦІОНАЛЬНА ЗА ПОХОДЖЕННЯМ, ІНШОМОВНА ЗА ВЖИВАННЯМ. ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ТЕРМІНОЗНАВСТВА

Одним з результативних показників мовної культури сучасного інформаційного простору є вміння оперування термінами різних галузей людської діяльності. Зміна економічної системи, потужний науково-технічний прогрес, численні міжмовні контакти, інформаційний вибух спричинили перегляд словникового фонду української мови, який не тільки відображає картину світу, а й репрезентує її у всіх комунікативних проявах: як в писемному, так і в усному.

Аналізуючи мову засобів масової інформації, а зокрема її термінологічну заангажованість, можна простежити інтенсивний процес, що характеризується надмірним вживанням термінологічних конструкцій, які здебільшого є не зрозумілими для пересічного слухача чи читача. Це і послужило причиною звернути нашу увагу на перегляд терміновживання кожної професійної галузі, яка знаходить своє відображення в інформативній сфері.

У мовознавстві проблема збагачення мови численними іншомовними словами розглядається у багатьох дослідженнях, які присвячені змінам у її лексичному складі. Серед них слід виділити роботи О. Потєбні, І. Огієнка, С. Семчинського, Ю. Жлуктенка, Л. Лисиченко, О. Муромцевої, Б. Ажнюка, О. Ахманової, Ю. Сорокіна, Л. Крисіна, Е. Хаугена, У. Вайнрайха тощо. Однак проблемі терміновживання у засобах масової інформації ще недостатньо приділяють уваги сучасні мовознавці.

В українських політичних і соціокультурних реаліях проблема культури фахового мовлення трансформується у проблему володіння українською мовою. Так часто замість кодифікованих термінів, які пройшли і лінгвістичну, і логічну експертизу, за інерцією журналісти послуговуються ненормативними,

створеними свого часу з порушенням норм сучасної української мови, семантично неточними. Мова сучасних ЗМІ представляє собою, швидше за все суміш різних лексичних груп.

Так склалося історично, що чимала кількість українських учених, особливо в різних галузях науково-технічних знань черпала і черпає й досі базові фахові знання з російської наукової літератури. Разом зі здобуванням нових знань учені запозичають і мовні форми, забуваючи про те, що пропонувані терміни має органічно вписуватися за формою і звучанням в українську мову, підлягати внутрішнім її законам (тому, замість *кування* читаємо *ковка*, *оброблення* – *обробка*, *штампування* – *штампівка*, *гонки*, а правильно ж *перегони* і т.д.). Таке наслідування з російської мови призводить до появи низки немілозвучних слів.

Вкрай важливо, як зазначає Е.Огар, щоб унормованою мовою нарешті "заговорили" українська економіка, бізнес, виробництво (адже усі ці галузі знаходять своє відображення на шпальтах газет, транслюються на телебаченні та радіо – В.Качмар). Цієї мети не досягти, по-перше, без постійного культивування і пропагування в суспільстві ідеї про те, що професійні успіхи і кар'єрне зростання безпосередньо залежать і від досконалого знання державної мови. Відомо, що з усіх засобів природної мови, за допомогою яких інформація спеціального характеру фіксується в повідомленні, найінформативнішими є терміни, а тим більше ті, які ми часто чуємо через засоби масової інформації. "Термін — не лише репрезентант поняття, він також, внаслідок цього, й засіб осмислення (і певною мірою - результат осмислення) особливостей поняття, його взаємин із іншими поняттями у даній системі..." [1, с. 6], а вправне терміновживання є не лише формальною вимогою до мовленнєвої компетенції фахівця - воно сприяє реалізації найважливіших функцій професійного мовлення - мисленнєвої, інформувальної та комунікативної.

Велика кількість нових слів іншомовного походження, що функціонує в мові сучасної української преси, радіомовлення й телебачення є справжнім стихійним лихом. На шпальтах періодичних видань, у радіо й телетрансляціях

ми спостерігаємо сьогодні хаотичне шоу запозичених слів, яке триває і триває. Навіщо називати українських людей нюсмейкерами, дистриб'юторами, аудиторами, промоутерами, шоуменами, бодігардами, адже ці назви не відповідають їх ментальності. У нашій мові існують власні слова для називання осіб, набагато приємніші й мелодійніші: користувач персонального комп'ютера, розповсюджувач, ревізор, організатор шоу. Як пише Марія Каранська, принизливо замінювати чудові українські слова "нікудишніми іншомовними ерзацами". Вона виступає проти надмірного вживання лексем альтернатива, глобальний, дефект, ефективне, момент, оптимальний, форум, оскільки для позначуваних ними понять в українській мові є власні назви, милозвучні й близькі її носіям. Дослідниця вважає невиправданим використання лексеми регіон замість дорогого українцям слова край, а також називання міських Рад меріями, муніципалітетами, голів місцевих Рад - мерами, відділи - департаментами, Верховної Ради - парламентом тощо. Водночас терміновживання зафіксувало й властиві для періоду серйозної реорганізації та упорядкування будь-якої терміносистеми вади: синонімію і варіантність (дублетність), омонімію, надуживання запозиченнями, невмотивоване калькування тощо - явища, які створюють певний дисбаланс між системою термінів і системою понять, а отже, не сприяють унормуванню терміносистеми загалом.

Під впливом згадуваних вище зовнішніх чинників, пов'язаних із трансформаціями в самій галузі, перманентні зміни відбуваються як у структурі терміносистеми загалом, так і в окремих її елементах, у міжсистемних та внутрішніх системних зв'язках між термінами.

Ядром терміносистеми журналістської справи залишається група "традиційних" термінів. Уживання запозичених термінів-інтернаціоналізмів, у тому числі витворених ще на давньогрецькій та латинській основах, є, на нашу думку, цілком виправданою практикою, оскільки такі термінолексеми збагачують спеціальну мову, сприяють інтеграції у світову науку (українська інформаційна термінологія багата на такий мовний ресурс).

Іншим є ставлення до так званих "чужих", або незасвоєних слів - таких, які, увійшовши в мову порівняно недавно, зберігаючи свої чужомовні прикмети і не змінилися під впливом мови-реципієнта. Це передусім форми на -инг - грікінг, кернінг, трекінг, трепінг. Спершу, ніж уводити їх у мовленнєвий обіг, слід ретельно знайомитися з етимологією наявного термінологічного матеріалу: часто поняття, яке пропонується називати новим, чужим словом, давно існує в терміносистемі і термінується усталеною терміноодиноцицею. То чи є потреба замінювати журналістам (для передавання певної інформації) добре відомий термін на термін, що є запозиченим з іншої мови, коли сутність поняття не змінилася, а змінилося лише його звучання. Тому і «формується почуття меншовартості рідної мови, її неспроможності обслуговувати найвищі прояви людського духу, до яких, безсумнівно, належить і наукова сфера» (Шевчук).

Однак проблему ми вбачаємо не лише в тому, що нормалізація та упорядкування сучасної української термінології, як вище зазначалося, тривають. Це нормальний об'єктивний процес: бо, терміни не є ізольованими, незалежними, "обраними" одиницями загальноживаної мови, яким притаманні певні властивості, вони становлять повноцінну частину загального складу мови, де значення слів виявляються більш виразно, відповідаючи вимогам професійного спілкування і взаєморозуміння, а тому разом із іншими лексичними групами вони переживають усі перипетії в розвитку сучасної української мови, особливо - наслідки термінотворчого "вибуху" останнього п'ятнадцятиліття.

Слушно зауважив свого часу відомий термінолог Б. Головін, що вимоги слід висувати не до термінів, а до людей, які ними користуються в науковому і навчальному спілкуванні; саме люди, вчені і викладачі, повинні, формуючи свою мову, знімати багатозначність терміна, зменшувати ступінь його семантичної невизначеності. І одне із завдань термінознавства — звернути пильну увагу на цю необхідність, сприяючи тим самим вихованню культури терміновикористання серед учених і викладачів вишів і шкіл.

У підсумку зазначимо, що культура терміновикористання, "чистота" фахової мови залежать від внутрішньої готовності фахівців переосмислювати семантику донедавна усталених, однак сьогодні вже застарілих понять і термінів, творити нові терміни за сучасними словотвірними моделями, критично ставитися до практики подвійного перекладу (не з мови-оригіналу, а з мови-посередника), до вживання суржику, логіко-поняттєвих та мовних перекручувань, невмотиваного калькування з російської, англійської мов, до надуживання іншомовних слів, тоді і засоби масової інформації не будуть перенасичені запозиченнями.

Список використаних джерел:

1. Каранська М. Учимося ж мовити — без словоблудства! / М. Каранська // Дивослово. - 1999. - № 2.
2. Клименко Н. Шоу запозичених слів / Н. Клименко, Н. Скарбницька // Бібліотечний вісник. - 1996. - № 4.
3. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради / О. Пономарів. - К., 1999. - 240 с.
4. Словник іншомовних слів / Уклад. Л. Пустовіт та ін. - К., 2000. - 1080 с.
5. Словник іншомовних слів / Уклад.: С. Морозов, Л. Шкарапута. - К., 2000. - 680 с.
6. Стишов О. Особливості розвитку лексичного складу української мови кінця XX ст. / О. Стишов // Мовознавство. - 1999. - № 1.

Рижий Ігор Борисович,

к.е.н., доцент, професор кафедри
реклами та зв'язків з
громадськістю

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГУ РЕКЛАМНИХ АГЕНСТВ

Послуги взагалі, і рекламні послуги зокрема, мають деякі істотні особливості, що відрізняють їх від товару. Наслідком цього є те, що до послуг повинні бути застосовні маркетингові методики, відмінні від тих, які використовуються в маркетингу товарів.

Найчастіше виділяють чотири відмітні риси послуг:

- Перша - послуги невловимі (товар навпаки, сприймаємо дотиком) ;
- Друга - послуги недовговічні (їх не можна накопичувати, зберігати) ;
- Третя - послуги неоднорідні (їх важко або неможливо стандартизувати);
- Четверта - процес виробництва послуги невіддільний від її продажу і споживання.

Ці особливості чітко демонструють те, що маркетинг послуг не можна розглядати окремо від інших функцій рекламного агентства і від особистого контакту з клієнтом. До маркетингу рекламного агентства слід підходити як до частини загального інтегрованого процесу управління підприємством, як до основи стратегії відносин з клієнтом [3].

Виробництво рекламних послуг та їх надання найчастіше відбуваються одночасно, в рекламному процесі "виробництво" і "надання" – суть синоніми. Нижче наведені чотири аспекти загального процесу надання рекламних послуг.

1. *Взаємодія між контактною особою рекламного агентства та представником клієнта.* Якість послуги підвищується, якщо і клієнт, і агенція говорять однією мовою і володіють приблизно одним рівнем знань, кваліфікації з предмету своєї взаємодії. Найчастіше контакт відбувається в дуже інтенсивній і тісній взаємодії. У цьому випадку спільний досвід може або перешкоджати, або сприяти тривалим взаєминам.

2. Взаємодія між клієнтами та партнерами рекламного агентства.

Така взаємодія здійснюється або без прямої участі агентства, або за його посередництвом. Клієнти часто потребують рекламних послуг, виробництво яких здійснюють зовнішні стосовно агентства фірми. У цьому випадку агентство має створити сприятливі умови для тісної взаємовигідної взаємодії своїх клієнта і партнера - зовнішньої фірми. При бажанні клієнта всю рутинну частину таких взаємин агентство може і повинне взяти на себе. Для агентства дуже важливим є наявність великих і ефективних партнерських зв'язків у сфері рекламного виробництва, маркетингових досліджень, серед баїнгових агентств, власників рекламних місць і т. д. У цьому зв'язку важливим є час очікування послуги. Наявність партнерських зв'язків у агентства може допомогти уникнути "черг" на найбільш затребувані види послуг. Чергу можна розглядати як блокування доступу до послуги самим агентством.

3. Взаємодія клієнта з "відсутніми" компонентами послуги. Мова йде про "фізичний" доступ клієнта до агентства і його персоналу. Має значення місце розташування офісу агентства, його інтер'єр, оснащеність, можливість оперативного зв'язку з будь-яким співробітником агентства, задіяним у взаєминах з клієнтом. Фізична обстановка сприймається як свідчення рівня цін і професіоналізму агентства.

Необхідно відзначити один примітний факт. Все частіше інформаційні технології змінюють форму надання послуг або інформації, яка забезпечує процес надання послуги. На українському рекламному ринку навіть з'явилися "віртуальні" агентства, що об'єднують в одному рекламному проєкті зусилля фахівців, які ніколи не бачили один одного в "офлайн", проживають у різних регіонах чи країнах.

4. Взаємодія між клієнтом і системою виробництва рекламних послуг.

Перші три типи взаємодії складають ту частину виробництва рекламної послуги, яка видима для клієнта. Ці частини повинні у своїй взаємодії бути дружніми до нього. Слід сказати про необхідність добре налагодженого "паперовиробництва" всередині кожного рекламного проєкту агентства. Своєчасно і не створюючи

проблем для клієнта, агентство має надавати йому величезну кількість "паперів" - презентації, рахунки, договори, звіти, довідки, аналітичні та інші матеріали. Одна з можливих стратегій якраз і полягає у створенні цілісного процесу надання послуг, що складається з добре інтегрованого потоку подій. Жодна з подій не повина "запізнюватися", а її зміст і якість не повинен заважати здійсненню подальшого ланцюжка подій. У цьому зв'язку може виникнути безліч "дрібних" і "дуже дрібних" питань, здатних серйозним чином позначитися на якості взаємодії агентства і його клієнта. Приклад таких питань: що повинен робити клієнт і що повинні робити співробітники агентства на кожному з етапів рекламного процесу? Яким має бути співвідношення інформаційних технологій (використання електронної пошти або іншої форми неособистісної взаємодії) і людської участі (чи достатньо передати клієнту рахунок по факсу або стосовно до конкретного клієнта кращим способом буде особисте вручення рахунку відповідальній особі)? Як вплине на відносини між клієнтом і агентством заміна в проєкті того чи іншого працівника на іншого?

Організація маркетингу традиційно пов'язується з підрозділами відділу маркетингу і розподілом функцій між ними. Однак в останні роки питання організації маркетингу значно переросло статус внутрішнього суто адміністративного завдання. Роль маркетингу насамперед на сервісному підприємстві все частіше розуміється як фундаментальний процес, орієнтований на споживача і таке, що відноситься до всього підприємства в цілому, а не до окремих його функцій. І такий підхід відбивається на організаційних формах маркетингу.

Організація маркетингу стала необхідним стратегічним елементом, що визначає відносини не тільки поза, а й усередині сервісного підприємства. Ця концепція, що входить у реальне життя сучасних рекламних агентств, в літературі отримала назву "постфункціональний маркетинг". У застосуванні до діяльності рекламних агентств "постфункціональний маркетинг" є розвитком відомої концепції управління якістю товару або, точніше, управлінням якістю послуги.

Якість послуг, яка сприймається клієнтом, часто описується за допомогою "моделі виправданих очікувань" , суть якої полягає в тому, що клієнт порівнює свої очікування від послуги з тим, що він отримує в реальності, і його очікування або виправдовуються, або ні. У цій моделі виділяють два аспекти наданої послуги. Перший - це якість процесу (функціональна якість), яке стосується того, як була надана послуга (наприклад, агентство мотивувало свої пропозиції результатами маркетингового дослідження , своєчасно надавало звіти в процесі кампанії, а його співробітники були доброзичливими і усміхненими). Другий - якість результату (технічна якість) , яке стосується того, наскільки точно те, що зробили фахівці агентства, відповідає завданню.

На якість послуг, яка сприймається клієнтом, можна впливати, керуючи очікуваннями, подіями та іміджем, тобто тими областями, де застосовується маркетинг. Разом з тим варто приділяти пильну увагу і управління якістю всередині агентства, тобто управлінню джерелами якості. Х. Гренрус і Е. Гуммесон в 1990 р. додали в модель якості послуги два джерела якості: якість розробки послуги та якість виробництва і надання [1, с. 322].

Якість розробки - це те, наскільки добре пропозицію рекламного агентства було продумано і вмотивовано. Зрозуміло, що якість виробництва і надання - це те, наскільки надана послуга відповідає заявленим параметрам або затвердженому завданню. Цілком очевидно , що недостатня якість виробництва і надання рекламних послуг призводить до постійних зривів протягом рекламної кампанії, затримок, інших неприємностей, пов'язаних з порушенням термінів виконання тих чи інших робіт, до необхідності постійно виправляти великі і дрібні помилки, що неминуче веде до погіршення взаємин між агентством і його клієнтом.

Істотною передумовою всіх наступних міркувань про концепцію управління якістю рекламної послуги буде наступне. Послуга споживається в той момент, коли надається. Тобто процес виробництва послуги і процес її продажу - споживання нерозривно, органічно пов'язані. Крім того, очікування клієнтів формуються, як правило, на підставі наявного у них досвіду спілкування з

рекламними агентствами, який може бути як позитивним, так і негативним. Інакше кажучи, в більшості випадків ви маєте справу з споживачем, що орієнтується на особистий рекламний "бекграунд". Оскільки єдиних стандартів рекламних послуг не існує, очікування клієнтів можуть бути найрізноманітнішими. Вони порівнюють свої уявлення про надану послугу зі своїми очікуваннями. Зрозуміло, якщо її надання не відповідає очікуванням, клієнти втрачають до рекламного агентства всякий інтерес, якщо відповідає або перевершує очікування, співпраця має перспективи і вартість послуг агентства перстає бути пріоритетом в оцінці його роботи.

У цьому зв'язку слід зауважити, покупець послуги рідше скаржиться на її високу ціну, ніж покупець фізичного товару. При "націлюванні" на купівлю послуги за конкретні гроші, зіткнувшись із "завищеною" ціною пропозицією, рекламодавець просто йде без покупки. Тобто ціна як чинник, який впливає на відносини агентство - споживач, є другорядною. Водночас незадоволеність клієнтів якістю оплаченої (або частково оплаченої) послуги веде до погіршення репутації агентства. Саме тому виробник послуг повинен як можна точніше виявляти потреби й очікування своїх клієнтів. На жаль, про якість послуги дуже важко судити її виробнику та ще важче визначити об'єктивні показники її оцінки.

Міркування на цю тему починаються з очевидного факту: клієнти будуть задоволені, якщо вони отримують те, що їм потрібно, там, де потрібно і так, як потрібно. Таким чином, існує об'єктивна необхідність переведення цих вимог на мову конкретних управлінських рішень. Одну з таких спроб зробили А. Парасураман, В. Зейтамль і Л. Бері у 1990 р. Вони запропонували модель якості послуги, в якій спробували відобразити основні вимоги до очікуваної якості послуг. Ця модель включає в себе п'ять параметрів якості, які оцінює клієнт [1, с.323].

Параметр 1. *Відчутні складові*. Особлива увага тут приділяється обладнанню, людям і засобам комунікації. Включення людей в цей параметр виглядає логічним, але в той же час люди значною мірою є носіями параметрів

якості , перерахованих нижче. Зовнішність і одяг , манера спілкування , якість мови є важливими аспектами сприйняття якості.

Параметр 2 . *Надійність* . Здатність агентства виконувати свої обіцянки , оперативно реагувати на зауваження або виявлені недоліки , прорахунки , здатність діяти строго відповідно до домовленостей та ухвалених рішень. Досвід показує , що клієнти рекламних агентств вважають " надійність" мало не найважливішим параметром якості рекламної послуги . Це й зрозуміло , якщо мати на увазі , що в своїй більшості рекламодавці сприймають рекламу як витратну частину своєї діяльності або як досить ризиковані інвестиції . Саме тому вони тісно пов'язують " надійність" з сутністю рекламної послуги і взагалі - з діяльністю рекламного агентства.

Параметр 3 . *Оперативність* . Готовність рекламного агентства швидко відгукуватися , реагувати на несподівані прохання чи доручення клієнта. Сюди ж можна віднести і відшкодування , тобто здатність агентства виправляти помилки і робити це з мінімальними незручностями для клієнта.

Параметр 4 . *Увага* . Це в жодному разі не імітація доброзичливою усмішки , не імітація якості. Скоріше це знання , чемність , люб'язність і репутація персоналу агентства.

Параметр 5 . *Співпереживання* . Здатність співробітників агентства поставити себе на місце співробітників клієнта , прийняти їх точку зору з питань , які здаються їм першорядними , проявити турботу і приділяти увагу кожній окремій людині . До цього , безумовно , слід віднести такі якості персоналу агентства , як відкритість , здатність знайти спільну мову і вміння спілкуватися без використання професійного жаргону.

Таким чином, одна з найважливіших ринкових переваг успішного агентства - лояльність клієнтів. Велика частина середнього і малого рекламного бізнесу в Україні будується на повторних продажах. Набагато розумніше (і дешевше) прикладати максимум зусиль до утримання більшості існуючих клієнтів , ніж робити ставку на залучення нових. На кожного з існуючих клієнтів слід дивитися як на потенційного довічного покупця послуг агентства, як на

основний маркетинговий актив. Задоволені клієнти, як правило, направлять до вас нових клієнтів, тому, втрачаючи клієнта, агентство підриває свій ринок. Чим довше агентство утримує клієнта, тим вище цінність цього маркетингового активу.

Особливу увагу слід приділяти нематеріальній частині послуг агентства. У довгостроковій перспективі відносини, які ґрунтуються на глибоких позитивних враженнях, що накопичувалися протягом тривалого часу від спілкування з вами, є важливішими від матеріальних характеристик. Можливо, що деякі "вірні" клієнти навіть жодного разу не відвідають офіс вашого агентства або удостоять вас одним або двома візитами. Відносини з клієнтами - це значно більше, ніж привітність і посмішки. У цьому сенсі сервіс - це відносини і все, що з ними пов'язано.

Однак мінлива природа лояльності клієнтів - це серйозна причина того, щоб перетворити сервіс, відносини з клієнтами в стійку корпоративну стратегію. Вона повинна підкріплюватися "виращуванням" кадрів усередині агентства. Хороший рівень відносин з кожним конкретним клієнтом підвищує те, як сприймається якість і вартість і нематеріальної, і матеріальної частини рекламної послуги [4].

Отже, істотна особливість маркетингу рекламних послуг полягає в тому, що клієнти розглядаються як маркетинговий актив і навіть більше - як частина організації, частина агентства.

Список використаних джерел:

1. Антипов К. В. Основы рекламы: Учебник [Текст] / К. В. Антипов. — М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2009. — 328 с.
2. Дейян А. Реклама [Текст] / Дейян А.; пер. с фр. — М. : Сирин, 2002. — 357 с.
3. Лейн У.Р. Реклама [Текст] / У. Р. Лейн, Дж. Т. Рассел. — СПб : Питер, 2004. — 537с.

4. Лук'янець Т.І. Рекламний менеджмент: навч. посібник. [Текст] / Т.І. Лук'янець. — 2-ге вид., доп. — К. : КНЕУ, 2003. — 440 с.
5. Примак Т. О. Рекламний креатив: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. [Текст] / Т. О. Примак. — К. : КНЕУ, 2005. — 168 с.
6. Рекламная деятельность [Текст] / учебник для студентов вузов [Панкратов Ф.Г., Баженов Ю.К., Серегина Т.К. и др.] — 3-е изд., перераб. и доп.- М. : Информационно внедренческий центр «Маркетинг», 2001. — 364 с.
7. Ромат Е.В. Реклама [Текст] / Ромат Е.В. — Киев/Харьков : НВФ «Студцентр», 2006. — 480 с.

Бойчук Ігор Васильович,

викладач кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

МІСЦЕВІ ЗАСОБИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПОЛІТИЧНУ СВІДОМІСТЬ ГРОМАДЯН

Згідно зі Звітом управління у справах преси та інформації Івано-Франківської облдержадміністрації про заходи, здійснені в інформаційній сфері області, зараз в області нараховується 397 друкованих засобів масової інформації місцевої сфери розповсюдження. Зокрема з них: газет – 321, журналів – 41, альманахів – 6, бюлетенів – 16, збірників – 7, газетно-журнальних – 4, дайджест – 1, додаток до газети – 1. Засновниками 268 друкованих ЗМІ є юридичні особи (в т. ч. 28 видань засновано органами місцевого самоврядування, 24 – органами виконавчої влади, 22 – політичними партіями, 50 – громадськими організаціями, 14 – релігійними організаціями, 19 – навчальними закладами, 111 – суб'єктами господарювання), 129 – фізичні особи. Переважна більшість видань виходить українською мовою. Проте зареєстровано 2 російськомовні, 1 англомовне видання та 1 видання польською мовою, а також 6 двомовних видань (4 – українською та російською мовами, 1 – українською та польською мовами, 1 – українською та англійською мовами). Така картина загалом відповідає національному складу населення області і задовольняє запити усіх національних прошарків населення.

Регіональне телебачення, хоча і є ровесником незалежності, розвивається дуже мляво. У кращому випадку навчилися робити на більш-менш належному рівні випуски новин та деякі передачі, з яких популярною вже десять років є «Вулиця». Від всіх інших програм віє провінційністю. Причиною цього є і брак коштів, і відсутність професійних кадрів, і залежність телевізійників від органів місцевої влади, яка їх фінансує, надає приміщення і відповідно – змушує у відповідний момент відпрацьовувати вкладене у них. Звичайно, не доводиться

говорити про якісь критичні матеріали, солідні журналістські розслідування тощо.

На Прикарпатті першою у липні 1991 року була створена студія телебачення «40-й канал». З перших же днів створення відчула бажання міської влади прибрати телевізійників під свій контроль. Проіснувала до 2002 року, коли міська влада Івано-Франківська створила свою комунальну телерадіокомпанію «Вежа». Однак повноцінного телевізійного каналу вона не мала, а виходила на «Новому» телеканалі. Хоча через кілька років, порушивши умови ліцензії, втратила і цю можливість. Нині «Вежа» готує кілька телепрограм на каналі «3-ої студії».

Телебачення «Галичина» з грудня 1991 року і понині є телебаченням Івано-Франківської обласної ради. Нею воно і фінансується. Впродовж багатьох років «Галичина» не мала власного телевізійного каналу. «Вкраплювалася» у програми інших загальнонаціональних каналів. І тільки кілька останніх років працює на виділеному 26-му дециметровому каналі. Все, що сказано вище про специфіку місцевих телемовників, стосується у першу чергу і ТБ «Галичина».

Обмежена кількість програм власного виробництва характерна і для ще однієї телестудії - «3-я студія».

Протягом останніх років активно розвивається суто новинний канал «24», місцеві випуски якого витримані в дусі відомого загальнонаціонального каналу новин «24».

Інші представництва загальнонаціональних каналів, які готували місцеві програми – ICTV, СТБ, 5 каналу, не витримавши конкуренції чи в силу інших причин, «зійшли з дистанції».

Однак Прикарпаття добре представлене власкорами практично всіх загальнонаціональних каналів. Найчастіше сюжети з області з'являються на каналах «1+1» та ICTV.

Найбільш впливовою серед періодичних друкованих видань Івано-Франківщини є газета «Галичина», сферою розповсюдження якої є обласний центр і райони області. Її тираж становить 30271 примірників. Серед газет, які

поширюються усією територією області, слід виділити: «Рідна земля» (засновник: трудовий колектив редакції, тираж - 4000 примірників), «Західний кур'єр» (засновник: Івано-Франківська міська рада, тираж - 10000 примірників), «Репортер» (засновник: редакція, тираж – 16800 прим.), «Світ молоді» (засновник: редакція газети, тираж - 4000 примірників), «Калуський нафтохімік» (засновник: ЗАТ «Лукор», тираж – 7480 примірників), «Вікна» (засновник: редакція газети, тираж – 8560 примірників) та районні і міські комунальні видання разовим накладом 63660 примірників.

Дедалі більшою популярністю користуються нові видання «Галицький кореспондент» (засновник – ТзОВ «Медіа-Альянс», тираж 10000 примірників), «Вечірній Івано-Франківськ плюс» (засновник – ГО «Регіональний антикорупційний комітет», тираж 10000 примірників).

Близько 90 % тиражу комунальних засобів масової інформації та від 10 до 50 % тиражу інших видань розповсюджується за передплатою, решта через мережу торгових закладів „Укрпошти” та приватними розповсюджувачами.

Аналіз примірників друкованих видань свідчить про те, що вони не пропагують насильство, жорстокість та бездуховність. Контролюється недопущення у ЗМІ поширення порнографії та іншої інформації, яка підриває суспільну мораль. Більшість друкованих засобів масової інформації займають виважену конструктивну позицію і розміщують матеріали, які дозволяють читачу ознайомитись з різними точками зору на важливі суспільні проблеми. З іншого боку, аналіз показує, що більшість публікацій невеликі за обсягом, носять загальний, інформативний характер. Мають місце передруки з інших видань, які часто подаються без авторства, простежується повтор окремих повідомлень.

Список використаних джерел:

1. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П. Горбатенко; За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К. : Генеза, - 2004. – С.241. – 256.

2. Костенко Н. В. Легитимация стилей политической коммуникации в новостях / Н. В. Костенко // Проблемы розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства. Наукові доповіді та повідомлення III Всеукраїнської соціологічної конференції / Соціологічна асоціація України, Інститут соціології НАН України. За ред. М. О. Шульги, В. М. Ворони. – К., 2003. – С. 463-467.

3. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Жан-Франсуа Лиотар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/liot/index.php.

4. Гриценко О.М. Мас-медіа в процесах демократичних трансформацій українського суспільства (політико-культурологічний аспект) / Автореф. дис. ... д.п.н. – К., 2003. – С.11-12.

5. Матеріали інформаційно-аналітичного управління Івано-Франківської ОДА. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.if.gov.ua>.

Гринівський Тарас Степанович,
к. н. з соціальних комунікацій,
доцент, доцент кафедри
журналістики ЧНУ імені
Федьковича
Зайцева Світлана Вікторівна,
студентка V курсу ЧНУ імені
Федьковича

ДО ПРОБЛЕМИ ПРОМОЦІЇ КНИГИ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

Актуальність дослідження полягає у потребі проведення аналізу спільних та відмінних рис у розвитку видавничої справи в Україні та Польщі, країн приблизно однакових за площею, кількістю населення, традиціями, ментальністю, історичним розвитком. Завдяки вивченню польського книговидавництва можна виявити причини занепаду української книжкової культури та знайти шляхи вирішення проблем національного книгодрукування. А втрати вітчизняного друкарства за роки незалежності набагато більші, ніж у Польщі за цей же період.

Мета наукової роботи: аналіз рівня сучасного польського книговидавництва, розвитку програм популяризації та поширення книг, ефективності проведення книжкових форумів, ярмарків, виставок.

Новизна дослідження: виокремлення аспектів реорганізації видавництва і функціонування маркетингових технологій поширення друкованої продукції в Польщі.

Об'єкт дослідження: книговидавничий ринок Польщі.

Предмет дослідження: закономірності і тенденції розвитку видавничої справи в Польщі.

Основні тези.

1. Польські видавці повністю опанували західні промоційні технології. Тут спрацьовує «стандартний набір»: публікації у центральній пресі

(особливо інтерв'ю з авторами), поїздки країною і зустрічі з читачами (так звані «траси»). Потужні видавництва використовують також методи масованого інформаційного натиску. Так, коли новинку презентує «Świat Książki», то в перший день продажу книги в усіх книгарнях Польщі з'являються плакати, рецензії в пресі, інтерв'ю з автором на TV і пряма телевізійна реклама [4, с.218].

2. Не кожен автор чи видавництво може дозволити собі рекламу на телебаченні чи радіо. Їм залишається шукати інші, дешевші шляхи популяризації своєї продукції, наприклад, через пресу.

3. Рецензія на книгу або інтерв'ю з її автором у впливовій (неспеціалізованій) газеті або журналі майже одразу сприяє зростанню продажів. Про книжкові новинки регулярно пишуть практично усі масові друковані ЗМІ — цього не роблять лише маргінальні видання. Польські журналісти стверджують, що інформація про книжкові новинки лише підвищує інтерес до ЗМІ та піднімає їх рейтинг. Найвпливовішим загальнопольським виданням є, безумовно, щоденна «Gazeta Wyborcza», яка виходить півмільйонним накладом (вікендовий випуск має майже мільйонний тираж). Тут, крім інтерв'ю та рецензій, часто можна зустріти аналітичні матеріали на тему книжкового бізнесу, а також щомісячні списки книжкових бестселерів [4, с.215].

4. Значний вплив на промоцію і продаж мають літературні премії. Так, найпрестижніша польська літературна премія NIKE практично гарантує, що наступна книжка автора буде бестселером. До речі, хоч ця премія не є державною (головним організатором її є «Gazeta Wyborcza», а членами журі — визнані діячі культури і мистецтва), вручає її Президент Польщі, який вважає це для себе великою честю [6].

5. Популяризації книги сприяють різноманітні книжкові ярмарки, виставки, форуми видавців. По-перше, автор отримує зворотній зв'язок зі своїм читачем. По-друге, відбувається обмін досвідом між літературними творцями.

Найвизначніші з них:

- Міжнародний книжковий ярмарок у Варшаві. Головний організатор ярмарку — президент видавництва «APC Полона» Гжегож

Гузовський. Це одна з найголовніших культурних подій в Центрально-Східній Європі, відбувається в Палаці культури і науки. 2009 р. у ярмарку взяли участь понад 600 видавництв із 31-ої країни, 200 письменників, пройшло більше 400 супутніх заходів – концертів, виступів і дискусій про роль літератури в сучасному суспільстві [10].

- Книжкова виставка у Кракові. Супроводжується зустрічами з відомими письменниками, дискусіями і презентаціями. Традиційно на виставці представлені наукові видання, книги для дітей, проза і поезія. В 2009 році у виставці взяли участь 470 видавців та 370 авторів [9].

- Міжнародна виставка книг для дітей і молоді у Познані. Організатор – Міжнародні форуми Познані. Присвячена друкованим виданням для дітей і молоді. Традиційно на виставці представлена широка експозиція журналів, коміксів, дитячих книг, розвиваючих і повчальних ігор [8].

Загалом у 2010 році у Польщі відбулося 12 книжкових форумів, найбільші із них – це X Poznańskie Spotkania Targone, Książka dla Dzieci I Młodzieży, 13 Targi Edukacyjne w Krakowie, Warszawskie Targie Książki [2].

6. Усі перелічені способи популяризації книг відносяться до так званих стандартних і діють за типовим принципом впливу на аудиторію. Окрім них застосовують різні креативні заходи. Одним із них була організація акції "Poczytania" у 2009 році Міською Публічною Бібліотекою у Вроцлаві. У павільйоні залізничного вокзалу встановили декорації у вигляді відкритої книги. В оригінальному залі очікування були книги для дітей і дорослих, свіжа преса, підготовані художні майстерні, читання вголос, вистави для наймолодших тощо [3]. Особливістю таких заходів є те, що ними не завжди займаються професійні маркетологи. Переважно це творчі люди, які в книгах бачать не об'єкт бізнесу, а шедевр, який необхідно поширювати.

7. Все популярнішими стають літературні кафе і зустрічі з письменниками. Їхньою родзинкою є книжкові полицки, які поповнюються кожного дня завдяки новим відвідувачам.

Загалом, існує безліч способів популяризації книг, вони відрізняються своєю суттю і впливають на різну аудиторію. Але мета в них одна: збільшити рівень продажів друкованої продукції і підвищити рівень читацької культури.

Список використаних джерел:

1. Директор Інституту книжки у Польщі Гжегож Гауден: безкоштовний доступ до Інтернету – це причина зайти до бібліотеки // ЧИТОМО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/rozdil/epichnyu-heroy/dyrektor-instytutu-knyzhky-u-polschi-grzegorz-gauden-bezkosztovnyy-dostup-do-internetu-tse-prychyna-zayty-do-biblioteki.html>(13.08.2010). - Назва з екрану.
2. Dobrełęcki P., Tenderenda-Ożóg E. Rynek książki w Polsce 2010. Who is who / Piotr Dobrełęcki, Ewa Tenderenda-Ożóg. – Warszawa: Biblioteka Analiz, 2010. – 413s.
3. Kazimierczyk M. W poszukiwaniu straconego czytelnika / Marta Kazimierczyk // Polityka. Режим доступу: <http://www.polityka.pl/kultura/aktualnoscikulturalne/1510614,2,nowoczesna-promocja-ksiazek.read#ixzz2NFEzFXJe>(04.12.2010). – Назва з екрану.
4. Krasko N. Instytut książek i czytelnictwa - struktura i obszary zainteresowania/ Nina Krasko// Ludzie i książki. Studia historyczne pod red J. Kosteckiego. – Warszawa: Wydawnictwo Biblioteki Narodowej, 2006. – S. 203-232.
5. Mikos M. Rok promocji czytelnictwa w Polsce / Marek Mikos // Gazeta Wyborcza. Режим доступу: <http://wyborcza.pl/1,75475,1504986.html>(29.05.2003). - Назва з екрану.
6. O promocji książek i tytułach prasowych // Salon 24. Режим доступу: <http://coryllus.salon24.pl/435215,o-promocji-ksiazek-i-tytulach-prasowych>(20.07.2012). - Назва з екрану.
7. Promocja książek // HDS Polska. Режим доступу: <http://www.hds.pl/promocja-ksiazek>. - Назва з екрану.
8. IX Poznańskie Spotkania Targowe - Książka dla dzieci i młodzieży // 1 portal księgarski ksiazka.net.pl. Режим доступу:

[http://www.ksiazka.net.pl/index.php?id=4&tx_ttnews%5Btt_news%5D=2762&tx_ttnews%5BbackPid%5D=4&cHash=c272bd0548\(07.01.2010\)](http://www.ksiazka.net.pl/index.php?id=4&tx_ttnews%5Btt_news%5D=2762&tx_ttnews%5BbackPid%5D=4&cHash=c272bd0548(07.01.2010)). - Назва з екрану.

9. XIII Targi Książki w Krakowie 5-8. 11. 2009 // 1 portal księgarski
ksiazka.net.pl. Режим доступу:

http://www.ksiazka.net.pl/?id=4&tx_ttnews%5Btt_news%5D=1875. - Назва з екрану.

10. 54. Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie // Biblioteka przy
Ketlinga 21 Łódź. Режим доступу:

[http://bibliotekaprzyketlinga.blogspot.com/2009/06/54-miedzynarodowe-targi-ksiazki-w.html\(01.06.2009\)](http://bibliotekaprzyketlinga.blogspot.com/2009/06/54-miedzynarodowe-targi-ksiazki-w.html(01.06.2009)). - Назва з екрану.

Криховецький Іван Зіновійович,
к.е.н, доцент, професор кафедри
економічної теорії та управління
персоналом ім. академіка УАН
Зіновія Маніва

ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Утвердження туризму як масового соціального явища поклало початок формуванню відповідної сфери економіки. На сьогодні в достатній кількості відсутні інноваційні механізми розвитку існуючої системи туризму, найбільш слабкою ланкою організаційно-економічного механізму управління економікою є управління інноваціями. В умовах ринкової економіки інновації мають сприяти інтенсивному розвитку економіки, забезпечувати прискорення впровадження у виробництво останніх досягнень науки і техніки, повніше задовольняти споживачів у різноманітній високоякісній продукції і послугах.

Оскільки маркетинг туристичний – це система координації діяльності туристичного підприємства в процесі розробки, виробництва, реалізації туристичного продукту та послуг з метою отримання максимального прибутку шляхом найбільш повного задоволення споживача, то буде доцільним впровадження інноваційного маркетингу, який перш за все стосується товарів нових у відношенні до існуючих на ринку, а також принципово нових товарів.

Інновації в туризмі, природно, впливають на стан усієї галузі в цілому, вони змінюють такі основні характеристики галузі: обсяг продажів; поточні витрати підприємства, що займається інноваціями; обсяг створеного і діючого майна; чисельність фахівців, що зайняті в проектуванні і впровадженні нового туристичного продукту на ринок; тривалість впровадження нововведень і їх освоєння споживачам.

Інновації є основним засобом підвищення вартості суб'єкта і реального сектору в цілому, у нашому випадку – сектору туризму. Чим більший потенціал

нововведень, тим більший очікуваний реальний прибуток. Тому будь-якому менеджеріві туристичного бізнесу необхідно знати, що саме при відборі нововведень можуть з'явитися новації, абсолютно нові форми роботи.

Туристичний маркетинг має свою специфіку. Він є комплексом певних функцій, що здійснюються туристичним підприємствам в цілях розширення ринку збуту її туристичного продукту і послуг. Туристичний маркетинг має три основні цілі:

- 1) збереження традиційного ринку;
- 2) розвиток і збільшення нового ринку;
- 3) зменшення впливу сезонності.

Щоб правильно провести маркетингове дослідження в галузі туризму, слід йти за такою простою схемою: 1) бажання споживачів; 2) дослідження ринку; 3) дотримання прибутку шляхом впровадження нових форм і задоволення бажань покупців.

Після правильно проведеного маркетингу, розробки інноваційного туристичного проекту і впровадження його в життя, тобто доведення до споживача, слід оцінити соціальну ефективність інновацій (наскільки вони відповідають потребам суспільства).

Отож, становлення і розвиток інноваційної діяльності та наукове забезпечення туризму сприятиме створенню нових оригінальних туристичних продуктів, комплексному використанню та збереженню навколишнього природного середовища та культурної спадщини, патріотичному вихованню, пропаганді здорового способу життя, зміцненню міжнародного авторитету України як туристичної держави тощо.

Список використаних джерел:

1. Гаркавенко С. С. Маркетинг: підруч. / С. С. Гаркавенко. – К. : Лібра, 2007. – 720 с.
2. Долішній М. Місце рекреаційно-туристичного комплексу в розвитку сфери послуг і формування ринку праці України / М. Долішній, О. Гулич // Вісник ТАНГ. – 2005, – №5,4.2, – С. 171–178.

3. Зайцева Н. А. Менеджмент в социально-культурном сервисе и туризме / Н. А. Зайцева. – [5-е изд.]. – М.: АCADEMIA, 2010. – 240 с.

Ониськів Оксана Степанівна,

студентка III курсу економічного факультету

Науковий керівник: к.е.н., доцент, професор кафедри економічної теорії та управління персоналом ім. академіка УАН Зіновія Маніва Перович Д.М.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

Під механізмом зовнішньоекономічних зв'язків розуміють сукупність конкретних їх форм, а також систему правових, організаційно-управлінських та фінансово-економічних важелів, які забезпечують ефективну взаємодію національних народногосподарських комплексів із світовими з метою прискорення розвитку продуктивних сил країни та підвищення соціально-економічних показників життя її громадян.

В сучасних умовах міжнародне співробітництво України відбувається в таких основних формах:

- науково-технічне співробітництво;
- взаємовигідна міжнародна торгівля (зовнішня торгівля);
- надання кредитів і позик, в тому числі і безвідплатних;
- створення спільних підприємств;
- спеціалізація і кооперування виробництва;
- торгівля технологіями, або спеціалізація на виробництві комплектуючого обладнання;
- спільна участь зацікавлених країн у розробці багатих природних ресурсів;
- іноземні інвестиції як найважливіша форма стимулювання розвитку економіки країни;

- міжнародний туризм;
- культурні зв'язки між країнами світу.

В складній системі міжнародних економічних зв'язків належить провідне місце міжнародній торгівлі товарами і послугами оскільки вона, по суті, відтворює всі види міжнародного поділу праці і об'єднує всі країни в єдину господарську цілісність на сучасному світовому ринку товарів

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку Україна має тісні зовнішньоекономічні зв'язки з більш ніж 100 країнами світу. Провідну роль у розвитку зовнішніх економічних зв'язків України відіграють країни близького зарубіжжя. Найважливішими торговельними партнерами України є: Росія, Туркменія, Білорусь, Азербайджан, Литва, Казахстан та інші країни.

Для Європи Україна є важливою транзитною країною, через газотранспортну мережу якої надходить газ з Росії до Європейського Союзу. Україна не тільки є незалежною від зовнішніх поставок електроенергії, але і сама експортує її до інших країн.

Україна виконала свої зобов'язання щодо вступу до Світової організації торгівлі та створення сприятливого внутрішнього економічного середовища. 16 травня 2008 року Україна стала 152-м членом СОТ.

Для інтенсивної експортної діяльності в Україні важливе значення будуть мати темпи росту в країнах, які імпортують вітчизняну продукцію. Найбільшими ринками збуту, як вище сказано, нині є країни СНД.

Багато років найважливішим зовнішньоторговельним партнером України залишається Російська Федерація. До трійки основних експортних ринків вітчизняних товарів в рамках СНД, крім Росії, входять Білорусь і Казахстан. Питома вага цих країн в експорті українських товарів впродовж 2007 – 2009 рр. не зменшилась, а для Казахстану навіть зросла з 2,9% до 3,6%.

Але це не говорить про те, що нові ринки збуту не потрібні для України. Пошук перспективних ринків за кордоном і відновлення на новому рівні ринків, які раніше не були пріоритетними для України наприклад з новими економічно розвиненими країнами, такими, як Китай, Індія є чи не найголовнішим завданням

нашої країни. Тому що таке співробітництво буде об'єктивно сприяти зростанню вітчизняної економіки. Адже для цих країн впродовж 2010 - 2014 рр. спеціалісти МВФ прогнозують досить швидкі темпи економічного зростання (7-10%), в той час як для провідних країн Європейського Союзу прогнозують відносно невеликі темпи росту (не більше 2%).

Роль зовнішньоекономічної діяльності в (ЗЕД) в сучасній Україні завжди була і залишається пріоритетним напрямом політики держави, що створює основи для розвитку вигідної торгівлі і сприятливого інвестиційного клімату в країні.

З одного боку ЗЕД стала одним з головних джерел доходів державного бюджету, а значить, - найважливішим чинником вирішення ключових економічних і соціальних завдань. З іншого боку - вона є явищем новим, а тому знаходиться в стадії становлення, і сама потребує відповідної підтримки і тому ЗЕД природним чином обтяжена численними проблемами. Їх діапазон виявився дуже широким, від недостатнього досвіду суб'єктів ЗЕД та перетворення її самої в основний засіб відтоку капіталу з країни, до необхідності освоєння сучасних форм конкурентної боротьби на зовнішніх ринках і формування відносин з міжнародними економічними організаціями, що відповідають інтересам України

Але, як і в будь-якій іншій галузі тут теж існують свої проблеми, які виявляються у переважанні експорту сировинної групи товарів. У доміантно-монопольній залежності від практично одного імпортера (Росії) таких енергоносіїв, як нафта й газ, у завезенні невиправдано великої кількості товарів споживчого призначення, незважаючи на скрутний економічний стан країни. Пасивне сальдо торгівлі товарами в матеріальній формі, зростаюча деградація переробних галузей та висока імпортозалежність їх від так званого критичного імпорту не залишають сумнівів у тому, що загальний вектор дії зовнішньоекономічної складової не відповідає потребам стабілізації та розвитку економіки нашої держави. Сьогодні економіка України, в силу її важкого становища досить відкрита для зовнішньої торгівлі. Доля в ВВП коливається в межах 8-10%, а у розвинутих країн - 70-80%. Така ситуація є небезпечною для

вітчизняної економіки, оскільки високий рівень її відкритості є наслідком безсистемної торгівлі на фоні глибокої кризи. Будь-яке небажане коливання кон'юнктури світових товарних ринків може привести українських виробників на рівень банкрутства [2].

Тому терміново потрібна зміна державної політики, яка сприятиме позитивним зрушенням у зовнішньоекономічній діяльності. Політика, яка дозволить забезпечити збалансованість різних сфер економіки й рівноваги внутрішнього ринку України, стимулюватиме прогресивні зміни в економіці і зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів підприємницької діяльності та створить особливі пільгові умови для інтеграції економіки України в систему світового поділу праці і надасть рівні можливості суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності [4].

Список використаних джерел:

1. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. / О. П. Гребельник. – К. : Центр навчальної літератури. – 2008. – 384 с.
2. Філіпенко А. Новий етап зовнішньоекономічних зв'язків України / А. Філіпенко, О. Шнирков // Економіка України. – 2002. – № 1. – с. 11-14
3. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/fy/weo/2010/update/01/>
4. Гуріна Г.С. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. / Г.С. Гуріна, М.Г. Луцький, Т.Л. Мостенська, В.О. Новак. — К. : Сузір'я, 2007. – 425 с.

Крупа Юлія Володимирівна,
студентка III курсу економічного
факультету
Науковий керівник: к.е.н.,
доцент, декан економічного
факультету Івано-Франківського
університету права імені Короля
Данила Галицького Івашків Т.С.

ВПЛИВ ФОНДООЗБРОЄНОСТІ НА РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ ІВАНО- ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В наш час економіка України намагається поступово ставати на шлях розвитку. Але цьому заважають певні негативні явища, які сповільнюють збагачення нації, покращення якості життя, стабілізації та процвітанню всіх галузей економіки. До негативних явищ, які сповільнюють процвітання нашої держави належать інфляція, корупція, знос і вибуття основних засобів, низька інвестиційна активність як українських, так і закордонних інвесторів, безробіття та зменшення фондоозброєності. Визначення впливу останніх чинників на розвиток економіки та їхні взаємозв'язки і є основним завданням нашого дослідження. Відомо з наукової літератури, що фондоозброєність і безробіття мають тісний взаємозв'язок. Вони обернено пропорційно залежать один від одного. Тобто зменшення фондоозброєності зумовлює певним чином зростання безробіття. Щоб з'ясувати, чи це так, ми вирішили перевірити це на прикладі Івано-Франківської області.

Для більш об'єктивного вивчення явища необхідно визначитися з основними поняттями, що таке фондоозброєність та безробіття.

Фондоозброєність – вартість основних виробничих фондів, що припадає на одного працівника. Обчислюється діленням середньорічної вартості основних фондів на кількість працівників.

Безробіття – це складне соціально-економічне явище, при якому частина економічно активного населення не має роботи й заробітку.

Безробітні у визначенні Міжнародної організації праці – це особи у віці 15-70 років (zareєстровані та незареєстровані в державній службі зайнятості), що одночасно задовольняють три умови:

- не мали роботи (прибуткового заняття);
- активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 4-х тижнів, що передували опитуванню;
- готові приступити до роботи впродовж двох найближчих тижнів.

А рівень безробіття, в свою чергу, розраховується як відношення чисельності безробітних, які зареєстровані в державній службі зайнятості, до працездатного населення працездатного віку.

Таким чином, встановивши суть досліджуваних понять, ми перейдемо до аналізу рівня безробіття та фондоозброєності зайнятого населення Івано-Франківської області.

Так, рівень безробіття Івано-Франківської області становить у 2013 році 8,3%, що у порівнянні з 2008 роком зменшився на 7,8%. Вартість основних фондів склала у 2013 році 58256 млн. грн., амортизація основних засобів 2560 млн. грн., а вартість введених в дію основних засобів 3750 млн. грн. Якщо порівнювати вартість основних засобів у 2013 році з 2008 роком, то вона зросла на 148,5%, а зайнятість на 186,2 відсотка. Крім того, фондоозброєність у 2013 році відносно 2010 року теж зросла. Так у 2010 році вона склала 107,9 тис. грн., а у 2013 році 110,8 тис. грн. (на 2,7%). Проте відносно 2008 року вона зменшилася на 20%. Взаємозв'язок між вартістю основних фондів, фондоозброєністю та рівнем зайнятості та безробіттям відображено у таблиці 1.

**Взаємозв'язок між рівнем безробіття та фондоозброєністю
в Івано-Франківській області**

Назва показника	2008 р.	2010 р.	2013 р.
Вартість основних засобів, млн. грн.	41910	57133	58256
Кількість зайнятого населення, тис. осіб	301,7	529,7	561,9
Рівень безробіття, %	9,0	9,0	8,3
Рівень фондоозброєності, тис грн. на 1 працівника	138,9	107,9	110,8

З таблиці 1 видно, що зростання вартості основних фондів супроводжується і зростанням зайнятості. Тобто між ними існує прямо пропорційний зв'язок. А між рівнем безробіття та фондоозброєністю чітко встановити обернено пропорційний зв'язок нам не вдалося. Хоча тенденція вимальовується. Це явище можна пояснити тим, що кількість зайнятих у 2008 році складала лише 301,7 тис. осіб, а в 2013 р. вона склала вже 561,9 тис. осіб. Зайнятість населення зросла на 86,2%. Такий ріст зайнятого населення і спричинив зменшення величини фондоозброєності в порівнянні з 2008 роком. А якщо порівняти з 2010 роком, то очевидно просьжується взаємовплив між рівнем безробіття та фондоозброєністю.

Отже, в процесі нашого дослідження було встановлено обернено пропорційний зв'язок між фондоозброєністю і безробіттям. Збільшення фондоозброєності спричиняє зменшення безробіття. Тому першочерговим завданням керівників нашої області та держави загалом є підвищувати рівень фондоозброєності зайнятого населення. Правильна інвестиційна політика дозволить зменшити безробіття та покращити добробут населення.

Кравчук Юлія Сергіївна,

студентка III курсу коледжу
університету

Науковий керівник: к.е.н., доцент
кафедри економічної теорії та
управління персоналом ім.
академіка УАН Зіновія Маніва
Кравчук О.Я.

МІГРАЦІЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Проблема трудової міграції в Україні за останні роки набула актуальності, оскільки вона суттєво впливає на соціально-економічний розвиток як країн, з яких виїждять, так і країн, що приймають трудових мігрантів. Головна причина трудової міграції – це пошук роботи, а основна мета – покращення рівня життя.

За даними ООН, за кількістю іммігрантів Україна нині перебуває на четвертому місці у світі після США, Росії і Німеччини: їх чисельність становить 6,7 млн, що складає 3,6 % загального потоку мігрантів у світі. На думку експертів, в найближчому майбутньому приплив трудових мігрантів, у тому числі — нелегальних, в Україну може суттєво зрости. Цьому, зокрема, сприятиме запровадження більш жорсткого регулювання міграції на теренах СНД.

За неофіційними даними, через територію України щорічно проходить до 500 тисяч нелегальних мігрантів.

В Україні накопичуються іммігранти з країн Південно-Східної Азії, Близького й Середнього Сходу, Африки, а також громадяни країн СНД, які використовують територію країни для транзиту в країни ЄС — їхнє загальне число становить від 100 до 150 тисяч. Разом з тим, в останні роки серед нелегалів різко зросла частка уродженців країн СНД.

Проблема надмірного припливу трудових мігрантів може стати загрозою національній безпеці. На жаль, суттєвість цієї проблеми поки що не усвідомлено в Україні повною мірою. Так, імміграція тягне за собою низку негативних наслідків, які містять пряму загрозу національній безпеці, зокрема: зниження життєвих стандартів та якості життя приймаючої країни; зростання безробіття серед населення приймаючої країни; вплив грошових коштів в країни походження мігрантів; посилення залежності національної економіки від трудових ресурсів інших держав, розмивання національного трудового потенціалу.

Отже, розглянемо основні причини трудової міграції з точки зору її впливу на національну безпеку країни аналізуючи її наслідки.

Однією з вагомих причин такого явища на сьогоднішній день є безробіття, за статистичними даними станом на 2011 рік кількість безробітних становить 1732,7 тис. осіб. За даними Держкомстату, рівень зареєстрованого безробіття у цілому по Україні на 1.01.11 року склав 8,8%. У 2011 році міждержавна міграція в Україні мала такий вигляд: прибуло – 31 684 осіб, вибуло – 14 588.

За оцінками фахівців, понад 90 % трудових мігрантів не реєструються у відповідних державних установах, що мають значний вплив на національну безпеку. Насамперед йдеться про розвиток бізнесу на нелегальній міграції, злочинність і корупція. А також зростання соціальної напруги в суспільстві, конфлікти на расовій, національній та релігійній основі [2].

Якщо проаналізувати склад мігрантів за віком, то можна зробити висновок, що найбільш фізіологічно придатні для відтворення населення особи (віком 18-39 років) становлять 65,7%, зокрема жінки – 81,7%. Тобто рідні землі залишає найпотужніший, найякісніший (фізично й інтелектуально) трудовий потенціал нації [2].

Одним із головних переваг такого явища є те, що значну частину зарплати емігранти переказують або перевозять на батьківщину, що поповнює валютний фонд країни та забезпечує достатній прожитковий рівень для їхніх сімей (якщо

від 1 млн. емігрантів за місяць надійде 200 дол. від кожного, то в цілому це становитиме 200 млн. дол. та 1,2 млрд. дол. за 6 місяців, тобто ця сума більша від одноразового кредиту для України від міжнародних фінансових організацій. Окрім того на сьогоднішній день це найбільші інвестиції в Україні, які вносять вагомий внесок у економічну безпеку держави [3].

Економічна безпека держави – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства, держави. Для підтримки такого стійкого стану економіки держава здійснює окремий підхід до кожної складової економічної безпеки індивідуально. Основними складовими, котрі в сукупності свого впливу забезпечують сталий розвиток економіки є наступні: макроекономічна безпека; виробнича безпека; фінансова безпека; інвестиційна безпека; зовнішньоекономічна безпека; науково-технологічна безпека; соціальна безпека; демографічна безпека; енергетична безпека; продовольча безпека. Проте, на нашу думку, ця вигода є короткостроковою, а в майбутньому це призведе до незворотного дефіциту вітчизняних трудових ресурсів, що буде найбільшою загрозою національній безпеці.

Україна відноситься до країн-донорів робочої сили в Європі. Сукупна кількість емігрантів – 6,5 млн осіб (вихідців з України за переписами населення зарубіжних країн, де вони проживають.), що становить 14,4% від населення нашої країни. Сукупна кількість іммігрантів: 198 325 (кількість іммігрантів, що перебувають на обліку в органах внутрішніх справ, 2010 р.), найбільше іммігрантів з Росії, Молдови, Узбекистану, Білорусі, Грузії, Вірменії, Азербайджану [2].

Основні міграційні потоки українців спрямовані до Росії, Італії, Чехії, Польщі, Угорщини, Іспанії, Португалії. Складність працевлаштування в сільській місцевості у порівнянні з містами обумовлює те, що серед мігрантів сільського населення майже вдвічі більше, ніж міського. Рівень міжнародної міграції за регіонами країни має суттєві розбіжності. Так, у деяких північних та центральних регіонах (прилеглих до Києва і в самій столиці) він коливається біля

нуля, а в Закарпатській області перевищує 30%. Такі розбіжності обумовлені значною диференціацією доходів населення за регіонами країни. Наприклад, дохід на душу населення в Донецькій області становить 683 дол. США (за результатами 1-ого кварталу 2011 р.), що на 20% вище ніж середній дохід по Україні (550 дол. США), у той час як дохід у Чернівецькій області (352 дол. США) на 37% нижчий від середнього [3].

Сталу тенденцію мають напрями української міграції. Закарпатський регіон є донором робочої сили для Чехії, Угорщини, Словаччини. Мігранти з західних регіонів працюють в основному у Польщі, з Чернівецького регіону – в Італії, з центральних та східних регіонів – в Росії. Така спрямованість зовнішньої трудової міграції обумовлена географічним положенням, близькістю до кордону, історичними та етнічними зв'язками між регіонами України, країнами ЄС та Росією.

Попит на робочу силу в країнах-імпортерах значною мірою визначається їх демографічним розвитком та тенденцією до старіння населення. За прогнозами ООН, при незмінності нинішніх показників природного відтворення, до 2050 р. населення Італії зменшиться на 22%, Росії – на 33 млн, а Польщі – на 7,5 млн осіб. До того ж старіння населення в цих країнах призводить до того, що частка працездатного населення скорочується. Тому міграція стає реальним джерелом забезпечення країн трудовими ресурсами. Однак розширенню міграційних процесів буде протидіяти підвищення рівня життя у країнах-донорах робочої сили та збільшення там заробітної плати.

Саме такі тенденції демографічного розвитку прогнозуються в Україні. Очікується, що до 2050 р. чисельність населення скоротиться на 10 млн осіб, збільшиться частка українців пенсійного віку (від 65 років і старше) з 14% до 20,5%. За цих умов працездатне населення буде змушене забезпечувати їм підтримку.

До того ж майже половину населення становитимуть люди віком старше 45 років, що негативно впливатиме на його міграційну мобільність в майбутньому [4].

Людам старшого віку складніше, ніж молодим, адаптуватися до нових вимог роботодавців з інших країн, влаштуватися на роботу, пристосуватися до життя за кордоном.

Зараз середній вік українських мігрантів коливається біля 35 років, питома вага молоді у загальній структурі трудових мігрантів з України складає 43,6% (2010 р.). За статусом зайнятості молодь найчастіше працює в якості найманих працівників на підприємствах, в установах (48,6%) або в якості найманих працівників у домогосподарствах окремих громадян (36,3%). Питома вага самозайнятих складає 11,9%, а організувати власну справу вдалося лише 3,2% молоді [2].

Отримана в Україні освіта, зазвичай, вища, ніж потрібна для виконання робіт за кордоном. Одним із шляхів стримування міграції молоді за кордон є покращення можливостей її працевлаштування на внутрішньому ринку праці. Тому належна державна підтримка молоді щодо отримання першої роботи, правовий захист, офіційна робота та гідна зарплата, покращення умов життя спонукатимуть молодих людей до повернення на батьківщину і створюватимуть умови для її ефективного використання.

Отже, міграція, з одного боку, відкриває можливості для взаємозбагачення культур, а з іншого – створює проблему збереження національної самобутності як іммігрантів, так і місцевого населення. У країнах-донорах робочої сили трудова міграція сприяє вирішенню проблеми безробіття і, водночас, призводить до втрати якісно кращої національної робочої сили, істотно впливає на національну безпеку країни.

Список використаних джерел:

1. Малиновська О. А. Безпека таміграція: взаємозв'язки та взаємовпливи / О. А. Малиновська // Стратегічні пріоритети. – 2011. – № 2. – С. 143-149.
2. <http://dmsu.gov.ua>.
3. www.ukrstat.gov.ua.

4. Гайдуцький А. П. Економічні та соціальні передумови міжнародної міграції населення // Економіка та держава. – 2011. – № 7. – С. 7-12

Соляник Віталія Михайлівна,
студентка II курсу економічного
факультету
Науковий керівник: к.філ.н.,
доцен, завідувач кафедри реклами
та зв'язків з громадськістю
Копистинська І.М.

ПРОФЕСІЙНІ КОДЕКСИ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕС- СЕКРЕТАРЯ

Репутація будь-якої організації, чи то комерційної, чи державної, сьогодні дуже залежить від того, як у ній побудовані зв'язки зі ЗМІ. Особлива роль у таких відносинах покладається на прес-секретарів.

Характерні риси професії прес-секретаря досліджували Ю. Дьомин, Т. Пак, Ф. Джефкінс, А. Куліш, Д. Ядін. «Нерідко на практиці прес-секретар - це не тільки працівник інформаційного фронту і незмінний носій відомостей «від першої особи». Найчастіше він є відданим помічником, який, крім офіційних даних, володіє достатньою кількістю внутрішньої конфіденційної інформації, що дозволяє йому бути вагомим політичною і "придворною" фігурою в своїх колах» [3].

Почепцов Г.Г стверджує, що «функції прес-секретаря залежать від того, яку організацію чи особистість він представляє» [2]. Найголовнішими функціями прес-секретаря, на думку А. Чумикова та М. Бочарова, є моніторинг повідомлень ЗМІ, організація різних заходів за участю преси і контроль за ними, підготовка керівництва до виступів перед журналістами, регулярне постачання ЗМІ інформації [4].

У своїй діяльності прес-секретар як фахівець у сфері зв'язків з громадськістю керується принципами, наведеними у Лісабонському, Афінському, Венеціанському кодексах, Кодексі професійної етики в галузі зв'язків із громадськістю, Кодексі професійної етики UAPR. У кожному декларується про

дотримання високих моральних норм, повагу до чинного законодавства та основних прав людини, дію відповідно до інтересів суспільства, утримання від нечесної конкуренції; розповсюдження лише достовірної та точної інформації, заборону ставити свої інтереси вище за інтереси свого клієнта, право на відмову від виконання завдання. PR-фахівець повинен зберігати в таємниці надану йому конфіденційну інформацію, особливу пошану виявляти до ЗМІ, не завдаючи шкоди їх репутації [3].

На основі вказаних правил поведінки PR-фахівця спробуємо запропонувати моральний кодекс саме для прес-секретаря.

1. Законність та пріоритет інтересів

1.1 Прес-секретар під час виконання своїх службових обов'язків зобов'язаний неухильно дотримуватись вимог закону та загальноновизнаних етичних норм поведінки у відносинах з іншими особами.

1.2 У прийнятті конкретних рішень повинен підпорядковуватися роботодавцю, а також керуватися вимогами законодавства, оцінкою отриманої інформації, морально-етичними принципами професії, своїми переконаннями, відмежовуватися від будь-яких корисливих та приватних інтересів, політичного впливу (окрім випадків, коли прес-секретар працює в політичній організації), тиску з боку громадськості та засобів масової інформації.

1.3 Прес-секретар має толерантно і з повагою ставитися до інших осіб незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови та інших ознак.

2. Повага до прав і свобод людини і громадянина та об'єктивність

2.1 При виконанні службових обов'язків прес-секретар має поважати права та свободи людини і громадянина, усвідомлюючи, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

2.2 Прес-секретар повинен ставитися до громадян уважно, доброзичливо та неупереджено, згідно із загальнолюдськими принципами моралі та діяти

об'єктивно, незважаючи на особисті інтереси, особисте ставлення до будь-яких осіб, на свої політичні погляди, ідеологічні, релігійні або інші особисті погляди чи переконання.

3. Професійність, компетентність і ефективність

3.1 Прес-секретар повинен постійно підвищувати свій загальноосвітній та професійний рівень, культуру спілкування, виявляти ініціативу, відповідальне ставлення та творчий підхід до виконання своїх службових обов'язків, фахово орієнтуватися у чинному законодавстві.

3.2 Він має усвідомлювати, що його діяльність оцінюється з урахуванням рівня підготовки, знання законодавства, компетентності, ініціативності, комунікативних здібностей, здатності вчасно і якісно виконувати службові обов'язки та завдання.

3.3 Прес-секретар має сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконувати службові обов'язки, рішення та доручення керівництва, не допускати зловживань та неефективного використання державної і комунальної власності.

4. Професійна честь і гідність

4.1 Прес-секретар повинен постійно дбати про свою професійну честь і гідність. У разі поширення неправдивих відомостей, які принижують його честь, гідність і ділову репутацію, за необхідності вживати заходів до спростування такої інформації. Своєю самовідданістю, чесністю, неупередженістю, сумлінним та ефективним виконанням службових обов'язків прес-секретар сприяє формуванню позитивної репутації.

4.2 При виконанні своїх обов'язків для клієнта або наймача прес-секретар не повинен приймати гонорар, комісійні або інші види цінної винагороди за надані послуги від кого б то не було, крім клієнта або наймача.

4.3 Прес-секретар не повинен пропонувати потенційному клієнтові, щоб його гонорар або інше відшкодування залежали від досягнення певних результатів.

5. Конфіденційність

Прес-секретар зобов'язаний не розголошувати конфіденційну інформацію, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням своїх службових обов'язків, крім тих випадків, коли законом передбачено право чи обов'язок розкривати таку інформацію. Особливу увагу слід приділяти питанням обмеження доступу до персональних даних громадян сторонніх осіб.

6. Недопущення конфлікту інтересів

Прес-секретар повинен вживати всіх можливих заходів щодо недопущення конфлікту інтересів.

Якщо прес-секретар працює в органах державної влади, то повинен керуватися ще й кодексом етики держслужбовця.

Таким чином, прес-секретар повинен дотримуватися вище сказаних норм. За наявності певного тиску, за неприйнятних для себе моральних чинників, прес-секретар повинен звільнитися із займаної посади, діючи за законами держави і законами совісті й честі.

Список використаних джерел:

1. Джефкінс, Ф. Паблік рилейшнз: учебное пособие для вузов / Фрэнк Джефкинс, Дэниэл Ядин. - Пер. с англ. под ред. Б. Л. Еремина. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 416 с.
2. Почепцов Г. Г. Профессия: имиджмейкер / Г. Почепцов. — 2-е изд., испр. и доп. — СПб. : Алетейя, 2001. — 256 с.
3. Почепцов, Г.Г. Паблік рилейшнз для професіоналов / Г. Г. Почепцов. – Москва : Рефл-бук; Киев : Ваклер, 1998. - 624 с.
4. Чумиков А. Н. Связи с общественностью. Теория и практика / А.Чумиков, М. Бочаров. – М. : Дело, 2003. – 496 с.

Бедзюк Ірина Іванівна,

студентка III курсу економічного
факультету

Науковий керівник: к.філ.н.,

доцент кафедри реклами та
зв'язків з громадськістю

Качмар В.М.

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ САМОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «РЕКЛАМА ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ»

Освіта, яка не вчить жити в сучасному світі, не має ніякої цінності. Кожен із нас приходиться у життя з природженою здатністю жити успішно й щасливо. А ми повинні збагатити цю здатність знаннями і навичками, які допомогли б нам реалізуватися якомога ефективніше (Р. Т. Кіосакі).

Формування творчої особистості – одне із завдань сучасної вищої освіти, у вирішенні якого важливим аспектом є розвиток креативності у майбутнього фахівця. Проблема креативності активно досліджується протягом декількох десятиліть, виявляючи різні позиції в підходах до її вивчення, неоднозначні висновки й оцінки, у тому числі й стосовно можливості розвитку творчих здібностей.

Ми поставили перед собою мету визначити умови формування креативності в навчально-освітньому середовищі, а також вказати на чинники, що перешкоджають або сприяють прояву творчих здібностей студентів.

Якщо раніше креативність вважалась привілеєм діячів культури чи мистецтва, то сьогодні міжнародні компанії проявляють усе більший інтерес до цього феномену. Підходи до вивчення креативності полягають у розгляді креативного процесу, який відбувається в окремій особистості у певний момент часу; в аналізі продукту творчої діяльності; у вивченні особистості творця; у дослідженні умов середовища, що сприяють творчості чи навпаки, гальмують її.

Так, креативність – сума інтелектуальних та особистісних особливостей індивіда, який здатен до самостійного висування проблеми, генерувати нові, оригінальні ідеї, знаходити нетрадиційні та нешаблонні способи вирішення проблемних завдань. Тому неабияке значення в даному випадку приділяється думці. На наш розсуд, мислення є тим домінуючим критерієм, що породжує творчість, яка залежить від швидкості думки, її гнучкості й оригінальності. Звідси, швидкість думки - кількість ідей, що виникає за деяку одиницю часу. Гнучкість думки — здатність переходити з однієї ідеї на іншу. Оригінальність — здатність знаходити ідеї, що відрізняються від загальноприйнятих. Допитливість — чутливість до проблем, до навколишніх ситуацій.

Звернемо увагу на внутрішні причини, що гальмують реалізацію креативності. У ряді зовнішніх чинників, що заважають розвитку креативності, респонденти називають відсутність підтримки серед оточуючих (батьків, викладачів, друзів), недостатнє матеріальне забезпечення й ін. Звернемо увагу на результати опитування студентів, наведені в книзі Е. П. Ільїна: на думку респондентів, перешкоджають прояву творчого потенціалу, особливо в науковій діяльності, відсутність матеріальних засобів (36 % відповідей), нерозуміння з боку оточуючих (28 %), відсутність бажання (19 %), лінь (16 %). Крім того, називалися такі причини, як завантаженість побутовими проблемами, самота, задрість однолітків, замкнутість, проблеми зі здоров'ям та ін.

Умови, що сприяють реалізації креативності, кваліфікуються як внутрішні й зовнішні. Так, К. Роджерс до внутрішніх умов відносив: відкритість новому досвіду; внутрішній локус оцінювання; здібність до незвичайних поєднань. Зовнішніми умовами творчості є: психологічна безпека й захищеність (визнання безумовної цінності індивіда, створення обстановки, в якій відсутнє зовнішнє оцінювання); психологічна свобода самовираження. К. Роджерс називав і „супутні компоненти творчого акту” – емоції (естетичні, евристичні, комунікативні, „відокремленості”).

У зв'язку з цим цікаві рекомендації С. Д. Смирнова з розвитку креативності в ході освітнього процесу. Він вважає, що для розкриття креативних здібностей студента викладачеві необхідно:

- не пригнічувати інтуїцію студента, а заохочувати за спробу використати інтуїцію й направляти на подальший логічний аналіз висунутої ідеї;
- формувати в студентів упевненість в своїх силах;
 - спиратися в процесі навчання на позитивні емоції, оскільки негативні емоції пригнічують прояв креативності;
 - стимулювати студентів до самостійного вибору цілей, завдань і засобів їх рішення;
 - не допускати формування комфортного мислення, боротися з орієнтацією на думку більшості;
 - розвивати уяву і не пригнічувати схильність до фантазування;
- формувати чутливість до суперечностей, оскільки вони є джерелом нових питань і гіпотез;
 - частіше використовувати завдання відкритого типу, де відсутнє одне рішення;
- застосовувати проблемні методи навчання, стимулюючі установку на самостійне відкриття нового знання;
 - заохочувати прагнення бути самим собою, слухати своє „Я”, усіляко проявляти свою пошану й увагу до кожного студента. Дослідники креативності називають головним спонукальним мотивом творчості прагнення людини реалізувати себе.

Інноваційну вищу освіту реалізує особистісно орієнтований підхід до людини. У зв'язку з цим важливе врахування умов, що забезпечують прояв творчих здібностей в навчально-освітньому середовищі. Узагальнюючи спостереження дослідників у визначенні умов креативного розвитку й самовираження студентів, важливо відзначити, що креативне освітнє середовище (зокрема вишівське) повинно забезпечувати творчу навчальну діяльність, створювати атмосферу експериментування в умовах невизначеності й

потенційної багатоваріантності, підтримувати мотивацію до творчості й позитивні емоції тих, хто навчається. Урахування внутрішніх і зовнішніх умов прояву творчих здібностей дає можливість визначати оптимальні форми й методи роботи з формування креативності студентів.

Отже, формування креативності в студентів полягає в тому, щоби створити творче середовище, де має відбуватися всебічне культивування їх індивідуальних здібностей, формування власного потенціалу – креативного, інтелектуально-творчого, соціально-морального, духовно-естетичного і фізичного [4].

Труднощі в сучасному університетському навчанні криються в тому, що студентів міряють «під одну лінійку», не прислухаючись і не аналізуючи здібності кожного зокрема. Її злободенність і актуальність зараз посилилася, оскільки все більше лунає тверджень: лише треба вміти заробляти гроші. У такому дусі нас і виховують. Креативності тут не треба. Парадокс полягає в тому, що хороший заробіток залежить саме від вміння знаходити виходи там, де людині, яка стандартно думає, здається неможливим що-небудь зробити. Наголошуємо: головну роль в детермінації творчої поведінки відіграють мотивації, цінності, особистісні риси, що вимагає від університетської освіти більшої зосередженості на індивідуальності студентів. Наше навчання має базуватися на принципах, які створять бажане творче середовище, дозволять студенту розкрити і вдосконалити свої креативні здібності.

Список використаних джерел:

1. Вильчек В.М. Алгоритмы истории / В.М. Вильчек. – М. : Прометей, 1989.
2. Гнатко М.М. Психологічні передумови роботи з обдарованими дітьми: Методичні рекомендації / М.М. Гнатко. – Луцьк, 1996. – 26 с.
3. Дружинін В.Н. Экспериментальное исследование формирующего действия микросреды на креативность / В.Н. Дружинін, Н.В. Хазратова // Психологічний часопис. – 1994. – № 4.

4. Євдокимов В.І. Креативність як фактор гуманізації освіти / В.І. Євдокимов, В.В. Луценко // Електронне наукове видання ІХ МНПК : «Гуманізм та освіта», 2006.

5. Пономарьов Я.А. Психологія творчості / Я.А. Пономарьов // Тенденції розвитку психологічної науки. – М. : Наука, 1988. – С. 21-25.

Ляхович Яна Вікторівна,

студентка III курсу економічного
факультету

Науковий керівник: викладач
кафедри реклами та зв'язків з
громадськістю Бойчук І.В.

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ PR НА ПРИКАРПАТТІ

На Прикарпатті витоки публік рілейшнз сягають тих часів, коли на територію нашого краю ступила перша людська нога, а сталося це близько 120000 тому.

Вже в ті стародавні часи починає розвиватись система зв'язків з громадськістю, адже лідери, котрі вели народ до завоювання та оселення нових земель, повинні були вміти впливати на маси та вести за собою народ, керуючись майстерністю красномовства.

Бронзовий вік – час великих міграційних рухів. Тому на Прикарпатті виникає цілий ряд могутніх городищ, побудованих вздовж трансєвропейських шляхів, які використовувались як для війни, так і для торгівлі. Тоді ж Карпати стають найбільшим у тогочасній Європі центром бронзового виробництва, ще більш відомими були карпатські солеварні. Саме тоді на території нашого краю виникає потреба у глашатаях – людях, котрі «просувають» товар на ринок. Також велись переговори з сусідніми державами про торгівельне ремесло. Про існування такого елемента, як фірмовий стиль та атрибутика певних племен на території Прикарпаття, можна говорити ще з другого століття до н.е.

Під час княжої доби (9-серед.14 ст.) Київ порівнювали з другим Єрусалимом, а Галич, на думку літописця, претендував на роль «другого Києва» [1, с.98]. 1199 рік – Галич стає столицею Галицько-Волинського князівства. З цього часу можна говорити про зародження та розвиток церковного PR на Прикарпатті, адже вже тоді великої популярності набирають оголошення, котрі оповіщали людям про богослужіння та стан справ в духовенстві.

Давній Галич був не лише визначним європейським політичним і церковним центром, але й одним із найбільших культурних осередків Руси-України [1, с.107].

З середини чотирнадцятого століття, втративши власну державу, населення Прикарпаття майже на 400 років потрапило в тяжке ярмо іноземного польсько-шляхетського поневолення. Особливо руйнівні наслідки мали навали турецько-татарських нападників (15-17ст). З цього часу інтенсивний розвиток зв'язків з громадськістю на деякий час призупиняється.

Велика подія в системі PR на Прикарпатті сталась в 1602 році, коли єпископом Галицьким і Львівським Гедеоном Балабаном у містечку Стратин (Рогатинський район) на кошти його племінника була заснована перша друкарня на Прикарпатті.

У становленні і розвитку західноукраїнської системи зв'язків з громадськістю важливе місце посідав Станіслав – найбільше серед 14 міст Прикарпаття.

7 травня 1662 року Станіслав отримав статус міста. Розвиток ремесел, зародження промисловості, з часом – відкриття залізниці, - безумовно, сприяли розвитку реклами та системи зв'язків з громадськістю.

1870 року у Станіславі як повітовому центрі створено окружну шкільну раду, яка здійснювала контроль, нагляд і керівництво за роботою шкіл та дошкільних установ.

Після революції – «весни народів» - 1848 р. Станіслав набуває дедалі більшого значення як осередок українського національного життя. Активізувалися публіцистика, ораторське мистецтво. Приміром, Іван Франко неодноразово приїжджав на Прикарпаття, виступав із доповідями, читав свої твори.

Першим і єдиним до 1882 р. містом у Галицькій провінції, де вперше побачив світ український часопис, була Коломия. Тут 26 жовтня 1865 р. за редакцією М.Білоуса почав виходити двотижневик «Голос народний».

До 1939 р. Станіслав став одним з найбільших українських культурних і видавничих осередків Покуття і Галичини. Тут діяло 6 друкарень, які сприяли виданню українських часописів. Найбільш значна частина пресових видань виходила у Станіславі у 1918-1939рр. – 59 назв.

Щодо періодичності, то станіславські українські часописи – головню тижневики, двотижневики і місячники. Чимало виходило одноднівок і щоденників – майже 15 видань.

З огляду на об'єктивні обставини українська преса Станіслава, яка утримувалась переважно завдяки передплаті читачів і зазнавала цензурних заборон і утисків австрійської, а особливо поліційної цензури міжвоєнної Польщі, здебільшого мала короткотривалий характер. Характер розгалуження та спеціалізації української преси Станіслава репрезентує органи більшості політичних течій, угруповань і партій, а також досить розмаїту палітру видань, яку складали суспільно-громадські, просвітні, педагогічні, економічні, літературні, релігійні, учнівські, молодіжні та сатирично-гумористичні часописи [2, с.14-15].

Нині інформаційну сферу Прикарпаття представляють друковані та електронні ЗМІ. Налічується 397 друкованих ЗМІ місцевої сфери розповсюдження. З них газет – 321, журналів – 41, альманахів – 6, бюлетенів – 16, збірників – 7, дайджест – 1, додаток – 1. Також існує 42 телерадіомовні організації: 10 телекомпаній, 9 радіостанцій проводового мовлення, 10 – ефірного мовлення, 14 провайдерів програмних послуг.

Перша передача Івано-Франківського обласного радіо вийшла в ефір 15 січня 1940 року, а «402 канал» та ОТБ «Галичина» у 2011 році відсвяткувало своє двадцятиліття. У 1995 році вийшла в ефір перша ФМ-станція. Тепер їх налічується лише в Івано-Франківську 17!

Більшість ЗМІ займають виважену конструктивну позицію і розміщують матеріали, які дозволяють ознайомлюватись з різними точками зору на важливі суспільні проблеми [4, с.11-13].

У більшості державних структур введена посада «прес-секретар», обов'язками якого є надання інформації громадськості, організація брифінгів та прес-конференцій тощо. Декілька років тому в місті відкриті перші рекламні агенції, котрі в основному забезпечують рекламою торговців і виробників краю.

Список використаних джерел:

1. Керертеп М. Прикарпаття. Спадщина віків. Історико-культурологічне видання / М. Керертеп. – Львів : Манускрипт-Львів, 2006 р.- 568с.
2. Глушко М. Українські часописи Станіслава (1879-1944рр.) історико-бібліографічне дослідження / М. Глушко. – [наук.ред.-консультант М.М. Романюк] – Львів, 2001 – 304с.
3. Дроздовська О. Українські часописи повітових міст Галичини (1865-1939рр.): історико-бібліографічне дослідження / О. Дроздовська. – [наук.ред.-консультант М.М. Романюк]. – Львів, 2001 – 364 с.
4. Журналісти Прикарпаття: Довідкове видання / Упоряд. В.Плахта – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012 – 352 с.

Бедзюк Ірина Іванівна,

студентка III курсу економічного
факультету

Науковий керівник: к.е.н.,
доцент, професор кафедри реклами
та зв'язків з громадськістю
Рижий І.Б.

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ РЕКЛАМНОГО СЛОГАНУ

Невід'ємним компонентом будь-якої реклами, і невід'ємним зерном є не що інше, як слоган. Саме ці кілька слів містять в собі основний зміст тієї чи іншої реклами, концентрують образ товарів і послуг. Інакше кажучи, на слоган покладається непросте завдання – викликати інтерес споживачів, спонукаючи їх тим самим до придбання товару.

Кожна компанія прагне до того, щоб її реклама була зрозумілою споживачеві і легко запам'ятовувалась. Тільки в цьому випадку є можливість отримати реальний дохід і змусити рекламу працювати в повну силу, прагнучи зробити свою рекламу більш зрозумілою і такою, що запам'ятовується. У колах професійних рекламистів таке фірмове гасло носить назву "слоган".

Слоган будь-якої компанії - це елемент, який постійно використовується, як фірмовий оригінальний девіз. Він дозволяє не тільки підкреслити основні переваги товару, але і сприяє швидкому запам'ятовуванню, а отже, при використанні виконує функцію нагадувача про товар. Як і при підготовці самого рекламного звернення, в створенні слогану існують свої правила та особливості, дотримання яких сприяє кращому впливу на споживача [2].

Крім того, що слоган повинен бути коротким і добре запам'ятовуватися, в ньому неодмінно має бути присутня якась родзинка, оригінальність, інакше перевагу споживач віддасть не йому, а більш інтригуючому девізу. При цьому, прагнучи до дотримання даної якості, не слід перегинати палицю, адже

оригінальність сприймається тільки в тому випадку, якщо вона не виходить за певні межі.

Не останню роль при створенні слогану відіграє і його емоційне забарвлення. Як відомо, те, що не викликає у людини ніяких асоціацій та емоцій, не приверне його уваги, а значить, і не запам'ятається. Інтенсивність емоційного забарвлення слогана є половиною його успіху. Так, рекламний слоган пива "Патра" "Пиво Патра - пиво з пробкою" не несе в собі ніяких асоціацій, а тому не викликає у споживача ні негативних, ні позитивних емоцій. Слоган безалкогольного напою «Спрайт» "Не дай собі засохнути" прямо впливає на підсвідомість людини і викликає в неї відповідні емоції.

Величезну роль у досягненні ефективності слогана грає його спрямованість. Так, в якості слогану може бути обрана та риса, яка найбільш сильно приверне споживача до товару. Це, наприклад, турбота про клієнта, підкреслення виняткових якостей самої фірми, наголос на досягнуту потужність і авторитет або вигода споживача від придбання такого товару. Так, прояв турботи відображається у таких гаслах, як девіз торгівельної марки «Тефаль»: "Тефаль. Ти дбаєш про нас". Характерним прикладом заострення уваги на якостях фірми є гасло компанії "Ренк Ксерокс": "Ми навчили світ копіювати".

Слоган - це рекламний девіз, що виражає саму суть комерційної пропозиції. Якщо він вдалий, то міцно асоціюється у свідомості споживача з тією продукцією, заради якої придуманий: «Ласкаво просимо в країну «Мальборо»!». Слоган обов'язково несе в собі певний емоційний заряд, прямо або побічно спонукає до покупки: «Нове покоління обирає "Пепсі"!». Сьогодні практично немає серйозних фірм, у яких не було б власного - вдалого або не дуже - рекламного девізу.

Слоган - найважливіший елемент рекламного звернення, коротко і влучно відображає неповторність торговельної пропозиції. Підраховано, що слоган читають у 5 разів більше людей, ніж самі рекламні тексти. Тому в ньому споживач повинен бачити все, що його цікавить, а головне - вигоду цієї рекламної пропозиції для себе особисто.

При правильному використанні слоган формує той необхідний асоціативний зв'язок ідей, який наочно, але влучно, в кількох словах, висловлює суть пропонованої вами угоди. Підібрати потрібний слоган можливо тільки після того, як визначена мета вашого звернення, цінність, неповторність і вигідність для споживачів вашої пропозиції [4].

Влучний девіз повторюється у всіх оголошеннях незалежно від обраного вами ЗМІ. При цьому, природно, враховуються специфічні особливості, скажімо, ТВ або радіомовлення. Слоган може отримати своєрідне музичне обрамлення, що робить його абсолютно унікальним.

Таким чином, можна зробити висновок: слогани, в яких інформація міститься в концентрованому вигляді, як окрема мовна категорія, володіють особливими когнітивними і прагматичними властивостями і характеризуються системністю складових елементів на всіх рівнях: фонетичному, лексико-семантичному, граматичному. Їх варіації визначаються типом переданої інформації, механізмом впливу, а також різновидом і частотою використовуваних мовних засобів. Комунікаційна спрямованість слоганів полягає не тільки в повідомленні інформації, а й у впливі на людські почуття та емоції з метою викликати певну реакцію. Це досягається сполученням необхідної інформації про продукт, високим ступенем спрямованості на об'єкт впливу, створенням у нього особистої зацікавленості, що досягається використанням відповідних стилістичних засобів.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад, і голов. ред. В. Бусел. -К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. - 1150с.
2. Зирка В. В. Отражение рекламного текста в многочисленных формах и жанрах как презентация современности / В. В. Зирка // Система і структура східнослов'янських мов. - К. : Знання України, 2004. – С. 177-183.

3. Коваленко Н. Л. Лингвистическая обозначенность слогана в структуре рекламного текста : автореф. дис. ... канд. филол. наук / Нина Леонидовна Коваленко. – Днепропетровск, 2006. – 20 с.

4. Медведева Е. В. Рекламная коммуникация / Е. В. Медведева. – М. : Изд-во ЛКИ, 2008. – 208 с.

5. Морозова И. В. Слагая слоганы / И. В. Морозова. – М. : Рин-Холдинг, 2005. – 174 с.

Трофанюк Мар'яна Іванівна,

студентка IV курсу

економічного факультету

Науковий керівник: к.е.н.,

доцент, професор кафедри обліку і

аудиту Борович О.В.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ ОБ'ЄКТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ ЗА ПЕРВІСНОЮ ВАРТІСТЮ

Незважаючи на тривалий період застосування в Україні П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» на даний час мало дослідженим, як в теоретичному так і практичному плані є такий об'єкт обліку – як інвестиційна нерухомість, оскільки вченими він розглядається частково, лише при вивченні питань обліку основних засобів.

У відповідності до П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» інвестиційна нерухомість – власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельні ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі звичайної діяльності [2].

Особливістю інвестиційної нерухомості як активу є її двоїстість, яка обумовлена різними цілями використання об'єкта нерухомості: нерухомість може розглядатися як різновид фінансового активу (інвестиційна мета) і як реальний актив, призначений для особистого чи виробничого споживання (операційна ціль). Перш ніж визнати інвестиційну нерухомість активом, її необхідно достовірно оцінити.

Одиницею обліку інвестиційної нерухомості є земельна ділянка, будівля (частина будівлі) або їх поєднання, а також активи, які утворюють з інвестиційною нерухомістю цілісний комплекс і в сукупності генерують грошові потоки [2]. __

Придбана (створена) інвестиційна нерухомість зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю.

Первісна вартість придбаної інвестиційної нерухомості, відповідно до П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість», складається з таких витрат:

- суми, що сплачують постачальникам (продавцям) та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на інвестиційну нерухомість;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) інвестиційної нерухомості (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- юридичні послуги, комісійні винагороди, пов'язані з придбанням інвестиційної нерухомості;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням та доведенням об'єктів інвестиційної нерухомості до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою [2].

Первісною вартістю інвестиційної нерухомості, створеної підприємством, є її вартість, визначена на дату початку використання інвестиційної нерухомості, виходячи із загальної суми витрат на її створення.

Встановлено, що спільним для національних і міжнародних стандартів є порядок визначення первісної вартості інвестиційної нерухомості за чотирма шляхами надходження активів: придбання за звичайних умов; придбання за умови відстрочки платежу; одержання у фінансову оренду та створення підприємством. Крім того, МСФЗ 40 «Інвестиційна нерухомість» передбачає ще один напрям отримання інвестиційної нерухомості – в обмін на матеріальні та нематеріальні активи або в обмін на поєднання монетарних і немонетарних активів [1]. Первісна оцінка за такого отримання здійснюється за справедливою вартістю отриманого активу.

Нерозкритими в П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» є питання визначення первісної вартості інвестиційної нерухомості при її внесенні до

статутного капіталу підприємства, безоплатному отриманні, отриманні в обмін на подібний та неподібний об'єкт та отриманні в частковий обмін, що призводить до відсутності єдиного підходу для їх відображення в бухгалтерському обліку обліковими працівниками вітчизняних підприємств. Погоджуємося із думкою І. Супруної [3], що об'єкти інвестиційної нерухомості за перерахованих вище умов доцільно оцінювати у порядку, який наведений на рисунку 1.

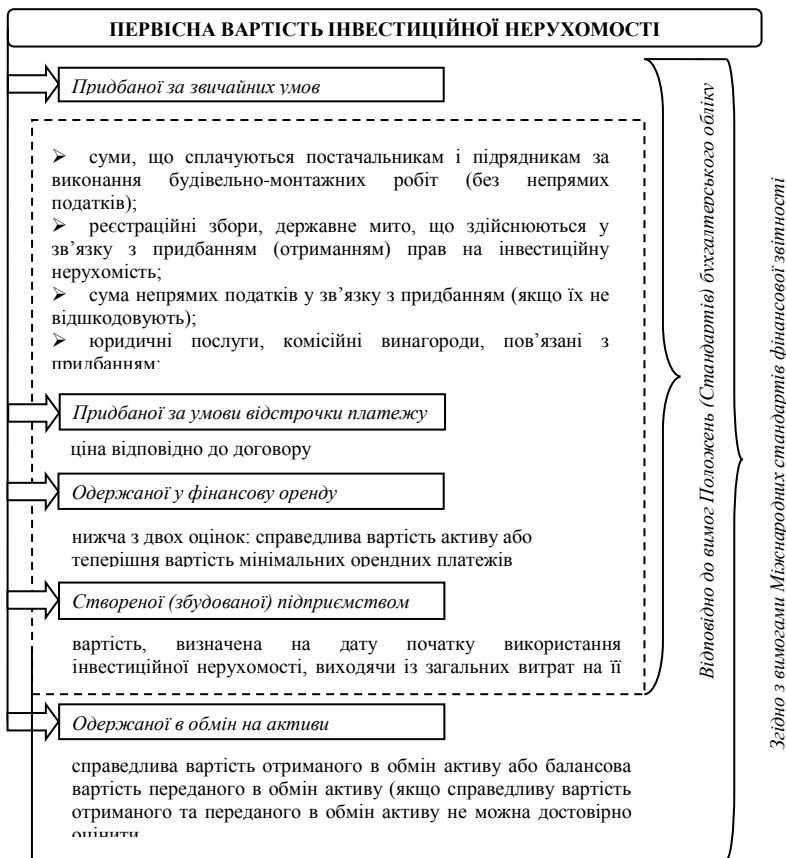

Рис. 1. Порядок визначення первісної вартості інвестиційної нерухомості відповідно до П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» та Міжнародних стандартів фінансової звітності [3]

Отже, досліджуючи оцінку об'єктів інвестиційної нерухомості встановлено, що первісною вартістю інвестиційної нерухомості, придбаної (створеної) підприємством, є її вартість, визначена на дату початку використання інвестиційної нерухомості, виходячи із загальної суми витрат на її придбання (створення). Враховуючи той факт, що П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» не визначено порядок розрахунку первісної вартості інвестиційної нерухомості при її внесенні до статутного капіталу підприємства, безоплатному отриманні, отриманні в обмін на подібний та неподібний об'єкт та отриманні в частковий обмін, запропоновано об'єкти інвестиційної нерухомості за перерахованих вище умов оцінювати у порядку, встановленому П(С)БО 7 «Основні засоби».

Список використаної літератури

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 40 «Інвестиційна нерухомість» IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_026.

2. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість»: наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0823>.

3. Супрунова І. В. Визнання та оцінка інвестиційної нерухомості в бухгалтерському обліку / І. В. Супрунова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://eztuir.ztu.edu.ua/1157/1/29.pdf>.